

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Devrim Pusat

ÇORUM SİLAHLI HALK DİRENİŞİ

nam yayıncılık

ÇORUM SİLAHLI HALK DİRENİŞİ

Derleyen: DEVRİM PUSAT

nam yayıncılık

ÇORUM SİLAHLI HALK DİRENİŞİ

1. Baskı: Temmuz 1996

Dizgi: Nam Yayıncılık

Baskı: Yön Matbaası

ISBN: 975-7099-01-5

İÇİNDEKİLER

Yaşasın Çorum Silahlı Anti-Faşist Halk Direnişi.	45
Neden Çorum.....	49
Başlangıçtan Bugüne Olayların Gelişimi.....	55
Çorum Direnişi'nin Dersleri.....	63
Yeni Görevler.....	73
Direnen, Savaşan Çorum Halkına.....	79
Çorum Direnişi'ni Faşizm Yenemeyecektir.....	85
Çorum Direnişi'nin Öğrettikleri.....	89
Diğer Siyasetlerin Tavrı Üzerine Birkaç Söz.....	97
Partimize Düşen Görev.....	103
Çorum Direnişi ve Yeni Görevler.....	109
Çorum Şehitleri.....	129

ÖNSÖZ

1994 yılında başlayarak halk muhalefeti ürkek bir biçimde parlayan sönen, inişli çıkışlı gelişme seyrini daha istikrarlı ve giderek militanlaşan bir yükselişe dönüştürdü. Bir dönem boyunca demokratik muhalefetin bütün yükünü hemen hemen tek başına taşıyan kamu emekçilerinin mücadelesi 1995 Mart'ındaki Gazi ayaklanmasında açığa çıktığı gibi büyük şehir mahallelerinde başlayan yeni radikal bir süreçle tamamlandı. Lise ve üniversite gençliğinin yükselen mücadelesiyle bütünleşen bu süreç, artık halk hareketinin faşizm karşısında direnme ve savunma mevzilerinden çıkarak ileriye doğru militan hamlelere girişmeye hazırlanışının habercisidir.

12 Eylül'den itibaren neredeyse 15 yıl süren ve devrimci siyasal güçlerin ciddi bir kitle gücünden yoksun bir şekilde inatla sürdürdüğü kavga yerini yavaş yavaş halk kitleleriyle faşizmin mücadelesine bırakıyor. Artık polis karşısında az sayıda devrimcinin başarabildiği korsan gösterilerin

yerini onbin öğrencinin polisle göğüs göğüse eylemleri, binlerce mahalle emekçisinin, 1 Mayıs 1996'da ise yüzbinlerce emekçinin gösterileri alıyor. Küçük yerel patlamalar, mahalle direnişleri, okul ve işyeri işgalleriyle gelişen bu süreç, mücadele içinde kitlelerin sokak-sokak, mahalle-mahalle, okul-okul mevzi tutup o mevzileri korumaya yönelecekleri yeni bir evrenin başlangıcıdır.

Gazi halkının üç gün kendi bölgesine hakim olması, 1 Mayıs'da yüzbinlerin Kadıköy alanını bir günlüğüne zaptetmesi ve kitle mücadelesinin yarattığı yeni örnekler, henüz halk hareketinin 1970'lerde sunduğu deneylerin ilerisine geçmiş olmasa da geleceğe yönelik çok önemli ipuçları veriyor, güçlü bir perspektif sunuyor.

Kitleler de devrimciler de kendi deneylerinden öğrenirler. Kitle mücadelesi 1970'lerin antifaşist halk hareketinin direniş örneklerini mutlaka aşacaktır. Bunun için devrimcilerin mücadelenin geçmiş deneylerini iyi incelemesi, hazmetmesi ve bunlardan ileriye taşınacak ve geliştirilecek sonuçlar çıkartıp yığınlara maletmesi şarttır.

Hiçbir mücadele deneyi kendiliğinden kitlelerin hafızasında kalıp kalıcı bir birikime dönüşmez. Halkın uzak geçmişte kalan mücadele deneyleri de dahil olmak üzere ama özellikle 1970'li yılların ve bugünün deney ve derslerini yığınlara maletmek, kitlelerin bilincinde kalıcı bir

birikime çevirmek ve yeni dönemlere bu birikimle girmek bizlerin elindedir. Hangi koşullarda hangi direniş tattıkları, ne tip örgütlenmeler, hangi tarz kitle eylemlilikleri başarı getirdi. Sayısız yerel deney arasında hangileri neden yenilgiye uğradı? 1970'li yıllarda antifaşist halk hareketinin yarattığı zengin deneylerin bilgileriyle donanmalı ve halk muhalefetine bugün kazanmakta olduğu militan ruhla geçmiş mücadeleye deneylerinin derslerini bütünleştirmeliyiz.

1970'li yılların unutulmaz izler bırakan pek çok mahalle, işyeri, okul ve şehir direnişleri arasında 1980 Çorum Direnişini bu amaçla hafızalarda tazelemeyi gerekli görüyoruz. Tariş, Ümraniye, ODTÜ, Yeni Çeltik, Fatsa örnekleri gibi Çorum antifaşist halk direnişinden de öğreneceğimiz çok şey vardır.

Birkaç ay sonra gelen 12 Eylül darbesi, 1979 ve 1980 yılında en sert boyutlara ulaşan faşizm ve halk arasındaki çatışmanın diğer örneklerinden olduğu gibi Çorum deneyinden de o günkü halk hareketinin kalıcı dersler çıkartmasına fırsat vermedi. İlk yılların şok saldırılarıyla antifaşist hareketi bastırmakla kalmadı, bugünlere kadar süren bir hafıza silme operasyonu ile halkın 1970'li yıllarda yaptığı destanlaşmış direniş örneklerini de kitlelere unutturmaya çalıştı. Bunda kısmen başarılı da oldu. Oysa bugün Türkiye halkı ve işçi sınıfı 1970'li yıllar boyunca yarattığı, kendi eseri olan direniş ve

m¼cadele deneylerinin daha ilerisine geçme zorunluluğuyla karşı karşıyadır. Egemen sınıflar ve onların devletiyle halk arasındaki çatışma bu derece ileri boyutlara varmışken halk hareketi bu ¼lkenin k¼rd¼ę¼m haline gelmiş bunalımını ancak kendi deneylerinden hız alarak, kendi m¼cadele tarihiyle yeniden b¼t¼nleşerek aşabilir.

orum antifaşist halk direnişisi, hem oldukça uzun sürmesi, hem de küçük çaplı bir iç savaş ortamında halk güçlerinin şehirde-köyde kendi yönetim organlarını yaratıp çatışmalar arasında kendi yaşamını örgütleme yeteneği göstermesi bakımından ayırdedici özelliklere sahiptir.

Bunca yıl sonra 1980 orum direnişinden çıkartılacak sonuçlar, yalnızca faşizmin Alevi-Sünni düşmanlığını kışkırttığı yerlerde değil, faşizmle halk güçlerinin çatışmaya girdiği her alanda yerine getirmemiz gereken görevleri daha berrak görmemizi sağlayacaktır.

1980 orum Silahlı Halk Direnişinde önc¼ bir rol oynayan TKP(B) tarafından Ağustos 1980'de illegal olarak yayınlanan **"Yaşasın Çorum Antifaşist Silahlı Halk Direnişisi"** isimli broş¼r¼ ve çatışma günlerinde TKP(B) Çorum İl Örg¼t¼'n¼n halka dağıttığı bildirileri tarihi bir belge olarak yeniden yayınıyoruz.

orum direnişini ancak o yıllarının tarihsel koşulları içinde doğru anlayabiliriz. Bu bakımdan

Türkiye'de sınıf mücadelesinin 12 Mart si-
kilyönetimlerinin sona erdiği 1973'den 1980'e
kadar uzanan gelişimini, Çorum direnişini ha-
zırlayan olayları ve 1980 yılının panoramasını
özet alarak da olsa aktarmak bir zorunluluk oldu.

Türkiye halkının mücadele tarihine mal olmuş
bir derinleşin belgelerini yayınlarken üzerinde her-
hangi bir değişiklik yapılmadığını belirtmeliyiz. 12
Eylül darbesinden birkaç hafta önce, Çorum ve
Fatsa olaylarının ateşi içinde illegal olarak ya-
yınlanan **"Yaşasın Çorum Antifaşist Silahlı Halk
Direnişi"** isimli broşürde okuyacağınız kimi sol
çevrelere yönelik polemikçi üslup da günün sert
koşullarının doğal bir ürünü olarak görmekteyiz.

"Yaşasın Çorum antifaşist Halk Direnişi" bro-
şürünü 16 yıl sonra yeniden yayınlarken Çorum
direnişinin şehitleri; **Selahattin Ardiç, Raif Erdem,
Süleyman Atlas, Veli Solmaz, İsmail Sönmez ve
Musa Acar'ı** 1981'de Lübnan'da şehit düşen
Çorum direnişinin yiğit önderi TKP(B) Çorum
Bölge Komitesi Sekreteri **Hüseyin Gökdemir'i**,
sonraki yıllarda şehit düşen Çorum'lu TKP (B) ve
SGB üyeleri **Zafer Yapmış ve İsmail Yolyapar'ı**,
1994 yılında Kurtalan'da şehit düşen Çorum hal-
kının yetiştirdiği yiğit devrimci TDP Merkez Ko-
mitesi üyesi **Rıza Satılmış'ı**, aynı yıl Sivas-Divriği kır-
salında şehit düşen TDP savaşçısı **Ertan Yeldiren'i**,
ve **İbrahim Kaypakkaya'dan Burhan Bektaş
Barın'a, Perihan Demire'e, Satı Taş ve Sıddık Öz-**

elik'e kadar;

**ÇORUM HALKININ YETİŞTİRDİĞİ TÜM DEVRİM
ŞEHİTLERİNİ SEVGİ VE SAYGIYLA ANIYORUZ.**

1973'den 1980'e TÜRKİYE

Bilindiği gibi 14 Ekim 1973 seçimleri, 12 Mart döneminden çıkışın başlangıcı sayılır. Oysa olan biten şey, sıkıyönetimin yavaş yavaş kaldırılması ve seçim sonucunda Ecevit CHP'sinin hükümete gelmesinden ibarettir. Kaldı ki, 12 Mart'ta anayasada ve bütün devlet kurumlarında yapılan faşist düzenlemeler 1973 sonrasında da olduğu gibi kalmıştır.

Ancak 1973 yılı, aynı zamanda 12 Mart faşizmi tarafından büyük oranda bastırılan devrimci-demokratik muhalefetin hızlı bir biçimde yeniden atağa kalkışının da başlangıcı olmuştur.

1973'de partisini ilk kez "Sosyal demokrat" bir parti olarak tanımlayan, 12 Mart'ı "faşizm" diye niteleyerek 12 Martçılardan hesap soracağına dair halka söz veren, "toprak işleyenin, su kullananın", "insanca, hakça düzen" gibi sloganlar atan Ecevit, bu söylemiyle halk muhalefetinin seçimlerde umut bağladığı bir isim haline gelmişti. Bu demogojik propagandayla Ecevit 14 Ekim

1973 seçimlerinde, dağınık durumdaki sol oyları, da kendisine çekmeyi başardı. CHP 1973 seçimlerinden beklenmedik bir seçim zaferiyle en büyük parti olarak çıkmasına rağmen mecliste tek başına hükümeti kuracak sandalye sayısına sahip değildi. Böylece CHP-MSP koalisyon hükümeti kuruldu.

9 ay süren bu koalisyon dönemi, Türkiye'deki sermaye düzeninin 12 Eylül 1980 darbesine kadar gelen ekonomik ve siyasal krizinin de başlangıcıydı aynı zamanda. Kitleler CHP'nin seçim zaferiyle 12 Mart'ın zulmünden kolay bir kurtuluş umudu içine girmiş, demokratik hak ve özgürlük taleplerini yeniden ve güçlü biçimde yükseltmeye başlamıştı. Ecevit hem 12 Martçı generallere, tekellere ve emperyalizme güven vermek, dolayısıyla halkın taleplerine kulak tıkamak zorundaydı ama hem de oy desteğini kaybetmemek için sınıf uzlaşmacısı gibi görünmek zorundaydı. Bir yanda egemenlerin istediği politikalar, diğer yanda da CHP tabanının beklentileri arasında sıkışmış sözümona sosyal demokrat bir politikanın başarılı olmasının, uzun süre iktidarda tutunabilmesinin şansı yoktu. Öte yandan koalisyon ortağı MSP de dayandığı gelenekçi orta sermaye kesimlerini devlet imkanlarıyla palazlandırmaya çalışarak tekelleri rahatsız ediyordu. 73 Seçimlerinden çıkan bu hükümet ve parlamentonun bu kompozisyonu tekeli sermaye için başlı başına bir siyasi kriz nedeniydi. Öte yandan aynı koalisyon döneminde,

1974 yılında birden bire patlayan dünya petrol krizinin de bindirmesiyle Türkiye'nin bağımlı çarpık kapitalizmi ani bir ekonomik bunalımla karşı karşıya kaldı. 12 Mart faşizminin zor metodlarıyla sağlanan döviz birikimi tam da "demokrasiye yeniden geçileceği" sırada artan petrol maliyetleri yüzünden yerli üretim için zorunlu olan temel girdileri bile ithal edemez duruma düşmüştü. 1974'de artık ülkenin her yanında karaborsa başlamıştı. Bir yandan tekelci sermayenin huzursuzluğu, diğer yanda ekonomik bunalım, öte yanda halkın CHP hükümetinden beklentileri... Ecevit bu çok yönlü açmazdan 1974 Kıbrıs işgaliyle kurtulma şansını denedi. Batı'nın onaylamadığı Kıbrıs işgali, en son Johnson mektubu örneğinde olduğu gibi Batı karşısında ulusal gururu incinmiş Türk halkının duygularını arkasına aldı ve toplumda "Kıbrıs fatihi" Ecevit'e geçici bir prestij sağladı. Ecevit, bu prestiji oya dönüştürüp tek başına iktidar olacağı ümidiyle koalisyonu bozdu.

Ancak sonuç hiç de CHP'nin umduğu gibi olmadı. Mart 1975 seçimlerinden Milliyetçi Cephe (MC) hükümeti çıktı. AP, MHP, MSP ve CGP'nin kendi aralarında kurdukları koalisyona verdikleri MC ismi, sonraki yıllar boyunca sivil faşizmle devlet ittifakının somutlandığı gerici, halk düşmanı koalisyonların ismi olarak siyasal hayatta yer etti. 12 Mart sıkıyönetimlerinden sonra yeniden yükselişe geçen devrimci-demokratik muhalefete karşı egemenlerin sivil bir faşist hareket olarak

MHP'ye şiddetle ihtiyacı vardı.

1974 yılında demokratik muhalefetin baskısı altında DGM'ler kapatılmış, genel aklı 12 Mart'ın tutuklu devrimcilerinin pekçoğu cezaevlerinden çıkmış, grev ve direnişler biçiminde çeşitli işyerlerinde işçi hareketi yeniden sahneye çıkmaya başlamış, öğrenci hareketi ise kapatılan Dev-Genç'ten sonra kurulan ilk öğrenci derneklerinde hızla örgütlenmeye yönelmişti. Onbinlerce öğrenciyi kucaklayan Ankara'daki ADYÖD, İstanbul'da İYÖKD, İzmir'de İZYÖKD gibi dernekler yalnızca büyük şehirlerin üniversitelerinde değil, mahallelerde ve taşra illerinde gelişen devrimci gençlik hareketine ve genel halk muhalefetini de itilim verdi. 1975 Şubat'ında ABD Dışışleri Bakanı Kissinger'in Ankara'ya gelmesi üzerine ODTÜ'de başlayıp Ankara'daki tüm üniversite ve yüksek okulları içine alan büyük boykot 12 Mart sonrasının ilk siyasal boyutu olarak önem taşıyordu.

Genel demokratik muhalafetteki bu yükseliş karşısında egemenlerin hamlesi, MHP'li cinayet şebekelerini devrimcilerin ve halk güçlerinin üzerine sürmek oldu. Ocak 1975'de İstanbul'da Şahin Aydın, peşisıra Kerim Yaman 12 Mart sonrasında sivil faşistlerce katledilen ilk devrimci öğrenciler oldular. Okullarda başlatılan faşist terör, giderek mahallelere, Anadolu'nun tüm il ve ilçelerine yayıldı.

Öncü bir devrimci siyasal otoritenin bu

lunmadığı koşullarda artan faşist saldırılar devrimci hareketi varıyla yoğunlaştırmak kendini savunmak zorunda bırakıyordu. Bu süreç, bir yarıyla faşist saldırılara hedef olan halk kesimleri ile devrimci hareketin bütünleşmesini hızlandırırken, diğer yarıyla toplumun daha geri geniş kesimlerinin dışarıdan seyrettikleri ve huzursuz oldukları bir "sağ-sol çatışması" ortamı yaratıyordu. Oysa gerçekte orta yerde bir "sağ-sol çatışması" değil faşist terör vardı. Zaten egemenlerin MHP'den asıl muvazafettikleri de buydu. Gelişen devrimci hareketin iktidar alternatifi bir halk hareketine dönüşmesini engellemek için onun hem ufkunu hem de fiziki olarak kendisini sivil faşist saldırılarla sınırlamak istiyorlardı.

1973'de muhalif halk kesimlerinin oyuyla hükümete gelen CHP dokuz aylık iktidarından sonra şimdi yine muhalefeti idi ve geniş yığınlarca hâlâ sahte bir "umut" olarak görülüyordu.

1976'da İstanbul Taksim alanında yapılan 1 Mayıs kutlamalarına yüzbinden fazla emekçi katıldı. Türkiye tarihinde o güne dek yapılan en kitlesel 1 Mayıs gösterisi olan 1 Mayıs 1976, gerçekten de egemenlerin yüreğine korku salacak kadar görkemliydi. Bir yıl sonra 1 Mayıs gösterilerine bunun en az iki misli büyüklükte bir kitle katılacak ve kontrgerilla saldırısına uğrayacaktır.

1977 Haziran'ına kadar sürecektir olan 1. MC hükümeti demokratik halk muhalefetine karşı

tam anlamıyla savaş açmıştı. Üniversitelerin bir bölümü silahlı faşistlerin işgali altına girdi. Yalnızca devrimcilerin zor gücüyle faşistlerin sökülüp atıldığı okullarda öğrenim özgürlüğü kalmıştı. Büyük şehirlerin mahalleleri de aynı şekilde giderek bölündü. MHP'nin hamisi Başbakan Demirel, gazetecilerin ısrarlı sorularına, **"bana sağcılar cinayet işliyor dedirtemezsiniz"** diye cevap veriyor. Türkeş ise "milliyetçi gençler"in **"bölücülere ve komünistlere karşı "devlete yardımcı"** olduklarını ilan ediyordu.

1. MC döneminde yoğunlaşan faşist terör karşısında toplumun tüm antifaşist güçleri savunma savaşı vermek zorunda kalıyor, toplumsal yaşamın bütün alanlarında kesin bir kutuplaşma gelişiyordu. Devlet himayesinde palazlanan MHP elde tuttuğu bakanlıklar vasıtasıyla başta Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlığı gibi kurumlar olmak üzere devlet teşkilatı içinde kadrolaşıyor, pekçok il ve ilçedeki birçok resmi kurumu elinde tutuyordu. Aynı dönemde MHP, kendi kitlelerini çeşitli paramiliter sözümüne "kitle örgütü"nde örgütlemeye başladı. Gençliğe yönelik kurulan ve her yerde siyasi polis ile birlikte çalışan ölkü ocakları, işçiler için MiSK, teknik elemanlar ve mühendisler için Ölkü-Tek, polisler için Pol-Bir gibi isimlerle kurulan örgütlerin herbiri faşist terörün yaygınlaştırılmasının aracı idiler.

Okuluna giden öğrenciler, ilerici halkın uğrak yeri kahveler, grev çadırları taranıyor, kaçışılan

devrimciler Ülkü Ocakları binalarında işkenceyle sorgulanıp öldürülüyordu.

Lümpen, serseri gençleri birer ölüm makinasına dönüştüren MHP'nin katilleri arasında çocuk yaştaki uyuşturucu müptelası Veli Can Oduncu, **"canımız sıkıldı, öldürecek adam aramaya başladık"** diyen Ferhat Tüysüz gibi isimler bu yıllarda meşhur oldu.

Uşak Olayları:

1. MC dönemi, resmi ve sivil faşist teröre karşı çeşitli yörelerde haikın toplu direnişlerine de sahne oluyordu. 16-19 Mart 1977 Uşak olayları bu örneklerden birisidir. Bir Uşak Eğitim Enstitüsü öğrencisinin faşistler tarafından yaralandıktan sonra götürüldüğü hastanede yine MHP'li doktorlar tarafından tedavi edilmeyerek ölmesi üzerine sayısı beşbini bulan öğrenci ve emekçi, önce hastanenin önünde, sonra Yay-Kur'da toplandılar. Yay-Kur binası binlerce insan tarafından işgal edildi. Vali, şehir dışından getirdiği polis güçlerini ve askerleri geceleyin Yay-Kur'daki kitlenin üzerine saldırttı. Bu saldırıda da bir genç kız öldü, yüzlerce kişi gözaltına alındı. Sayısı yedi sekiz bini bulan kitle Valiliğin önünde toplanarak çocuklarını işkenceden almak için protesto gösterilerine giriştiler. Ateş açılmasına rağmen kitle dağılmadı. Ölenlerin cenaze törenleri anti faşist

kitle gösterilerine dönüştü. Vali, gözaltındaki ikiyüz kişiyi bırakmak zorunda kaldı. Ancak daha sonra binlerce asker il merkezinde, ilçe ve köylerde günler boyu süren ev baskınlarıyla halka gözdağı vermeye çalıştı.

1 Mayıs 1977:

Bir yıl önceki görkemli kutlamanın arkasından 1977 1 Mayıs günü DİŞK'in düzenlediği mitingde çok daha kalabalık bir kitle Taksim alanında toplandı. Tarihe "Kanlı 1 Mayıs" olarak geçen bu gösteride alanın etrafındaki yüksek binalardan kitlenin üzerine ateş açılması sonucunda 36 emekçi alanda can verdi. (1970'li yıllardaki kont-rgerilla katliamlarının en büyüklerinden birisi olan bu saldırının failleri aradan bunca geçen yıla rağmen doğal olarak bulunabilmiş değildir.)

1. MC döneminde kısa vadeli dış borçlar alabildiğine büyümüş, yüzde ellileri bulan enflasyon karşısında halkın alım gücü düşmüş, karaborsa yayılmıştı. Hükümet, yeni dış krediler alabilmek için onay almak zorunda olduğu IMF'nin istekleri doğrultusunda % 100'lere varan zam ve yüksek oranlı devalüasyon kararı aldı. Bu kararlar halkı biraz daha yoksullaştırdı. Ama IMF yine de yabancı bankaların Türkiye'ye borç vermesi için sinyal yerine geçecek olan krediyi açmadı.

Bu koşullarda Haziran 1977 genel seçimlerini yapılacaktır. seçim öncesinde faşist terör doruğa ulaşmış, Niksar, şiran ve Erzincan'da Ecevit'in seçim mitinglerinde kalabalığın üzerine ateş açacak kadar pervasızlaşmıştı. Kontrgerillanın sokaklarda, çöplüklerde patlattığı bombalarla halk şaşkınlığa ve paniğe sürüklenmek isteniyordu. Haziran 1977 seçimlerine gidilirken 30 bin metal işçisi, başkanlığını Turgut zal'ın yaptığı MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası)'na karşı grevdeydi.

Haziran 1977 seçimlerini Ecevit CHP'si % 42 oy toplayarak kazanmasına rağmen tek başına kurduğu hükümet yine güvenoyu alamadı. Ve Temmuz ayında 2. MC adı verilen AP-MHP-MSP koalisyonu kuruldu. Siyasi istikrar isteyen tekelci sermayenin tercihi AP-CHP koalisyonu olmasına rağmen bu seçenek gerçekleşmiyor, bu sayede MSP de kendi bakanlıklarında kadrolaşmasını ilerletme imkanı buluyordu.

Sol kesimlerin çoğu, bu seçimlerde de "Seçim Değil, Devrim" sloganlarına rağmen CHP'ye oy veriyor ya da TKP gibi "ulusul burjuvazinin temsilcisi" saydığı CHP ile UDC (Ulusal Demokratik Cephe) kurma hayali peşinde koşuyordu.

1 Mayıs Mahallesi (Ümraniye) Direnişi:

Büyük kentlerin gecekondu mahalleleri anti-faşist mücadelenin en kızgın alanlarından biriydi. Kimi mahalleler polisin ve sivil polislerin denetimine geçerken kimi mahallelerde ise devrimcilerle halk arasında güçlü bağlar kurulmuştu. Bunlardan birisi de Anadolu'dan kopup gelmiş onbinlerce emekçinin yerleştiği Ümraniye'ydi. Devlet bu alanda devrimci mayalanmayı önlemenin yolunu gecekondu yıkımında buldu. 2 Eylül 1977 sabahı büyük bir polis gücü, panzerler ve zırhlı askeri birlikler eşliğinde Ümraniye boğazına gecekondu yıkımına geldi. Çoluk-çocuk yediden yetmişe Ümraniye halkı "Gecekondu Hakkımız Söke Söke Alırız" sloganlarıyla barikatlar kurdu ve direnişe geçti. Polis kitlenin üzerine ateş açtı ve gaz bombası kullandı. Silaha karşı taş ve sopalarla halk Gültepe kavşağına yürüyerek Ankara asfaltını kesti. Süren çatışmalar sonucunda Ümraniye halkı 11 şehit verdi ancak gecekondu yıkımına gelen devlet kuvvetleri püskürtüldü.

14 Ekim 1977-Elazığ:

Kahve ve otobüs taramaları, yurt ve okul baskınlarıyla faşizm toplumda tam bir kaos ve korku ortamını egemen kılma çabasıındaydı. Mezhpsel ve milli farklılıkların olduğu yörelerde Kürt ve Alevi nüfus faşizmin saldırı hedeflerinden be-risiydi.

Elazığ'da 14 Ekim günü faşist çeteler devrimcilerin denetimindeki Veteriner Fakültesi'ne saldırdılar. Saldırı püskürtüldüğünde Elazığ'ın ilerici mahalleleri de hareketlenmiş ve saldırıyı protesto eylemlerine girmişti. Polis, MHP'li faşistleri yanına alarak Kürt ve Alevi nüfusun yoğunlaştığı üç mahalleyi kuşattığı ve uzun menzilli otomatik silahlarla kalabalığın üzerine ateş açtı. Beş kadın yaralandı. Buna rağmen polis bu mahallelere gi-remedi. Ancak havadan helikopterle ve il dışından getirtilen takviye kuvvetlerle sokak, sokak, ev-ev bu mahalleler üzerinde günler sonra tam bir denetim kurabildi.

2. MC döneminde CHP, yine tekelci sermayenin yedek alternatifi olarak kendisini gündemde tutuyor; bir taraftan kendi mitinglerinde "halklara özgürlük" sloganı atan devrimcileri "bölücülük"le, faşizmle savaşıları "teröristlik"le suçlayarak sola karşı cephe açıyor, öte yandan da Ecevit'in başlattığı kontrgerilla tartışmalarıyla sözümona devlet kaynaklı saldırıların önünü almayı

vaadediyordu.

Ekonomik kriz ise giderek boyutlanıyordu. Demirel daha sonraları bugünler için "70 sente muhtaçtık" diyecektir.

2. MC içindeki MSP'nin hükümetin yapmak istediği devalüasyon kararını engellemesi, devlet kaynaklarını kendi himayesindeki sermaye gruplarına seferber etme çabası koalisyon içi çatlakları arttırmıştı. 2. MC nihayet Aralık 1977'de meclisten güvensizlik oyu alarak düştü. Kısa süre sonra da Ecevit'in, kimisinin kumar borcunu ödeyerek kimisine ağırlığı kadar altın vererek, kimisini de kendi kabinesinde bakan yapmayı vaat ederek AP'den koparttığı 11 milletvekiliyle oluşturduğu CHP azınlık hükümeti kuruldu.

CHP azınlık hükümeti 1978 başından 1979 sonuna kadar iktidarda kaldı ve bu iki yılda CHP'nin bütün demagogik popülist propagandası iflas etti, onun gerici, halk düşmanı, sermaye yanlısı yüzü halkın gözünde açığa çıktı.

CHP Halk Düşmanı Yüzünü Sergiliyor:

Başbakan Ecevit MHP yanlısı bir darbe planladığı söylenen Kara Kuvvetleri Komutanı N. Kemal Ersun'u görevden alıp yerine Kenan

Evren'i atayarak iki yıl sonra gerçekleşecek 12 Eylül darbesinin kadrolarını kendi eliyle güçlendirdi. Kenan Evren'in, **"kontrgerilla diye bir şey yoktur"** şeklindeki sert açıklaması üzerine de daha önceleri söyleyip durduğu **"kontrgerillayı dağıtacağız"** sözlerini unutuverdi, bir daha da hiçbir zaman kontrgerilla sözünü ağzına almadı. CHP hükümeti resmi ve sivil faşizmle açık bir suç ortaklığına giriyor, halk muhalefetine karşı ise iki yüzlü ve saldırgan bir politika izliyordu.

16 Mart 1978'de faşistlerin bombalı saldırısı sonucunda Beyazıt'ta 6 öğrenci öldü. (Resmi polislerin Ülkü Ocağı üyesi MHP'li katillerle birlikte düzenlediği bu saldırının failleri de yıllarca açığa çıkmadı. Ancak onsekiz yıl sonra bugün, bu saldırıyı düzenleyen resmi polislerin ismi açığa çıkmıştır. Tabii ki, hiçbirisi yakalanmış değildir.)

Kontrgerilla ve MHP saldırıları ardarda can almaya devam ediyordu. İstanbul'da Pendik Banliyö trenine, İETT Topkapı Garajına, İstanbul Belediye Sarayına, Ankara'da bir anaokuluna bırakılan sahipsiz bombalar halktaki korkuyu, güvensizliği ve otorite arayışını arttırmaya yönelikti. Artık hedef sadece devrimciler değil halktı. Kimin koyduğu belli olmayan bombalar halka açık yerlerde patlıyor, insanlar ölüyor, halk kim tarafından konulduğu belli olmayan bombalarla devrimcilere karşı güvensizliğe sevk edilmek isteniyor, mücadelenin bir tarafı olmaktan vazgeçirtilmeye çalışılıyordu. Zamanın medyası ise,

tıpkı şimdikiler gibi bombalamaları "Ermenilerden ve Ruslardan para alan solcuların" yaptığını, amaçlarının ise "son Türk Devletini bölüp parçalamak olduğu"nu yazıp duruyor, "Vatandaş, kapını çalan anarşist olabilir" gibisinden manşetler atarak paniği daha da derinleştirmeye, halkı devrimcilere düşman etmeye, bu da olmazsa yıldırıp pasifize etmeye çabalıyordu.

MHP ise bir yandan açık açık sıkıyönetim ilan edilmesini istiyor, diğer yandan da ordunun devreye girmesini hızlandırmak için provokasyonlarına hız veriyordu. MHP iktidara oynuyor, kendisine kitle tabanı yaratmak için toplumda yapay çatışmalar yaratmaya uğraşıyordu. Her iki mezhepten halkın bir arada yaşadığı yörelerde Sünni-Alevi çatışması yaratmak için Sünni bağnazlığını kışkırtmak ve çeşitli provokasyonlar düzenlemek de bu amaçla seçilmiş bir yoldu. Buraya kadar 12 Eylül cuntasını oluşturacak olan generallerle Türkeş'in planları ortaklı. Türkeş, sıkıyönetim geldiği taktirde ordu eliyle solun ezileceğini bir ortamda "devlete sahip çıkan" kitlesel bir parti olarak askerlere güven verip tek başına iktidara yükselmeyi umuyordu. Generaller, ABD emperyalizmi ve yerli tekeliler açısından ise MHP emekçi halk hareketini ezmekte ve darbe koşullarını olgunlaştırmakta kullanılacak bir araçtan ibaretti.

1978 Yılı, işte bu plan doğrultusunda kont-gerilla ve MHP saldırılarının Alevi nüfusun ya-

şadığı illerde birden bire yoğunlaştırıldığı bir yıl oldu.

Nisan 1978-Malatya:

Nisan ayının başında ile merkezinde **"Aleviler ve Kürtler, ayaklanın, hükümeti yıkın"** çağrısıyla biten kontrgerilla tarafından hazırlanmış bildirilerin dağıtılmasıyla provokasyonun ortamı hazırlanmaya başlamıştı. Nihayet, bölgede geniş bir oy tabanına sahip eski AP milletvekili Hamit Fendoğlu'nun kontrgerilla tarafından postalanan bombalı bir paketle 17 Nisan günü öldürülmesiyle birlikte faşistlerin saldırıları da başladı. (Bu suikast de diğer kontrgerilla eylemleri gibi bugüne kadar "faili meçhul" kalmıştır). "Kommünistler şehir suyuna zehir attı" yalanıyla iyiden iyiye galeyana getirilen gerici faşist güruh Alevilerin yoğun oldukları ilerici mahallelere saldırdı. Üç liseli genç devrimci katledildi, yüzlerce ev yakıldı. Saldırıya uğrayan mahallelerin halkı çeşitli biçimlerde direndiler. Provokasyon, Sünni kökenli halkla Alevi kökenlileri her yerde birbirine kırdırmayı başaramadı.

Örneğin; Sünni kökenli Yeşilyurt halkı, Alevi C. Gürsel mahallesi halkıyla birleşerek saldırıya karşı direndi.

1978-79 yıllarında faşist cinayetler, kamuoyunda isim yapmış aydın, demokrat çevreleri de hedef yaptı. İlerici Savcı Doğan Öz, Doç. Bedrettin Cömert, Prof. Cavit Orhan Tü-tengil, Ümit Doğanay ve eski DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler öldürüldü, Prof. Server Tanilli ağır yaralandı. Böylece aydın kesimleri de terörle pasifize etme çabasına girdiler. Ankara Bahçelievler'de yedi TİP'linin bir evde faşistlerce basılarak öldürülmeleri aynı yıllara rastlıyordu. Tüm bu MHP-Kontrgerilla cinayetleri TİT (Türkçü İntikam Tugayları), ETKO (Esir Türkleri Kurtarma Ordusu) gibi uyduruk isimler tarafından üsleniliyordu.

1 Mayıs 1978, bütün bu katliamlara görkemli bir cevap oldu. Bu yıl 1 Mayıs yalnızca İstanbul'da değil, Ankara, Adana, İzmir ve Türkiye'nin bütün büyük şehirlerinde coşkulu bir biçimde kutlandı.

Böylesi bir siyasal ortamda MHP ısrarla sıkıyönetim istemeye devam ederken tekeller AP-CHP koalisyonu için zorluyordu. Sol adına TİKP de tekelcilerin bu talebinin arkasındaydı. Doğu Perinçek **"iç savaşı önlemek için ve Türkiye'yi karıştıran Sovyet Sosyal emperyalizmine karşı AP ve CHP'nin milli birleşmesi"**ni savunuyordu. TKP ve reformist sol ise iktidardaki **"ulusal burjuvazinin partisi" CHP'den "teröre karşı etkili tedbirler"** talep ediyordu. Devrimci güçler, hayatın her alanında faşizmle ölüm kalım savaşı yürütürken

sol adına bu tür çevreler **"sağ ve sol terör"** e karşı çıktıklarını söyleyerek devrimcilerin ve halkın karşısında, burjuvazinin safında yerlerini alıyorlardı.

Maraş Katliamına Doğru:

Artık bu süreçte Ecevit hükümeti uzalaşmacı görünümünü bir tarafa bırakmış, baskıcı, halk düşmanı yüzünü açığa çıkartmaya başlamıştı. 1979'da Ecevit "sivil sıkıyönetim" denilen baskı yasalarını gündeme getirdi. Buna göre polis sayısı arttırılacak, DGM'lerin yine Özel İhtisas Mahkemeleri kurulacak, şehirlerin hassas bölgelerinde, yani gecekondu mahallelerini de 20 bin ek jandarma görevlendirilecek, valilere sıkıyönetim paşası yetkileri verilecek, pişmanlık yasası çıkartılacak, polisin yetkileri arttırılacak, sendika ve dernek kurma, gösteri yapma özgürlükleri kısıtlanacaktı. Hükümet bu doğrultuda adımlar da attı. Örneğin, Pol-Der'i kapatırken faşist Pol-Bir'i açık tuttu, siyasi polisi devrimci örgütlere karşı tim yapısına göre örgütlendirdi. Fakat Ecevit'in istediği kapsamdaki tedbirlerin hepsi ancak iki yıl sonra 12 Eylül Cuntası tarafından alınacaktı.

Aynı süreçte Sivas, Tokat, Yozgat, Erzincan ve Maraş'ta Alevi Sünni ayrımı temelinde çatışma

tertipleri de yavaş yavaş gündeme geliyordu.

1979'da Abdi İpekçi'nin M. Ali Ağca isimli bir faşist katil tarafından öldürülmesi de diğerleri gibi kitleleri şoke edici, belirsizlik ortamı yaratarak halkı ülkede sürüp giden kavgadan uzak tutup köşesine sindirmek için düzenlenmiş bir tertipti. Katliamlar birbirini kovalıyordu. Ankara Etlik ve Piyangotepe'deki kahve taramalarında onlarca devrimcinin Beşiktaş'ta bir kahvenin bombalanmasında beş kişinin öldürülmesi yine aynı süreçte gerçekleşti.

Ekim 1979-Tarsus:

Faşist cinayetler kitlelerin belirli kesimlerini geriletsede de genel olarak yığinsal tepkilerle karşılaşıyordu. Örneğin, Tarsus Eskiömerli mahallesinde bir kahvenin taranması ve bir kişinin ölümü üzerine halk cenaze törenini antifaşist bir gösteriye çeviriyor, polisin cenaze kortejine ateş açmasıyla barikatlar kuruluyor, çatışmada bir kişinin daha polis kurşunuyla ölmesi üzerine Adana-Ankara yolu ikibin kişi tarafından kapatılıyordu.

1979'da tekелci sermayenin siyasal krizi bütün yoğunluğuyla sürmektedir. Transfer mil-

letvekillerinin kılpayı desteğiyle güvenoyu alabilen CHP azınlık hükümeti tekелci sermayenin aradığı model değildir. Onlar ağır ekonomik krizin faturasını oy kaybetme kaygısı taşımadan halkın sırtına yıkacak bir AP-CHP "milli koalisyonu" istemektedirler. (Tıpkı 1990'larda olduğu gibi o zamanda da çıplak bir askeri rejimi aratmayacak faşist nitelikli bir "geniş tabanlı koalisyon" peşindedirler). 1978'de yüzde 50 olan enflasyon 1979'da yüzde 65'i bulur. Hazine temel üretim girdilerini ithal etmek şöyle dursun, Türkiye'nin dış ülkelerdeki diplomatlarının maaşlarını ödeyecek kadar bile döviz yoktur. CHP hükümetinin Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu yıl boyunca kapı kapı dolaşıp, emperyalist devletlerin yetkilileriyle, IMF ve uluslararası bankalarla görüşüp borç dilenir. Ancak hükümet IMF'nin öngördüğü büyük şok tedbirleri bir seferde almaya cesaret edemez. 1978-79'da üç defa IMF patentli kısmi ekonomik kararlar alır. Halk bu kararların bütün acısını çeker ama spekülasyon ve karaborsanın sonu gelmez. Vatan daş, bir kilo şeker, bir paket sigara veya margarin almak için saatler boyu bakkalların önünde kuyruktadır. Elektrik kesintileri günde on-oniki saati bulur. Fabrikalarda da üretim düşmüştür.

İşte ülkeyi saran bu ekonomik, toplumsal, siyasal kriz ortamında büyük tekellerin örgütü TÜSİAD daha önce hiç olmadık bir biçimde kılıcını ortaya atar. Bütün gazetelere tam sayfa ilanlar

vererek hükümete karşı savaş açar. TÜSİAD'ın dediği özetle şudur: Ya bu hükümet gidecek ve yerine daha baskıcı bir AP-CHP koalisyonu gelecektir ya da "parlamenter demokrasi" sona erecektir. Aynı yıl generaller de darbe planlarını hazırlamış, uygun ortam kollamaya başlamışlardır.

1979, ABD'nin Türkiye politikalarını etkileyen çok önemli iki dış gelişmeye sahne olur. İran'da Amerikancı Şah rejimi devrilmiş Humeyni iktidarı kurulmuş, Afganistan'daki antiemperyalist askeri darbeyle birlikte Sovyet askeri güçleri ülkeye girmiştir. Bu iki olay, ABD açısından Türkiye'nin bölgedeki askeri önemini olağanüstü arttıran gelişmelerdir. İran ve Afganistan'daki yeni rejimler karşısında ABD ile TC arasında alelacele kısaca "SİA" denilen Savunma İşbirliği Anlaşması imzalanır. Artık ABD açısından da Türkiye'de toplumsal muhalefeti bastırabilecek istikrarlı, "güçlü" bir iktidar vazgeçilmez hale gelmiştir. Parlamentodan böyle bir iktidar çıkmayacaksa askeri bir cunta yönetimi ABD'nin de kesin tercihi haline gelir.

24 Aralık 1979-

Maraş Katliamı:

MHP'nin bu süreçteki iktidar stratejisi oldukça nettir. Bir yandan adım başı sıkıyönetim isteyerek generallerden aldığı desteği arttırmak, öte yandan AP himayesinde iktidara tırmanmak ve bir noktada Genelkurmay'ın da tek "sivil" seçeneği haline gelerek AP'yi de bir tarafa bırakıp militan kitle gücüyle tek başına iktidar olmak. MHP'nin kitle tabanını genişletmek için üzerinde en çok durduğu, provokasyonlarını 1979'dan sonra en çok yoğunlaştırdığı alanlarda birisi Maraş-Sivas-Çorum hattıdır. Bu hat boyunca dinsel bağınazlığı kullanarak Sünni kitleleri yanına alacak, bölgede hakimiyet kuracak ve toplumsal çatışmalar karşısında siyasal iktidarın göstereceği acze göre uygun bir ortamda generallerin onayıyla, militan kitle gücünü kullanarak Ankara'daki iktidarı zorlayacaktı. Kısacası MHP, kendi inisiyatifinde gelişecek bir kargaşa ortamından iktidar çıkartma çabasındaydı. Bir yıl sonra, Anadolu'da her yerin yangın yerine döndüğü 1980'in kızgın yaz sonunda, Kayseri'den başlatıp yol boyunca sayısı yüzbini bulacak bir kitleyle Ankara'ya yürüyerek (MHP bunu "Büyük Ankara Yürüyüşü" adını takmıştı) başkentte iktidarın kapısını zorlama projesini uygulamaya çalışırken gelen 12 Eylül Cuntası Türkeş'in bu projesinin de sekteye uğramasına neden olacaktı.

MHP'nin ve kontrgerillanın sonraki bir yıl boyunca tüm Orta Anadolu'nun yangın yerine dönmesine yol açacak saldırılarının en büyüğü 24 Aralık 1979'da Maraş'ta gerçekleşti. Faşistler tarafından öldürülen iki ilerici öğretmenin cenaze töreni yapılacak sırada faşist propaganda yapan bir film oynatan Çiçek sinemasına yine faşistler tarafından bomba konulması ve bu provokasyonun devrimcilere mal edilmesiyle başlatılan saldırı günlerce sürdü. Çoğunluğu Alevi halktan 110 insanımız kurşunlanarak, gözleri oyularak, işkence edilerek ya da yakılarak katledildi.

Maraş katliamı ülke sathında süren mücadeledede bir dönüm noktası oldu. katliamın yarattığı şok, aydın kent küçük burjuvazisini bir ölçüde paniğe sevk ederek antifaşist mücadeleden çekilmesine neden olurken çatışmalar ve antifaşist direnişler mahallelere ve Anadolu'nun il ve ilçelerinde yoğunlaşmaya başladı. Maraş'tan sonra faşizmle halk arasındaki kapişmada inisiyatif giderek devrimci hareketin elinden çıkıyor, devrimcilerin belirleyemediği ve giderek toplumsal kargaşaya dönüşen süreç faşist generallerin kolladığı ortama doğru evriliyordu. Devrimci hareket, faşist teröre karşı kitlesel, militan karşı koyuşları ülke sathında koordine edecek, yaklaşan faşist darbeye karşı genel bir direnişi hazırlayacak, örgütleyebilecek yeteneği gösteriyordu.

Kürdistan'da ise PKK'nin bu yıllarda geliştirdiği mücadele **"üzeri betonlandığı"** söylenen ve bir daha dirilmeyeceği sanılan ulusal uyanışı harekete geçirmiş, bu durum Cuntacıları darbe için ellerini çabuk tutmaya yöneltmiştir.

Maraş katliamının burjuva cephede en önemli sonucu, İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana da dahil olmak üzere 13 ilde birden sıkıyönetim ilan edilmesi idi. Katliamdan kısa bir süre önce yapılan 14 Ekim milletvekili yenileme ve kısmi Senato seçimlerinden AP kazançlı çıkmış, bunun üzerine Ecevit hükümeti istifa etmiş, Kasım başında da Demirel liderliğinde, MHP ve MSP'nin hükümete katılmayıp dışardan destekledikleri AP azınlık hükümeti kurulmuştu. Bir koalisyon olmamakla beraber bu hükümet 3. MC diye anılacaktı. Ülkenin üçte birinde sıkıyönetim ilanı, generallerin hiçbir siyasi sorumluluk taşımadan yönetime ortak olması anlamına geliyordu. Böylece generallerle kolkola geren Ecevit ve Demirel, askeri darbenin yollarını kendi elleriyle döşüyorlardı.

1980 "Yılbaşı Muhtırası":

Maraşta yakılan evlerin dumanı tüterken Aralık sonunda Genelkurmay Başkanı Evren ve Kuvvet Komutanları, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e bir muhtıra sundular. Korutürk tarafından **"millletin Yılbaşı keyfini kaçırmamak için"** birkaç gün sonra, 2 Ocak günü açıklanan muhtırada Evren ve generaller bir an evvel bir **"milli mutabakat hükümeti"** kurulmasını istiyor, sıkıyönetim **"seri operasyonlarla"** anarşi ve terörün kökünü kazıdıktan sonra ordunun **"asli görevinin başına döneneği"**ni söylüyorlardı.

Ecevit generallerin isteği doğrultusunda AP ile koalisyon kurmaya yatkın bir tutum alırken Demirel iç güvenliği olduğu gibi generallere teslim etmekle yetinmiyor, **"bu anayasayla memleket yönetilmez"** diyerek ancak bir askeri darbeyle gerçekleşebilecek kapsamlı bir anayasa değişikliği isteyip duruyordu. Bu işi de çok kısa bir süre sonra Evren Cuntası yerine getirecekti. Demirel'in planı, askerleri sıkıyönetimde kullanarak kendi hükümetini rahatlatmak, sonra da 1981 yılında yapmayı düşündüğü erken seçimde MHP'li bir hükümet oluşturmaktı.

1980 yılı ünlü 24 Ocak Kararlarıyla başladı. Demirel, Başbakanlık müsteşarı yaptığı eski MESS Başkanı Turgut Özal eliyle IMF görüşleri doğrultusunda hazırlanan, sadece emekçi halkı

değil tekeller dışında mülk sahibi sınıfların da geniş kesimlerini rahatsız edecek gelmiş geçmiş en kapsamlı ekonomik saldırı paketini uygulamaya koydu. Türk Lirası bir seferde yüzde 70 değer kaybına uğratıldı, fiyatlarda olağanüstü bir artışla birlikte ücretlilerin vergileri arttırıldı. Böylece yıllık enflasyon oranı o zamana kadarki Türkiye rekorunu kırarak yüzde 100'ü buldu. 24 Ocak kararlarının asıl mantığı, Türkiye kapitalizmini uluslararası emperyalist sistemin ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırmak, iç pazara göre çalışan, devlet tarafından korunmuş bir ekonomi yerine dünya piyasalarında ayakta durmayacak üretim dallarını tasfiye ederek yalnızca emperyalizmin ihtiyaç duyduğu üretim dallarında onların belirlediği boyutlarda üretim gerçekleştirecek bir ekonomi yaratmaktı. Bir avuç yerli tekelle üç-beş yeni yetme sermaye grubundan başka kimsinin çıkarına hizmet etmeyen bu politika ancak silah zoruyla hayat geçirilebilirdi. 24 Ocak, ücretlerin dondurulmasını, grevlerin yasaklanmasını, çiftçilerin ürününe düşük fiyat verilmesini öngörüyordu. Başbakan Müsteşarı Özal, generallerle toplantı yaparak onlara "brifing" veriyor, istikbalini darbecilerin 24 Ocak kararlarına daha o günden ikna ediyordu.

Burjuva siyasal arenasında o günlerin en önemli sorunlarından birisi de meclisin görev süresi biten Cumhurbaşkanı F. Korutürk yerine bir türlü yenisini seçememesiydi. Üstüste oylama tur-

ları yapan mecliste, adayların hiçbirisi Cumhurbaşkanı seçmek için yeterli oyu top-
layamıyordu.

Sıkıyönetim ve MHP terörüyle ortalığın kan gö-
lüne dönüştürüldüğü, faşizm ve devrim güçleri
arasındaki çatışmaların ülkenin her yanında bo-
yutlandığı o günlerde AP hükümetine dışarıdan
destek veren Erbakan'ın MSP'si ise, "kadayıfın altı
ha kızardı, ha kızarıyor" edebiyatıyla her an des-
teğini çekip hükümeti düşürebileceğini ima ede-
rek burjuva siyasetinde başlıbaşına bir belirsizlik
unsuru oluyordu.

Kriz toplumun bütün katlarını sarmıştı. Burjuva
siyaseti çözümsüzdü. Tarih ve Yeni Çeltek'teki işçi
direnişleri, Antbirlik ve Çukobirlik işçilerinin halkın
geniş kesimlerinin desteğini alan eylemleri, metal
ve tekstil işkollarında 1980 yazında başlayan kit-
lesel grevler... Gerek işçi sınıfının, gerekse diğer
halk kesimlerinin direnişleri yerel düzeyden çıkıp
ülke çapında genel, merkezi, örgütlü bir direnişe
dönüştürülme de 1980'de en sert boyutları al-
mıştı.

Sıkıyönetim pekçok devrimci için "vur emri" çı-
kartmıştı. MHP ise devlet güçleriyle birlikte kat-
liamlarına devam ediyor, Yozgat, Kayseri gibi
kimi merkezlerde halkın üzerinde müthiş bir baskı
kurarak buralarda üsleniyor, Orta Anadolu'daki
saldırılarını bu tür merkezlerden geliştiriyordu. Ör-
neğin MHP Yozgat İl Başkanı basında açık açık
"Yozgat'ta 5 bin elemanımızla herkesi izliyoruz.

Devletin yapmadığını biz yaptık. Kurduğumuz 5 bin kişilik istihbarat teşkilatı Yozgat'ta herkesi adım adım takip eder" diyebilmekteydi.

Türkiye 1980'in yaz aylarına işte bu koşullarda girdi. 12 Eylül'e yakaşırken Çorum ve Fatsa, darbeye geçiş için faşizmin ardarda yöneldiği iki saldırı hedefi oldu.

Mayıs ve Ağustos aylarında Türkiye'nin kalbi buralarda attı. Aynı aylar, halka karşı benzeri saldırıların Kırşehir ve Sivas'ta da tekrarlanışına sahne oldu.

Çorum halkının sergilediği yiğit direnişin hikayesini ilerleyen sayfalarda okuyacaksınız.

Çorum direnişi karşısında yenilgiyi tadan faşizm, Çorum'un ateşi sönmeden Temmuz ayında Fatsa'ya yöneldi. Halkımızın mücadele mirasında Fatsa, uzun süreli, kitlesel bir direniş örneği olarak olmasa bile, saldırı öncesinde devrimcilerin halkla bütünleştiği güçlü bir yerel demokrasi örneği olarak ayrı bir yere sahiptir.

Fatsa'yı; Malatya, Sivas, Maraş, Kırşehir ve Çorum'dan sonra faşizmin boy hedefi yapan neydi? Ülkenin pekçok ili gibi ordu da 1970'lerde antifaşizmin güçlü olduğu bir yöreydi. MHP'nin egemenlik kurduğu Ünye bir tarafa bırakılırsa Fatsa, Çamaş, Aybastı, Gürgentepe gibi il-

çelerde ilerici, devrimci güçler hakimdi. Ekim 1979'da yapılan Fatsa belediye başkanlığı seçimini bağımsız devrimci aday Fikri Sönmez bütün partilerin toplamından daha fazla oy alarak kazandı. Fatsa'nın yerli halkının yanı sıra Gürcüler ve Alevi Türkmen halkın tümü Fikri Sönmez etrafında birleşti. Belediye, mahalle komiteleri yardımıyla her konuda halk toplantılarında kararlar alarak halkla birlikte yönetimin güzel bir örneğinin verdi. Öyle ki, AP, MSP, CHP gibi partilerin sadece tabanı değil yerel yöneticileri bile belediyeye sahip çıkmak zorunda kaldı. Belediye, halkın bilfiil kazma-kürek çalışmasıyla pek çok hizmet gerçekleştirdi. Karaborsa yok edildi. Fatsa, yörede barış ve huzur içinde demokratik bir yaşamın örgütlendiği bir merkez oldu. Hükümet Nisan 1980'de MHP'li Reşat Akkaya'yı Ordu'ya vali olarak atayarak Fatsa halkına karşı girişeceği saldırının ilk adımını attı. Eskiden Ankara Emniyet Müdürü iken Balgat kahve katliamının ve Mamak otobüs katliamının faili olan MHP'lileri yakalayan polisleri görevden uzaklaştıracak kadar kontrgerilla faaliyetinin içinde olan R. Akkaya Ordu'ya gelir gelmez yöredeki MHP'lilerle yeniden örgütleyip silahlandırdı. Hatta sonradan açığa çıkacağı gibi Türkeş'e mektup yazıp silah ve mühimmat istedi.

Resmi polisler ve MHP'lilerle birlikte devrimcilere karşı seri cinayetler organize temeye başladı. Vali Akkaya işbaşına gelene kadar Ordu ve ilçelerinde siyasal olaylarda üç yılda sa-

dece 34 kişi ölmüşken, bu validen sonra yedi-sekiz ay içinde yaklaşık 300 insan öldürüldü.

Devlet, R. Akkaya eliyle önce Fatsa'ya gıda ambargosu koydu. Tekel idaresi Fatsa'ya sigara göndermiyor, Ordu ilinden belediyenin istihkakı olan benzin gönderilmiyor, gazyağı, şeker, tuz ilçeye sokulmuyordu. Fatsa'lılar ilçe dışına çıktıklarında gözaltına alınıyor, MHP'lilerce kurşunlanıyordu. Aynı dönemde zamanın ünlü kontrgerilla gazeteleri Tercüman ve Hürriyet başta olmak üzere gerici basın Fatsa'ya karşı ülke çapında kampanya başlatarak kamuoyunu saldırı için hazırlamaya başladı. Fatsa **"vatan topraklarından ayrı bir yer"**di. **"küçük Moskova"**ydı, **"Fatsa'da devlet yok"**tu, **"Fatsa komünü dağıtılmalı"**ydı.

Faşizmin Çorum'daki saldırısı halkın silahlı direnişiyile püskürtülür püskürtülmez Demirel dikkatleri topluma moral veren bu çıkıştan uzaklaştırmaya çalışıyor ve Fatsa operasyonunun sinyalini veriyordu: **"Çorum'u bırak, Fatsa'ya bak!"** Demirel gazetecilere açık açık **"Fatsa'nın işini bitireceğiz"** diyordu.

Böylece ünlü **"Nokta Operasyonu"** başladı.

Kontrgerilla basınına göre operasyonun gerekçesi sözümona iki astsubay'ın **"Dev-Yol'cu teröristler"** tarafından kaçırılmasıydı. Oysa gerçekten ortadan kaybolan iki astsubay vardı ama bunların genelev kadınlarını araçlarına ala-

rak bir süre ortadan kayboldukları, sonra da piyasaya çıktıkları operasyon başlamadan önce biliniyordu.

Komando birlikleri, takviye polis güçleri ve polis elbisesi giydirilmiş MHP'lilerle 11 Temmuz günü saldırı başlatıldı. Belediye Başkanı Fikri Sönmez ve 300 kişi bir anda tutuklandı. Seyyar işkence timleri suratına maske takmış MHP'lilerle birlikte halka anlatılmaz zulüm yaptılar. İşyerleri tahrip edildi, bombalandı, evler yakıldı. İlçe merkezinde direniş, yüzlerce yaralı ve sekiz ölüyle sonuçlandı ve giderek köylere çekildi. Böylece 12 Eylül darbesi Fatsa'ya iki ay önce geldi.

İşte 12 Eylül'e doğru ilerleyen süreçten bugün hafızalarımızda kalan bunlardır.

1975'de Şahin Aydın'ın öldürülmesiyle başlayan faşist terör 12 Eylül 1980 faşist darbesine kadar halklarımıza beş bin can kaybına neden oldu. Faşizm ve halk güçleri arasında örtülü bir iç savaş yılları olan bu dönem aynı zamanda Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halk hareketinin kendi mücadele hazinesine kattığı, ve yıllar boyu bizlere yol gösterecek kitle kahramanlıklarıyla doludur.

Bunlar arasında 1980 Çorum Direnişi, bugünün koşullarında derslerinden yararlanacağımız ve faşizmin benzeri saldırıları karşısında daha üst düzeyde yenilerini yaratacağımız halkın kahramanlık örneklerinden

birisidir.

İyi örgütlendiğinde ve doğru önderlik yapıldığında kahramanlaşan halk yığınlarının önünde ne 1970'lerde ne de bugün hiçbir güç duramamıştır, durmayacaktır.

I. BÖLÜM

YAŞASIN ÇORUM SİLAHLI ANTI-FAŞİST HALK DİRENİŞİ!

Çorum'da gelişen son olaylar, faşist hareketin Orta Anadolu'ya yönelik genel planlarının bir parçasını oluşturunuyordu. Ancak yiğit Çorum halkının kararlı direnişi bu faşist komployu boşa çıkartmış ve faşist çeteler hakettikleri cevabı almışlardır.

Faşist hareketin Orta Anadolu'da yoğunlaşması boşuna değildir. Tekelci burjuvazinin içinde bulunduğu bunalım günden güne derinleşmekte, ekonomik ve siyasal krizler içinde kıvranan tekelci sermaye, bunalımı aşmak için askeri bir faşist diktatörlük tezgahlamaktadır. Ne var ki, emekçi halk güçlerinin yaygın anti-faşist potansiyeli, faşizm hesapları yapan tekelci parababalarını ürkütmektedir.

Faşist bir diktatörlüğün kurulması için uygun bir toplumsal zemin yaratılmak istenmekte ancak faşist hareketin mevcut kitle desteği buna yetmemektedir. Tekelci burjuvazi, faşist diktatörlüğe geçmek için sınırlı da olsa bir kitle tabanı kazanmak zorundadır. Oysa MHP'nin büyük şehirlerdeki ve özellikle de Kürdistan'daki durumu hiç de iç açıcı değildir. Proletaryanın ve demokratik potansiyelin güçlü olduğu büyük merkezlerde ve ulusal hareketin hızla serpilip geliştiği Kürdistan'da, MHP'nin toplumsal tabanı dardır ve daha fazla gelişme olanağı yoktur. Bu yüzden faşist hareket en fazla kırsal kesimlere yönelmekte, siyasi bakımdan geri kır küçük burjuvazisi arasında örgütlenmeye çalışmaktadır. MHP'nin yıllardan beri izlediği strateji budur. Yozgat, Kayseri, Kırşehir, Maraş ve benzeri yörelere özellikle yüklenmesi tesadüfi değildir.

İşte Orta Anadolu bölgesine faşistlerin bu kadar önem vermelerinin nedeni budur. Faşist diktatörlük hazırlıklarının hızlanmasıyla birlikte, MHP'nin Orta Anadolu'daki faaliyetleri hızlanmıştır.

Faşist güçler İç Anadolu bölgesinde belli merkezleri kontrol altında tutmak için bölgede Alevi-Sünni ayrımının en belirgin olduğu bölgeleri seçmekte; Yozgat, Kırşehir, Tokat, Sivas gibi yerlerde saldırılarını alabildiğine artırmaktadırlar. MHP'nin

buralarda izlediği başlıca taktik, Alevilerin karşısına Sünnileri çıkartmak ve bir mezhep a-tışması yaratmak istemektedir. MHP bu ku-tuplaşmayı sağlayabildiği takdirde, Sünni halk kesimleri arasında daha kolay güçlenebileceğini hesap etmektedir. HK gibi gruplar başta olmak üzere çeşitli sol siyasetlerin işlediği hatalar da MHP'nin bu işini kolaylaştırmaktadır. Bu siyasetler genellikle siyasi çalışmalarının asıl ağırlığını Alevi halk kesimlerine yoğunlaştırmışlar, Sünni emekçiler arasında anti-faşist ajitasyon propaganda büyük ölçüde ihmal edilmiştir. Birçok sol siyasetin bu tutumu, faşistlerin işini kolaylaştırmış, onların Sünni emekçiler arasında faşist pro-pagandalarını rahatça yaygınlaştırmaları için el-verişli bir ortam yaratmıştır.

NEDEN ÇORUM?

İşte bu genel çerçeve içerisinde Çorum'un faşistler açısından önemli bir stratejik konumu vardır. Faşistler Çorum'u bugüne dek Yozgat ile Tokat arasında bir bağlantı olarak gördüler. Çorum'da faşist hareketin güçlenmesi, tüm Orta Anadolu'da güçlenmeleri için yeni olanaklar getirecekti. Bütün bunların yanısıra Çorum'un ulusal ve dini yapısı da faşistler için uygun bir ortam oluşturmaktaydı.

Çorum, tipik bir İç Anadolu kentinin sosyal yapısına sahiptir. Çorum ve havalisinde orta köylülük geniş bir kesim oluşturuyor. Aynı zamanda yoksul ve az topraklı köylüler de büyük bir toplam oluşturuyor. Genel olarak küçük toprak mülkiyeti yaygın. İl merkezinde ve ilçelerde bakırcılık, demircilik ve küçük esnafılık belirgin bir özellik taşıyor. Kapitalist gelişimin hızlanmasıyla birlikte, işçi sınıfı da giderek nicel ve nitel ba-

kımdan güçlenmektedir. Çimento, kiremit ve tuğla fabrikaları başta gelmek üzere küçük imalathanelerde ve belediye hizmetlerinde işçilerin sayısı giderek artıyor. Faşistler bölgedeki halli eşraf ve zengin tüccarlar arasında kendilerini mali bakımdan destekleyen birçok gerici unsur buluyorlar.

Çorum'un en önemli özelliklerinden birisi de Alevi ve Sünni halkın birarada yaşamakta oluşudur. Çorum'un içinde olduğu gibi merkez köylerin de de Aleviler büyük bir çoğunluk oluşturuyorlar. Faşistler şimdiye dek mezhep çatışmaları temelinde güçlenmeye ve sürekli olarak Sünni halkı Alevilere karşı kışkırtmaya çalıştılar. Bunun sonucu MHP İskilip, Alaca, Osmançık gibi birkaç ilçede mezhep kışkırtmacılığı sayesinde bir ölçüde güçlenebildi. Alaca Belediye başkanı MHP'li Adnan Adıvar, faşistlerin sürekli olarak silahlandırılmasında belediyenin imkanlarını kullanarak yardımcı oldu. Çorum'un içinde ise faşistler Ulukavak, Karakeçili, Kunduzhan ve Çöplü mahallelerinde halkın üzerinde zora dayalı bir hakimiyet kurdular. Bu mahallelerde ilericilerin oturduğu evlere sürekli saldırı düzenlediler ve mahalle esnafından haraç topladılar. Şehrin diğer mahallelerinde ise Alevi ve Sünni halk iyi ilişkiler içerisinde yaşayageldiler.

Çorum'un bu dini özelliklerinden başka ulusal yapısı da çeşitlilik göstermektedir. Çorum ha-

valisinde mecburi iskan döneminde Türk egemen burjuvazisi tarafından zorla yerleri değiştirilen Kürtlerin meydana getirdiği bir çok Kürt köyü vardır. Faşistler Kürt düşmanlığını, başlıca propaganda malzemesi olarak kullanıyorlar. Ayrıca şehir içinde ve çevresinde Çerkesler bulunuyor. Faşist MHP, Çerkesler arasında belirli militan güç oluşturmak için çok çaba sarfetti. Faşistler bir yandan Çerkez gençlerini faşist demagoji ile kazanmaya kalkıyorlar ama öte yandan Çerkes halkının ulusal taleplerine karşı en büyük düşmanlığı yapıyorlar; onları değil bir ulusal azınlık olarak tanımak, Türkiye'den sürmek ve imha etmek doğrultusunda propaganda yapıyorlar. Geçmiş yıllarda faşistlerin, Çerkesleri imha etmek ve Türkiye'den çıkartmak yolundaki bildirileri hala unutulmadı. Bilindiği gibi son yıllarda Türkiye'deki Çerkes azınlık arasında ulusal bilinç ve ilerici eğilimler hızla güçlenmeye başladı. Hiç kuşku yok ki Çerkez halkı içinde güçlenen bu anti-faşist eğilim Çorum'a da yansiyacaktır.

Geçen seçimlerde MHP Çorum'dan bir milletvekili çıkartabilmiş olmasına rağmen aslında görüldüğü gibi geniş bir oy tabanına sahip değildir. Çeşitli özel nedenler yüzünden MSP oylarının son seçimlerde MHP'ye kaymış olması ona bu imkanı sağladı. Çorum genelinde ilericilik ve demokratik eylemler gerici eğilimlerden çok daha güçlüdür.

Gün Sazak'ın ölümünden sonra faşistlerin hemen saldırıya geçmelerinin en önemli nedenlerinden birisi de Sünni halk arasında ilerici ve demokrat görüşlerin son zamanlarda hızla yaygınlaşmaya başlamış olmasındandır. Faşistler bu süreci durdurmak için, Alevileri düşman ilan ederek Sünni emekçiler arasındaki bu uyanışı engellemeye çalıştılar. Ama beceremediler. AP'li, MSP'li Sünni emekçilerin bile nefretini üzerlerine topladılar. Ve halkın yiğit silahlı direnişi karşısında tam bir bozguna uğradılar. Sine-i Millet, Sille-i Millet'e dönüştü. Çorum halkından yedikleri silleden sonra, "faşist bir katliamın zamanı değil mi" tartışmasından başka bir şey olmayan Sine-i Millet tartışması son buldu. Günlerce süren toplantılarından sonra MHP, bu plandan vazgeçmek zorunda kaldı.

Sol siyasetlerin Çorum'daki etkinliğine bakılırsa, Partimiz Türkiye Komünist Partisi (Birlik) TKP (B) dışındaki hareketlerin hiç bir kayda değer kitlesel güce sahip olmadıklarını söylemek kesinlikle bir abartmacılık olmayacaktır. Sağ oportünist hareketler Çorum'da başından beri gelişen devrimci yöneliminin gerisinde kalmıştır. TSİP Çorum'da bugün politik bakımından silinmiş durumdadır. İlerlemeciler ise, öğrenci gençler arasında dar bir çevre olmaktan öteye gidememişlerdir. Son halk direnişinde ise eylem dışı kalarak Çorum'daki politik iflasını derinleştirmiştir.

TİP, diğer sağ oportünistlere kıyasla daha fazla taraftar toplayabilmiştir. Ama TİP'in çevresinde topladığı insanlar genellikle militan karakter taşımayan demokrat insanlardır. Devrimci Yol siyaseti de daha ziyade öğrenci gençlik arasında güç kazanabilmiş, ancak o da işçi emekçi kitlelerle bağı olmayan dar bir gençlik hareketi olarak kalmıştır. HK'ya gelince bu grup, şimdiye kadar "Alevicilik propagandası ile köylerde etkinlik sağlamaya uğraşmış, ancak yine de siyasi olarak kitlelerden tecrit olmaktan kurtulamamıştır. Diğer yandan HK "siyaseti " kendi güçlenmesini, TKP(B)'ye ve onun komünist militanlarına karşı saldırı politikası üzerine temellendirmek istemiştir. Ancak bu taktik geriye tepmiş, bunda da başarılı olamayan HK, ilk zamanlarda bazı ilçelerde ve köylerde varken, mücadele süreci içerisinde hızla gerilemiş ve sonuçta ufak bir grup olmaktan öteye gidememiştir.

BAŞLANGIÇTAN BUGÜNE OLAYLARIN GELİŞİMİ

27 MAYIS : Faşist MHP 'nin liderlerinden Gün Sazak öldürüldü.

28 MAYIS: Gün Sazak'ın ölümünü bahane eden faşistler güç gösterisinde bulundular. Çoğunluğu Yozgat'tan ve Çorum'un ilçelerinden gelen faşistler 300-400 kişilik izinsiz bir gösteri yaptılar.

29 MAYIS: Yine izinsiz bir gösteri yapan faşistler öğle üzeri, Sanat Okulu ve Ticaret Lisesine saldırdılar. Başta SGB'li Devrimci öğrencilerin karşı koyması sonucunda püskürtüldüler. Bunun peşinden Liseye saldıran faşistler burada da devrimcilerin kararlı direnişi ile karşılaştılar ve geri çekilmek zorunda kaldılar. Faşist grup akşam üzeri tekrar Sanat Okulunun etrafını çevirdiler. Dev-

rimci öğrenciler okuldan toplu halde çıktılar ve faşistlere boyun eğmediler. Tüm bu saldırıları başarısızlığa uğrayan faşistler, bunun verdiği hırçinlikle 500 kişilik bir silahlı grup halinde Yazıçarşı'da ve Sazak bölgesindeki ilericilerin dükkanlarına ve kahvelerine yöneldiler, evlere saldırmaya başladılar. Aynı sırada Sigorta mahallesindeki ilericilerin evlerine saldırıyorlardı. Pol-Bir'li polislerle işbirliği yaparak Milönü bölgesine saldırdılar bu arada polisler halkı taradılar. Bunun üzerine saldırıya karşı hazırlıklı bekleyen genç Partili militanlar, halkla birlikte faşistlere karşı silahlı çatışmaya girdiler. Faşistler Pol-Bir'li polislerin aktif desteğine rağmen püskürtüldüler ve şehrin dışına kadar kovalandılar. Faşist polisler ise selameti kaçmakta buldular. Ve emniyet sarayına sığınarak canlarını güç bela kurtarabildiler. Daha sonra ise günlerce emniyet sarayından dışarı çıkamadılar.

Aynı gün, kale civarındaki faşist saldırı püskürtüldü. Nadık mahallesine saldıran faşist caniler iyi bir ders alıp gittiler. Üçevlere saldıran faşistlerde aynı mukabeleyi görünce geri çekilmek zorunda kaldılar.

Olaylar bu şekilde gelişirken onbeşbine yakın bir halk kitlesi 'sokağa dökülmüş, Milönü'nden başlayarak geniş bir barikatlama çalışmasına başlamıştı. Hemen hemen ilericilerin bulunduğu tüm bölgeler Sünni halkın bulunduğu bölgeler

de dahil barikatlar içine alındı. Polisler itfaiye ile mahallelere girmek istediler. Sık sık çatışmalar çıktı ve barikatları aşamayan polisler mahalleye giremediler. Bunun üzerine gelen jandarma birlikleri de barikatları geçemedi. Faşist bir binbaşı "barikatları kaldırmazsanız sizi topa tutarım" diye tehditler savurdu. Ancak yaşlısıyla genciyle Çorum'lu emekçilerin sert direnişi karşısında bu binbaşığı çektiler. Kadınlar, "ölümüzü çiğnemededen buradan geçemezsiniz", "Binbaşıya ölüm!" diye bağıldılar. Erler ise ateş emrine uymadılar ve kısa sürede barikatlarda direnen silahlı halkla kaynaştılar. Askerlerle birlikte barikatların önünde yemek yendi, siyasi sohbetler yapıldı. Erlerin çoğu kendi memleketlerinde faşistlere karşı verdikleri mücadeleden bahsettiler.

Gece faşistlerle yer yer silahlı çatışmalar çıktı. Özellikle Terlemez bölgesinde faşistlerle halk arasında şiddetli çatışmalar çıktı.

Gece yarısı olmasına rağmen tüm Çorum halkı ayakta. Tam bir komün havası var. Fırınlar halka bedava ekmek dağıtıyor, esnaf halkın ve militanların bütün ihtiyaçlarını parasız karşılıyor. Analar, bacılar barikat nöbetçilerine yiyecek, su ve ayran taşıyor. Onbinleri bulan halk kitlesi sabaha kadar kararlı ve dirençli bir şekilde ayakta...

30 MAYIS: Sabah parti militanları, gecenin

bütün yorgunluğuna rağmen barikatlarda dimdik ayakta. Halk sessiz ama kararlı bir şekilde bekliyor. Tam bu sırada barikatların iç tarafında üç polis görülüyor. Sessiz bir bekleyiş içinde olan halk birden canlanıyor, polisle silahlı çatışma başlıyor. Bu çatışmada polislerin ikisi ölüyor, biri ağır yaralanıyor. Gece barikatlanan bölgede kalan bir faşist polis, evinde kısırılıyor ve öldürülüyor. Tüm ilerici köyler, Çanakçı, Çukurca, Palabıyık, Tola-Mehmet, Kazıklıkaya, Yoğunpelit, Sarimbey, Mislerovacığı, Tarhan, Sapa ve daha nice köy direnişe aktif olarak destek oluyor. Kimi köy silahlı militan, kimi köy ise silah, cephane ve para yardımıyla bulunuyor. Hemen hemen tüm ilerici köyler silahlanıyor ve barikatlanıyor. Köylüler yolları kesiyorlar. Böylece faşistlerin ilçelerle olan bağları zayıflıyor. Faşistler Sünni köylerde "Çorum'da Aleviler kadınları ve çocukları öldürüp ırzına geçiyor." diyerek, köylüleri Çorum'a getirmek istiyorlar. Ancak olayların MHP'li faşistler tarafından çıkarıldığını farkedenden sünni köylüler buna yanaşmıyorlar.

30 Mayıs gecesi barikatların ilerisinde faşistlerle yer yer çatışma çıkıyor. Devrimciler ve silahlı halk, adım adım barikatları ilerletiyorlar. Gece tüm halk yine ayakta...Çatışmada TKP(B) militanları en ön saftalar. Çatışmalarda sağ oportünistler ve "battaniye devrimcisi" HK'cılar yok. Çorum'lular, barikat gerisinde battaniyeye sarılıp uyudukları için HK'cılara battaniye dev-

rimcisi diyorlar.

Aynı gün Şenyurt ve Nadık'ta faşistlerin saldırısı sert bir şekilde cevaplandırılıyor. Daha öncesi hiç bir siyasi şekillenme olmayan Elekçi'de savunma halk tarafından sağlanıyor. Gericilerin hakim olduğu bölgenin içinde kalan Uçevler'de faşistlerin silahlı saldırısı, partinin genç militanlarınca göğüsleniyor. Militanlar, barikatların dışında kalmalarına ve ufak bir grup olmalarına rağmen direniyor ve faşistlere kök söktürüyor.

31 MAYIS: Halkın kararlılığından ve direncinden hiç birşey eksilmi  değil. Barikatlar dopdolu. Halkın büyük çoğunluğu silahlı. Silahlar açıkta. Kiminin belinde çift tabanca, kiminin sırtında av tüfeği... Geceleyin devrimciler, mevzilerini sağlamlaştırmak için faşistlerin tuttuğu Terlemez ve Sigorta'ya saldırıya geçiyorlar. Faşistlerin bulunduğu bölgelerin ta içine kadar girildi. Çatışmalar sabaha karşı devrimcilerin üstünlüğü ile sonuçlandı. Devrimciler daha sonra düzenli bir şekilde geri çekildiler.

1 HAZİRAN: Siyasi komite, oybirliği ile düzenli bir geri çekilme kararı alıyor. Belli yeryerde barikatlar açılıyor. Halk topluca mahallelerdeki i  barikatlara çekiliyor. Akşam  st  çatışmalar yer yer sürüyor.

2 HAZİRAN: Hava karardıktan sonra faşistler

ağır silahlarla büyük bir saldırıya girişiyorlar. Direnişin en büyük çatışması başlıyor. Terlemez mahallesinin içine doğru saldırıyorlar. Bu ağır saldırı karşısında ilk başta, halk arasında bir gerileme oluyor. Bu sırada yiğit bir genç Parti militanı, elinde dinamit, faşist sürünün ta içine kadar dalıyor. Dinamitin patlamasından faşistler epeyce yaralı veriyorlar ve paniğe kapılıyorlar. Parti militanları ve halk, yiğitçe faşistlere karşı hücuma geçiyorlar. Beşyz aşkın silahlı ve binlerce taşlı sopalı destekçi ile halk faşist canilerin üzerine hırsla saldırıyorlar. Faşistler kaçıyorlar. Faşistlerin saldırı merkezi olarak kullandıkları Sigorta mahallesinin büyük bir kısmı devrimcilerin kontrolüne geçiyor. Yakalanan iki faşist cellat -ki ilerinden birisi Maraş katliamının canilerinden Yahya Baran- halk kararı ile kurşuna diziliyor. Direniş boyunca meydana gelen en büyük çatışma olan bu müsademe saatler boyu devam ediyor. Onbinlerce kurşun yakılıyor, yüzlerce dinamit ve halkın kendi elleriyle yaptığı benzin bombaları patlıyor. Bu çatışmadan sonra faşistler yılgnlığa kapılıyorlar, büyük çoğunluğu panik içinde ilçelere kaçıyor.

Direniş sırasında ilan edilen sokağa çıkma yasağına uyan hemen hemen hiç kimse yok. Hükümet, hem halkın tepkisini yatıştırmak hem de gerçekten "beceriksizlik" yaptıkları için faşist emniyet müdürünü ve valiyi görevden almak zorunda kalıyor.

Direnifin daha sonraki günlerinde halk g   leri düzenli bir Şekilde geri çekiliyor ve her türlü saldırıya karşı komitelerin  nderliği altında hazırlıklı bir Şekilde bekliyorlar.  orum'un her yanında komiteler kuruluyor. Halk hızla silahlanmaya başlıyor.

Bugüne kadar olan geliŐmeler, halkın bilincinin ve kararlılığının giderek yükseldiğini kanıtlıyor. Emekçi halkın, kendi önderleriyle nasıl kaynaŐtıĐını ve onları nasıl bağrına baŐtıĐını gösteriyor.

ÇORUM DİRENİŞİ'NİN DERSLERİ

Çorum'da onbinlerce insanın silahlı olarak, sivil faşist çetelere karşı ve burjuva devlet güçlerine karşı günlerce süren direnişi, Türkiye devrimci ve halk hareketinin kilometre taşlarından birini oluşturmaktadır. Çorum'daki halk hareketinin deheyi ve ondan çıkarılacak dersler, ülkemizde giderek yükselen emekçi halk hareketine, komünist ve devrimci hareketimize, bundan sonraki mücadelemizde de ışık tutacaktır.

Çorum Direnişi, bu bakımdan zengin ve öğretici derslerle doludur.

Çorum Direnişi, herşeyden önce sadece devrimci siyasetlerin ve onların kadrolarının giriştiği bir hareket değil, tam anlamıyla kitlesel bir halk eylemidir. Onbinlerce insanın içinde yer aldığı bu büyük direniş, yığınların mücadeleye atıldıkları zaman nasıl olağanüstü bir azim, direnç ve yaratıcılık gösterdiklerinin kanıtı olmuştur.

Çorum'daki halk hareketi aslında sadece bir direnişten ibaret değildir. Faşist katliam ter-
tiplerine karşı girilen mücadele, önce savunma
amacı ile başlamış, ancak kısa sürede saldırı bi-
çimlerine bürünmüştür. Öyle ki çatışmaların
hemen hemen tamamı savunma barikatlarının
ilerisinde cereyan etmiş, halk güçleri sürekli ola-
rak cephenin ileri mevzilerinde savaşmıştır. Fa-
şistlerin her saldırısına daha güçlü bir saldırı ile
cevap verilmiş, bu yüzden faşist cellatlar her se-
ferinde gerilemek zorunda kalmışlar ve mev-
zilerinden sökülüp atılmıştır.

Direnişin öğrettiği en önemli gerçek, örgütlü
mücadelenin kitlelerin mücadelesinin asıl te-
minatı olduğudur. Çorum halkı bugün kazanmış
olduğu mevzileri ve elde ettiği başarıları, mü-
cadeleyi örgütlü bir şekilde halk komitesinin ön-
derliğinde yürütmesine borçludur. Çorum'da
gerçekleşen komite olgusu, mücadeleye ön-
cülük etmek için ortaya atılmış suni bir zorlama
değil, tam tersine, kitlelerin eylemi içerisinde be-
nimsedikleri ve geliştirdikleri canlı bir me-
kanizmadır. Direnişin ilk günlerinde Partimizin,
diğer devrimci siyasetlerle kurduğu "siyasi ko-
mite", halk yığınlarının örgütlenmesi için ilk adım
ve ilk örnek olmuş, daha sonraki günlerde ise
TKP(B)'nin ve siyasal komitenin yaptığı ko-
miteleşme ve örgütlenme çağrısı doğrultusunda
bütün mahallelerde, köylerde, emekçi halk ken-

diliğinden komiteler oluşturmıştır. Bugün mahallelerin tümünde ve köylerin çok büyük bir bölümünde komiteler kurulmuştur. Komiteleşme eğilimi emekçiler arasında giderek güçlenmekte ve hızla yaygınlaşmaktadır. Her gün bir yerde yeni bir komite kurulmaktadır. Halk yığınları, örgütlenme ve birleşme ihtiyacını somut eylem içerisinde yaşamışlar ve Partimiz militanlarının diğer devrimci kadrolarla ve demokratlarla birlikte kurdukları ilk komitelerin başarılı örneklerini gördükten sonra hızla komiteler kurarak örgütlenmeye başlanmıştır. Mahallelerdeki ve köylerdeki komitelerin büyük çoğunluğu halk tarafından seçilmiş ve halk tarafından tamamen otorite merkezleri haline gelmiştir. Şimdi, görev, komiteleri daha çok yaygınlaştırmak, direniş bittikten sonra da hayatiyetini sürdürecektir. Şekilde kalıcı bir yapıya kavuşturmak ve bu halk organları arasında il çapında gerekli koordinasyonu sağlamaktır.

Kitlelerin kendi inisiyatiflerinin ürünü olan komiteler bugün, Çorum'da toplumsal bir olgu halini almış durumdadır.

Çorum Direnişi; yanlış ve oportünist politikaların, kitlelerin eylemi içinde nasıl hızla iflas etmiş olduklarını göstermesi açısından iyi bir örnektir. Mücadelenin yumuşak olduğu ve kitlesellik kazanmadığı durumlarda etkinliklerini kısmen sürdüren sağ ve "sol" oportünizm,

mücadelenin biçimleri değişip yığmsal boyutlar kazanınca kısa sürede açığa çıkmıştır. Direnişin, komiteler şeklinde örgütlü bir nitelik taşıması da bu siyasetlerin tercihini hızlandırmıştır. Oportünizmin örgütlü halk eylemi karşısında tutunamayacağı çok açık görölmüştür.

Direnişin daha ilk günlerinde, yerel TKP (B) örgütü "komite"... şiarını atmış, il merkezlerinde Dev-Yol, TİP, TSİP ilerleme siyasetleriyle birliklikte, demokratlarında katılımıyla bir siyasi komite oluşturulmuştur. Mücadele de devrimci bir önderliğin tesis edilmesi için bütün devrimci siyasetlerin ilk anda bir araya getirilmesi, anti-faşist mücadele açısından en doğru tavır olmuştur. Ne var ki, birlik, herşeyden evvel somut mücadele ve eylem zeminine oturabilirse kalıcı olabilir. Çorum'daki anti-faşist halk direnişinin genel seyri içerisinde siyasetlerin aldığı tavırlar eylem ve güç birliğini de giderek netleştirmiş, başlangıçta kurulan güçbirliğinin değişikliğe uğratılmasını gerektirmiştir.

TİP, TSİP ve ilerleme grubu ise: Başta ilerlemeciler olmak üzere sağ oportünist siyasetlerin temsilcileri, eylemin boyutları yükseldikçe, sürekli olarak geriye çekilen bir tutum içinde olmuşlardır. İlerlemeciler Çorum'u terketmişler, herhangi bir polis operasyonuna karşı tedbir olsun diye, ta Ankara'ya kadar çekilmişlerdir. Sağ oportünistler, merkezi halk komitelerinin ça-

lişmalarına katılmadıkları gibi toplantılarına bile gelmemişlerdir. Barikatlardaki çatışmalarda yer almamışlar, m¼cadele içinde g¼r¼lmemiřlerdir. Ama haklarını yememek lazım; TİP, TSİP, İlerleme arasındaki merkezi g¼ç birliğini Çorum'da da "hayata geçirmişler" herkesten ayrı kendi kendilerine bir tane barikat da onlar kurmuşlardır! Ne yazık ki bu "barikat" zaten barikatlarla kuşatılmış olan bölgenin tam ortasındadır ve faşistlerin oraya kadar ulaşabilmesi için çevre barikatlardaki devrimcileri ve t¼m halkı katletmeleri gerekir. Kısacası sağ oport¼nizmin y¼z¼, Çorum emekçilerinin g¼z¼nde çok kısa s¼rede açığa çıkmış, sonuçta halk komitelerinden de uzaklaştırılmışlardır. Komitede bir hayrı dokunmayan b¼ unsurların yerine, halktan daha fazla sayıda m¼cadeleci ve diri unsur yer almıştır.

HK. grubu ise; direnişin b¼t¼n¼yle dışında kalmıştır. Çorum'da kom¼nistlere ve anti-faşistlere karşı izledikleri d¼řmanca politikalardan dolayı Halk Komitelerine alınmamışlardır. Kom¼nistler, HK'cıları tecrit etmeye y¼nelik bir tutum da takınmamışlardır. Ancak buna rağmen, HK grubu kendi kendilerini m¼cadelenin dışına d¼ř¼rm¼řlerdir. Bu siyasetin yayınlarında da bu durum aчыkça g¼r¼lmektedir. Olayları dışarıdan izleyen bir gazeteci g¼z¼yle kaleme alınmış haberlerden ve biraz da k¼f¼rden başka birşey yazmamaktadırlar. İşin içinde olmayınca zaten başka t¼rl¼s¼de m¼mk¼n değildir. Yalnızca Mi-

lönü'nde kurulan ana barikatın gerisini gözleyebilmişlerdir. Asıl şiddetli çatışmaların sürdüğü yerlerden haberleri bile yoktur. Direnişin iki önemli olayından ve Komitelerden ve beşinci günkü tayin edici çatışmalardan tek söz etmemektedirler, çünkü her ikisinin de dışındadırlar. Direniş sırasında HK'nın bu konumu o'nun yayınlarında yansımıştır. Böylesine önemli bir anti-faşist direnişten gerekli dersler çıkartmak ve büyük halk hareketini değerlendirmek yerine, çapulcu bir zihniyetle kendisine para toplama yolunu seçmiştir. Halkın mücadelesinin dışında kalmış olmasını palavracılıkla telafi etmeye gayret etmektedir. Belki bu yalanlara Çorum dışındaki kadroları inandırabilirler. Ama "Özgürlük" adlı gazeteyi okuyan her sıradan Çorum'lu emekçi, bugün HK'cıları yakaladığı yerde o yazıların hesabını sormakta, onlara lanet okumaktadır. Çorum'da yaşayanlar bu gerçeği iyi bilmektedirler.

Devrimci-Yol siyasetine gelince; Dev-Yol'cular direniş boyunca, komünistlerle ve halkla birlikte omuz omuza mücadele etmişler ve Halk Komitesi'nde yer alarak bu örgütlülüğe katkıda bulunmuş, o'nun disiplinine ortak olmuşlardır. Bu yüzden HK'dan gelen 'orta yolculuk' ve 'revizyonizm kuyrukçuluğu' gibi suçlamalara muhatap olmuşlardır. Bu suçlamaların etkisiyle olsa gerek, Dev-Yol taraftarları arasında yer yer Halk Komitelerinden çekilme eğilimleri göz-

lenmektedir. Buna karşılık komünistler, Dev-Yol'culara, halkın yanında, Halk Komitelerinde ve halkın mücadelesinin içinde yer almasının gerekliliğini hatırlatıyorlar. Halk Komiteleri başta olmak üzere mahalle, köy ve barikat komiteleri halk inisiyatifinin organlarıdır. Bu örgütlülüğün dışında başka yerler aramak, ister istemez halkın mücadelesinin dışına düşmeyi getirir. Ve tıpkı HK gibi batağa götürür. Çorum halkının mevcut örgütlerinin dışında "başka türlü" komiteler oluşturmak için yapay zorlamalarda bulunmak, sonu hüsrarla sonuçlanacak bir hayalciliktir. Dev-Yol'cu arkadaşlar, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de anti-faşist halk güçlerinin örgütlü birliği içerisinde yer alarak bütün güçleriyle mücadelenin önderliğini-önderlerini güçlendirmeye çalışmalı, ortak mücadeleye katkıda bulunmalıdır. Çorum'da bu siyasetin bu günkü devrimci-demokrat konumunu muhafaza etmesi buna bağlıdır.

Çorum Anti-faşist Halk Direnişi; geniş halk yığınlarının mücadeleye atıldıkları zaman nasıl yaratıcı ve inisiyatif sahibi olduklarını parlak bir şekilde ispatlamıştır. Halkın dayanışma bilinci en yüksek noktasına ulaşmıştır. Hiç bir örgütlü eylem deneyimi olmayan yığınlar, böylesi birçok yönlü ve komple bir çatışmada muazzam bir örgütlülük ve disiplin göstermiştir. Zaman zaman karışıklıklar olmasına rağmen işbölümü hemen hemen eksiksiz sürmüştür. Komitenin aldığı bütün

kararlar uygulanmıştır. Çatışmalarda, vur-kaç taktiği ve askeri taktikler kullanılmıştır. Nitekim en büyük ve en önemli çatışma olan beşinci günkü saldırıya karşı böyle bir stratejik üssün savunulması için mücadele edilmiştir. Sigorta'da süren bu çatışma, bütün direnişin en büyük ve yoğun çatışmasıdır. Dört saat aralıksız devam eden bu çatışmada, çevreden ve köylerden getirdikleri yeni kuvvetlerle desteklenen faşistler, bütün güçleriyle ve ağır silahlarla saldırmışlardır. O yörede Komünistlerin ve halkın elinde ise yalnızca 7.65 tabancalar vardır.

Böylesine eşitsiz şartlara rağmen halk arasında bulunan emekli bir askerin çizdiği askeri bir plan sayesinde, yardım gelinceye kadar uzun süre direnilmiş ve büyük bir katliam önlenmiştir. Direnişin en büyük eksikliği halkın elindeki silahlar geleneksel silahlar olmasıdır. Nitekim çatışmalar boyunca bunun eksikliği çok açık ortaya çıkmıştır. Yukarıda sözünü ettiğimiz faşist saldırı, büyük bir katliamla sonuçlanabilirdi. Ancak bu çatışmalarda halkın ve militanların mücadele bilinci ve azmi, silah yetersizliğini örtmüştü, kararlıca hücumla geçen halk yığınları, faşistleri, onca silah üstünlüğüne rağmen püskürtmeyi başaramıştır.

Çorum direnişinin en önemli yanı, bütün faşist provakasyonlara rağmen Alevi ve Sünni mezhepten emekçiler arasında bir çatışma ya-

ratılmamış olmasıdır. Bilinçli Sünni emekçiler faşistlerin oyununa gelmemiş, birkaç mahalle hariç, kendi mahalleleriyle birlikte kuşatmış ve faşistlere karşı birlikte savunmuştur.

Direnış aynı zaman da askerlerin tavrında da örnek bir olaydır. Erlerle halk arasında sıcak bağlar kurulmuştur. Mücadele keskinleştii ve sertleştii vakit, her biri birer emekçi çocuğu olan askerlerin nasıl tavır aldığı Çorum'da somut olarak görölmüştür.

Askerlere yönelik devrimci propagandanın yanısıra bizzat mücadelenin kendi kendine yükselen seyri, burjuvazinin silahlı baskı güçlerinin parçalanmasını beraberinde getirmektedir.

YENİ GÖREVLER

Şimdi Çorum Halk Komitesi, Parti örgütü ve devrimciler yeni ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunuyor. Faşist saldırı şimdilik püskürtülmüştür ama yeni provakasyonlar kapıda beklemektedir.

Birinci olarak: Bundan sonraki dönemde Halk Komitesine ağır görevler düşecektir. Öncelikle komiteleşme propagandasına hız verilmeli, komiteler halkın kalıcı örgütlenme birimi haline getirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Bugüne kadar Sünni halka yönelik ajitasyon propaganda çalışmalarının eksik kaldığı bir gerçektir. Bugünden sonra özellikle Sünni köylere yönelik anti-faşist propogandaya gereken önem verilmeli ve Sünni köylerde de komiteler kurulması için çaba gösterilmelidir. Faşistler hala daha kimi Sünni köyleri ellerinde tutabiliyorlar. Ve bu mevzilerden saldırıya geçebilmek için hazır bekliyorlar. Böylesi köy ve mahallelerde bilirdi ve benzeri yollarla halk komitesinin yapacağı çalışmalar, faşistlerin bu planını bozacaktır.

İkinci olarak: Mahalle ve köylerde kurulan ve günden güne sayıları çoğalan komiteleri merkezileştirmek ve aralarında ki örgütlü bağı kurmak için çaba gösterilmelidir. Bu arada seçimle oluşmamış olan başlangıçta devrimciler tarafından üstten kurulan mahalle ve köy komitelerinin seçimleri yenilenmelidir. Ve komitelerle halk arasındaki bağ böylelikle tazelenmeli ve güçlendirilmelidir. Komiteler, mahalle ve köy halkının iradesi ile değiştirilebilmeli, kitlelerin isteği ile komite üyeleri görevden alınabilmeli ve göreve atanabilmelidir. Me kanizmayı oturtabilmek, biraz zaman alsa da pek güç olmayacaktır. Komiteler mezkezi olarak teşkilatlandırılırken, örgüt şemacılığından kaçınmak, mümkün olduğunca hızlı işleyen basit bir örgüt ağı inşa etmeye çalışmak gerekir.

Üçüncü olarak: Her mahalle ve köyde komiteler, herhangi bir çatışma anında hemen göreve koşacak silahlı milisler oluşturmak zorundadırlar. Savaşçı grupların oluşumunda gönüllülük esas alınmalıdır. Bunların örgütlenmesinde şu aşamada çoğunlukla genç unsurların görev alacağı bellidir. Ancak bu konuda hiç bir sınırlama getirilmemeli, yetenekli ve tecrübeli emekçiler silahlı milislerde yer alabilmelidir. Bunların yanı sıra komiteler, halkın giderek artan silah talebinin karşılanmasında da onlara yardımcı olmalıdırlar.

Yerel parti örgütümüz açısından ise, direniş sonrasının görevleri son derece hayati önem taşımaktadır. TKP(B) Yerel Örgütü'nün ve partimiz militanlarının Çorum'da yıllardır sürdürmekte oldukları sabırlı çalışmanın ürünleri direniş içerisinde somut olarak ortaya çıkmıştır. Partimiz başarılarının yanı sıra zaafplarını da eylem içerisinde somut olarak görmüştür. Yerel parti örgütünün darlığı bu zaafpların başında geliyor. Parti örgütümüz, işçiler ve gençler arasında geniş kitle bağlarına sahip olmakla beraber dar bir üye yapısı göstermektedir. Ancak buna rağmen, özellikle SGB'li parti gençliğinin militanlığı ve fedakarlığı eylem sırasında bizi önder kılan başlıca faktör olmuştur. Bunun yanı sıra, bütün diğer siyasi hareketlerden farklı olarak partimizin gücünün hem Alevi hem de Sünni kesimler arasında eşit olarak dağılmış olması, bizim için büyük bir kazançtır. Bu sayede ilerici Sünni mahallelerinde faşistlerin güçlenmesi engellenmiştir.

Çorum'daki önemli eksikliklerimizden birisi de; direniş sırasında militanlarımızın silah bakımından güçsüz oluşudur. Gerçi direniş boyunca halk, kenarda köşede sakladığı ne kadar silah ve cephane varsa hepsini militanların kullanımına vermiştir. Ancak geleneksel silahların yetersiz kaldığı koşullarda, faşistlerin ağır silahları karşısında partimizin bağımsız askeri gücünün önemi hemen hemen ön plana çıkmıştır. Bu konudaki ek-

sıklıklarımızı gidermemiz en ivedi görevlerimiz arasındadır. Öte yandan halkın gitgide artan silahlılanma talebini desteklemek ve yardımcı olmak da baş görevlerimizdendir.

Bugün için faşistler, Çorum'da emekçi yığınlarından yedikleri tokatın etkisiyle, bir süre geniş kitleleri hedef alan yeni bir saldırı eyleminden kaçınacaklardır. Faşistlerin muhtemel yeni taktiği, hedefi daraltarak polisle işbirliği halinde tek tek komünistlere ve devrimci kadrolara yönelik terör ve suikastlara baş vurmak olabilir. Bunu da, dar cinayet çeteleri aracılığıyla yapmak isteyeceklerdir. Ancak kitlesel bir terör eyleminden henüz vazgeçmiş değillerdir.

Direnış dönemi sonrasında, partimiz faşist cinayet şebekelerine, işkenceci polisler, faşistleri besleyen zenginlere karşı mücadeleyi ihmal etmeyecektir. Kemal Maraşlı, komser Mevlüt Mete, baş komiser Süleyman Güliç, polis Ekrem ve Kaya gibi işkenceciler, faşist katiller ve muhbirler cezasız kalmayacaktır. Bu koşullarda parti örgütü en başta sıkı konspirasyon kurallarına uymalıdır. Parti örgütlenmesinin darlığına son vermelidir, son mücadele içinde öne çıkan ve halkın önderi haline gelen sempatizanları partimize kazanmalıdır. TKP(B) militanları için önümüzdeki dönemlerde bütün enerjilerini harcamaları gereken iki temel görev vardır.

Birinci olarak: Partimiz ve militanları bütün güçleriyle komiteleri yaygınlaştırıp güçlendirmeli ve onları kalıcı bir merkezi mekanizma içinde bütünleştirmelidir.

İkinci olarak: Hızla işçi sınıfı içindeki gücümüzü yükseltmeliyiz. Faşistlere karşı şimdiye kadar mücadele yoğunlaşmıştır. Ne varki bu bize çimento fabrikası başta olmak üzere Çorumlu işçilerin direniş içindeki etkin rollerini unutturmamalıdır. Önümüzdeki dönemde partimizin işçi sınıfı temelindeki güçlü örgüsel varlığı mücadelenin asıl tayin edici unsuru olacaktır. Partimiz Çorum'da bu tip faşist saldırıyı daha evvelden öngörmekle birlikte, yine de bütün hazırlıklarını tamamlamış bir şekilde saldırıyı göğüsleyememiştir. Ama bütün eksikliklerimize rağmen eylem içinde yığınların önderliğini kazanabilmiş olmamız ve mücadeleyi örgütlü bir şekilde örgütlendirip zafere ulaştırmamız, partimizin doğru Leninist taktiklerinin bir başarısıdır. Anti-faşist Çorum Halk Direnişi, bütün eksikliklerine rağmen partimizin yığınlara önderlik etme yeteneğinin somut bir göstergesi olmuştur. Gerek militanların yüksek fedakarlık düzeyi ve komünist bilinci, gerekse direniş boyunca takip edilen doğru devrimci politika partimizin Marksist-Leninist çizgisini kitleler arasında maddi bir güç haline dönüştürmüştür.

Şimdi görev; Çorum'da halk hareketinin yükseltilmesi ve; halk güçleri arasında daha sıkı bir

birliğin kurulmasıdır. Tüm Parti örgütleri, Çorum direnişinin deneylerinden azami ölçüde yararlanmalı ve bu tip faşist tertiplerin gündemde olduğu yerler başta olmak üzere, Çorum benzeri genel silahlı direniş eylemlerine hazırlıklı olmalıdır.

Türkiye Komünist Partisi (Birlik)
Çorum Bölge Komitesinin
Olay Ertesindeki Bildirisi:

DİRENEN, SAVAŞAN ÇORUM HALKINA

İşsizliğin, pahalılığın, işkencenin, sömürünün, faşist katliamların, devlet terörünün sorumlusu tekelci parababaları Koç'lar, Sabancı'lar, Eczacıbaşı'lar; faşist katiller ve halk düşmanı haline getirdikleri ordusu ve polisi ile birlikte emekçi halkımıza, Çorum halkına Alevi-Sünni demeden kendilerinden olmayan herkese bir daha saldırdılar.

Onlar bu işsizliğe, pahalılığa, yoksulluğa, işkenceye boyun eğmemiz, onların köleleri olmamız için saldırıyorlar. Bizler işçi, köylü, yoksul, emekçi-memur, esnaf, orta halli; ekmeğimize,

aşımıza, ırzımıza göz koyan tekelci parababalaları ve onların uşaklarına karşı iş-ekmek ve özgürlük mücadelesi veriyoruz. Haklı biziz biz kazanacağız.

Geçtiğimiz günlerde faşist-polis-asker işbirliği ile yapılan saldırıya karşı direndik, püskürttük, püskürteceğiz. Faşistler Alevi-Sünni kışkırtmasıyla halkımızı birbirine kırdırmak için saldırıya geçti, evlerimizi dükkanlarımızı talan edip yakıp yıktılar. Mahallelerimize saldırdılar. Polis ve asker ise onlar saldırırken seyrettiler, onların yenildiğini görünce, bizlere halkımıza ateş açtılar. Evlerimizi basıp arayarak bizi faşistler karşısında silahsız bırakmaya çalıştılar. Eli silahlı faşist saldırganlar ortada elini kolunu sallayarak gezerken halk çocuklarını gözaltına aldılar, tutukladılar. Bunlara rağmen yılmadık, geri çekilmedik, dostumuzu düşmanımızı iyi belledik şimdi daha tecrübeli daha güçlüyüz.

Tekelci parababalaları ülkemizi, halklarımıza yaşanamaz hale getirdikçe bir yandan da yaşamak için direnen halkımızı susturmak için ABD'ye emperyalist ülkelere, NATO'ya bağlı kökü dışarıda ordusuyla, CIA'ye bağlı polisiyle ve faşist MHP'siyle genç-yaşlı, kadın-çocuk-bebek demeden saldırıyor. Kısacası devlet tekelci parababalarının yanında onların çıkarları uğruna Türk-Kürt, Alevi-Sünni tüm işçi, emekçi, köylü, esnaf, orta halli halkımıza köleliğe ve açlığa

boyun eğmeyenlere namuslu insanlara saldırıyor. İşsizliğin, pahalılığın, yoksulluğun, cinayetlerin, rüşvetin, karaborsanın, her türlü ah-laksızlığın sorumlusu tek elci parababaları ve onların devleti, ordusu, polisine güvenmeyeceğiz. Onların faşistlerle işbirliğini gerici halk düşmanı yüzlerini gördük. Bunu herkese her yerde anlatacağız. Biz kendi Halk Komitelerimizde birleşelim. Kendi savunma ve güvenliğimizi sağlayalım. Ancak bunu yaparsak faşist-asker-polis saldırısını püskürtebiliriz.

Ajanlara, muhbirlere, işkencecilere dikkat edelim. Halk komiteleri dışında iş yapanlara karşı çıkalım. Halk komitelerini denetleyelim, hesap soralım. Yağmaya, yakmaya karşı çıkalım. Alevi-Sünni ayrımı yapanlara karşı çıkalım. Bizler yıkıcı, talancı değiliz. Bizler yarınları kurmaya çalışanlar güzel günlerin yapıcısıyız. Faşistleri-işkencecileri, muhbirleri, provakatörleri halk komitelerine uymayanları cezalandıralım. Halk komitelerinin kararlarına uyalım.

Dün Hatay'da, Adana'da, Tarsus'ta, Ülkere'de bugün Çorum'da, Sivas'da parababalarının bas-kısına ve zulmüne karşı 'direndik, direniyoruz. Diğer yandan da fabrikalarda grevdeki yüzbinlerce işçi burjuvaziye kalelerinden saldırıyorlar. Türkiye halklarının faşizme, tek elci sermayeye karşı mücadelesi geliyor, güçleniyor. PARTİMİZ TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ (BİRLİK) dün

Hatay'da, Adana'da, bugün Çorum'da, Sivas'da faşizme karşı mücadelenin başını çekiyor. Halkımızın faşizme karşı, mücadelesini örgütlüyor, destekliyor. Faşizme karşı birleşik cephenin temellerini barikatlarda, görev yerlerinde atıyor. TKP (B) halkımızın tüm yiğit, tüm militan, tüm namuslu, tüm bilinçli evlatlarını parti bayrağı altında faşizme-emperyalizme-tekelciliğe-şovenizme karşı savaşmaya çağırıyor.

Türkiye Komünist Partisi (Birlik)

TKP(B) Bölge Komitesi

NOT: Bu broşür 28 Mayıs-2 Haziran direnişi sonrası hazırlanmıştır.

II. BÖLÜM

ÇORUM DİRENİŞİ'Nİ FAŞİZM YENEMEYECEKTİR!

Çorum halkı bir ayı aşkın bir süredir faşizme karşı yiğitçe direniyor. TKP(B) militanları, SGB'li genç komünistler haftalardır faşistlere karşı en ön safta çarpışıyorlar. Çorum halkı, faşizme karşı verdiği savaşta onlarca evladını yitirdi. Ama faşist cellatlara da bir o kadar kayıp verdirdi. Çorum'da kavga, bugün hala sokak sokak, köy köy, mahalle mahalle devam ediyor. Faşistler Çorum'dan temizleninceye kadar da devam edecek. Anti-faşist halk güçleri kimi mevziyi muharebelerden yeni çıksalar da sonunda savaş kazanacaklar ve Çorum, halk güçlerinin sağlam bir kalesi olacak. Partimiz, Çorum halk direnişinin zaferi için var gücüyle mücadele ediyor ve tüm anti-faşist güçleri Çorum halkıyla dayanışmaya çağırıyor.

Bilindiği gibi Çorum'da olaylar MHP'li Gün Sazak'ın öldürüldüğünün ertesi günü, 28 Mayıs'ta, faşistlerin saldırısı üzerine başladı. Faşistlerin Çorum'u seçmeleri bir tesadüf değildi. Bu saldırı, faşistlerin Orta Anadolu'ya yönelik genel planlarının bir parçasıydı. Faşistler gerek MHP kanalıyla gerekse resmi devlet güçleriyle vasıtasıyla uzunca bir süredir böyle bir provakasyonu gerçekleştirmek için fırsat kolluyorlardı. Bunun için en uygun ortamı Çorum'da bulacaklarını umdular.

MHP'nin Çorum, Maraş, Sivas, Tokat vb. yörelere özellikle yüklenmesinin ardında yatan, faşizme kitle tabanı kazanma çabasıydı. Faşist bir diktatörlük kurmak için hazırlık yapan tekelci sermaye, buna uygun bir kitle tabanı yaratamamanın aceleciliği içindedir. MHP'nin kitle tabanı sınırlıdır ve bugünden sonra da gelişmesi pek mümkün değildir. Büyük merkezlerde ve Kürdistan'da faşistlerin kitle desteği son derece zayıftır. Bu yüzden, tekelci burjuvazinin faşizme geçme planlarına uygun olarak MHP kitle tabanını genişletmek için saldırılarına hız veriyor ve bunun için de özellikle kırsal kesimlere ve bu arada Orta Anadolu'ya yöneliyor. Sünni halk kesimleri arasında kitle desteğini genişletmek için, mezhep kışkırtıcılığı yapıyor. Alevi ve Sünni mezhebenden halkın yoğun olarak birarada yaşadığı bölgelere yükleniyor. İç Anadolu bölgesi ve bu arada Çorum, bu bakımdan faşistlerin hesaplarına

uygun bir ortam yaratmaktadır. Üstelik, Tokat ve Yozgat arasında bir bağlantı noktası olması dolayısıyla da Çorum, faşistler açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Bütün bunların yanı sıra Çorum'un sosyal yapısı da faşistlerin öncelikle bu ili seçmiş olmalarının bir nedenidir. Son yıllarda belediye hizmetlerinde, çimento ve tuğla fabrikalarında çalışan işçi sayısı çoğalmakla birlikte, halkın büyük çoğunluğunu az topraklı köylüler ve demirci, bakırcı ve benzeri esnaf oluşturmaktadır.

Öte yandan MHP Çorum'dan bir milletvekili çıkarabilmiş olmasına rağmen hiçte görüldüğü kadar güçlü bir oy desteğine sahip değildi. Son seçimlerde çeşitli özel-mahali sebeplerden dolayı MSP ve AP'nin oyları MHP'ye kaymıştı. Alaca ve İskilip dışında, Çorum genelinde Demokrasi güçleri ve anti-faşizm çok güçlüydü. Sünni emekçiler arasında da anti-faşist ve ilerici eğilimler hızla yaygınlaşıyordu. Faşistlerin Çorum'da Alevilere karşı saldırıya geçmesi için bu kadar acele etmelerinin bir nedeni de sünniler arasında gelişen bu eğilimin bir an evvel önünü alma çabasıydı.

Çorum Halk Direnişi'nin başından itibaren gün gün gelişme ayrıntılı olarak başka parti yayınlarında ele alınacak. Burada partimiz ve diğer anti-faşist güçler açısından Çorum Direnişi'nden çıkartılacak dersler üzerinde duracağız.

ÇORUM DİRENİŞİ'NİN ÖĞRETTİKLERİ

Anti-faşist Çorum Direnişi, her şeyden önce bir halk hareketidir. Çorum direnişi kitlelerin mücadeleye içersine girdikleri vakit ne denli yaratıcı ve inisiyatifli olabildiklerinin somut bir örneği olmuştur. Çorum Direnişi, "sadece" devrimci kadroların faşistlere karşı yürüttüğü bir mücadele değil, onbinlerce emekçinin aktif olarak katıldığı bir savaştır. Öyle ki, kadın-erkek, genç-yaşlı onbinlerce insan sabahlara kadar barikatlarda nöbet tutmuş, elde silah faşist çetelerle günlerce savaşmıştır.

Çorum Direnişi, aynı zamanda kitlelerin anti-faşist bilincin ne denli yüksek olduğunun da bir kanıtıdır. Şimdiye kadar böylesi bir yığinsal eylem tecrübesi olmayan Çorum halkı, Maraş kat-

liamından gerekli dersleri çıkarmış ve daha ilk saldırıda faşistlere gereken cevabı vermiştir. Bu, kitlelerdeki uyanıklığın ve anti-faşist bilincinin bir göstergesidir. Faşist cellatlar, bütün kışkırtıcı faaliyetlerine rağmen bir mezhep kavgası yaratamamışlar, tam tersine AP'li ve MSP'li sünni emekçilerin derin nefretini kazanmışlardır. Son cami bombalama olayında bile sünni halk faşist güruhun saldırısına katılmamıştır. İlericilerin yoğun olduğu Sünni mahalleler, Alevi mahalleleri ile barikatlarla kuşatılmış ve faşistlere karşı ortaklaşa savunulmuştur.

Anti-faşist Çorum Direnişi sadece bir savunma hareketi değil, aynı zamanda faşistlere karşı bir saldırı eylemidir. Günlerce süren Mayıs sonu ve Haziran başındaki çatışmalarda, halk güçleri mevzilerinden bir adım bile gerilememişler, tam tersine sürekli olarak barikatların ilerisindeki mevzilerde dövüşmüşlerdir. Bunun sonucunda faşistlerin kontrolündeki kimi bölgeler halk güçlerinin eline geçmiştir. Çorum Direnişinin ilk safhasını oluşturan Haziran ilk günlerinde üç tane Pol-BİR'li faşist polis, 12 tane sivil faşist cellat öldürülmüştür. Bunların bir kısmı çatışmalarda ölürken bir kısmı da halk tarafından yargılanarak cezalandırılmıştır. Ölen faşistler arasında Maraş Katliamların sanıklarından birisi bulunmaktadır. Direnişin ilk günlerinde ilan edilen sokağa çıkma yasağına halk tarafından uyulmamış, hükümet, hem halkın tepkisini yatıştırmak için hem de ger-

çekten "becerikli" olamadıkları için vali ve emniyet müdürünü geri çekmek zorunda kalmışlardır. Faşist saldırı böylece bozguna uğratılmış ve direnişin ilk safhası anti-faşist güçlerin kesin üstünlüğü ile sonuçlanmıştır.

Ayrıca direnişin ilk safhalarında askerle halk arasında kurulan sıcak ilişki, ordunun halk kitlelerine karşı kullanıldığı vakit erlerin nasıl halktan yana tavır alabileceklerini gösteren somut bir örnektir. Erler, silahlı direnişçilerle birlikte barikatların önünde oturup yemek yemiş ve siyasi sohbetler yapmışlardır. Ne var ki bu durum, partimizin ve komünist militanların bütün açıklayıcı propagandalarına rağmen halk yığınlarında devlet güçlerine karşı yersiz bir güven yaratma mahzurunu da beraberinde getirmiştir. Bu güven ancak faşistler camiyi bombaladıktan sonra askerlerin faşistlerle işbirliği halinde halkın üzerine silahlı saldırıya girişmeleri ile bir ölçüde ortadan kalkmıştır.

Faşistlerin Mayıs ve Haziran günlerinde uğradıkları bozgun, kendi aralarında büyük bir panik ve dağınıklığa yol açmıştı. Ancak daha sonra komutanları hükümet tarafından değiştirilen resmi devlet güçlerinin de yardımıyla tekrar toparlandılar ve Yozgat, Alaca ve İskilip'ten getirdikleri destek güçlerle birlikte yeniden saldırıya geçtiler. Bu ağır saldırıda faşistler evleri yaktılar, dükkanları tahrip ettiler ve Alevi-

Sünni onlarca ilerici yurttaşı işkence ile öldürdüler. Bu saldırıda halk güçleri sadece bir tek mahallede yenilgiye uğradılar. Şehrin faşistlerin yoğun olduğu bölümünde Üç evler mahallesi ilericilerin kontrolünden çıktı. Ama bunun dışında kayda değer bir mevzi olmadı. Bugün anti-faşist güçler bütün mevzilerini ellerinde tutmaya devam ediyorlar. Çorum'un yiğit emekçi halkı bütün bu muharebelerden daha bir bilenmiş olarak çıktı. Somut eylem içerisinde kendi birliğinin gücünü gördü. Faşizme karşı mücadelede yalnızca kendi birliğine ve gücüne güvenebileceğini öğrendi. Şimdi yılgınlık değil, yüksek bir mücadele azmi ve faşizme karşı derin bir nefret ve kin var. Çorum'da savaş devam ediyor ve halk güçlerinin nihai zaferine kadar devam edecek.

Çorum Direnişi'nin öğrettiği en önemli ders, halk güçlerinin birliğinin anti-faşist mücadelenin başarısı için hayati önem taşıdığını ispatlamış olmasıdır. Direnişin bir ayı aşkın bir zamandan beri geri adım atılmaksızın başarıyla sürmesi, en başta, halk komitelerinin örgütlü önderliği sayesinde. Yerel Parti örgütü, TKP(B) militanları, SGB'li genç komünistler daha direnişin ilk gününden itibaren komiteleşme propagandasına girişmişler ve ilk anda Çorum'daki bütün sol siyasetlerin ve demokratların temsil edildiği bir Merkezi Halk Komitesi kurulmuştur. Partimizin önderliğinde kurulan il çapındaki Merkezi Halk Ko-

mitesi'nden sonra, her barikatta birer barikat komitesi, mahallelerde mahalle komiteleri, köylerde ise köy komiteleri oluşturulmuştur. Bugün, hemen hemen tüm ilerici mahalle ve köylerde halk komiteleri vardır ve her gün yeni bir bölgede komiteler kurulmaktadır. Halk komiteleri, halk yığınlarının mücadele içindeki yaratıcı inisiyatiflerinin bir ürünüdür. Komiteler Çorum'da bugün artık vazgeçilmez bir olgu halini almıştır. Partimiz, hızla gelişen komiteleşme olgusunu daha da yaygınlaştırmak ve kalıcılaştırmak için bundan sonra da bütün gayretini harcayacaktır.

Halk kitlelerinin, yaratıcılığının direniş boyunca görülen yüzlerce örneğinden birisi de, askeri taktiklerde gösterilen olağanüstü başarılarıdır. Örneğin, direnişin en kanlı ve şiddetli çarpışmalarının cereyan ettiği "5. gün Çatışmaları"nda faşistlerin büyük silah üstünlüğüne rağmen saldırı püskürtülmüş, hatta yeni mevziler kazanılmıştır. Faşist cellatların Sigorta ve Terlemez mahallelerine karşı ağır silahlarla başlattığı saldırı binlerce anti-faşistin katıldığı bir savunma ile ustaca geri püskürtülmüştür. Sabaha kadar süren direnişin bu en uzun ve şiddetli çarpışmasında, halkın arasında bulunan ilerici bir emekli askerin yaptığı askeri plan doğrultusunda, silahlı halk güçleri bir anda savunmadan saldırı taktiğine geçmişler ve Maraş benzeri bir katliam bu sayede önlenebilmiş, faşist katillerin birkaç

elebaşısı bu çatışmada öldürülmüştür. Halk, moral gücü ve mücadele azmi ile silah gücündeki eksikliğini telafi etmiştir.

Ancak halk güçleri, aynı başarıyı Temmuz saldırısında gösterememişlerdir. Faşistler, Haziran ayı boyunca yeniden toparlanmaya vakit bulmuş, Çorum dışından silah ve insan desteği almış, bu arada burjuva devlet güçleri de yeniden düzenlenmiş, komutanlar değiştirilmiş, asker sayısı arttırılmış, dışarıdan destek polis güçleri getirilmiştir. Yüzlerce silahlı faşistin yanısıra binlerce asker ve polis saldırıya hazır hale getirilmiştir. Faşistlerin ağır makinalılarla giriştiği saldırı, asker ve polis tarafından panzerlerle desteklenmiştir.

Çatışmalarda faşistlerin Çorum ve havalisinde liderliğini yapan bir kitapçı da dahil olmak üzere bir kaç faşist cellat öldürülmüş, buna karşılık emekçi halktan çok sayıda insan kadın-erkek, yaşlı-çocuk demeden hunharca katledilmiştir.

Çorum Direnişi'nin başlıca iki zaafı; örgütlenme eksikliği ve silah yetersizliği oldu.

Birincisi: Örgütlenme Eksikliğidir:

Direnişten çıkartılacak en olumlu ders halk komiteleri deneyi olmakla beraber, bu örgütlülük, mücadelenin yükselen seyrine uygun bir şekilde zaafalarını bu kısa süre içerisinde gideremedi. Partimiz militanları komiteleşmeye ön ayak olmakla

birlikte, daha sonra yüzlerce köyde büyük bir hızla yaygınlaşan komitelerin çalışmalarına yetişmede ve onları merkezi olarak örgütlemeye yetersiz kaldılar. Bugün en acil görevlerden birisi, halk komiteleri arasında koordinasyonun ve merkezi bir örgütlenmenin yaratılmasıdır. Yerel TKP(B) örgütü ve komünist militanlar, örgütsel hantallığa yol açacak gereksiz hiyerarşik kademelendirmeler yapmadan sağlam bir örgütsel ağı hızla kurmak için hiçbir çabadan kaçınmamalıdır. Diğer bir sorunda yığınların somut mücadele süreci içinde benimsedikleri bu halk organlarını kalıcı ve sürekli bir yapıya kavuşturmadır. Komitelerin bir kısmı zaten halk tarafından seçilmeyle oluşturulmuştur. Komünistler ve devrimci demokratlar tarafından üstten kurulan komitelerde en kısa zamanda bulundukları mahalle ve köyde seçime başvurmak ve halkın güvenini yenilenmelidir. Halk komiteleri, halkın iradesiyle değiştirilebilmelidir.

İkincisi: Silahlanma eksikliğidir:

Partimiz Çorum'da böylesi bir saldırının olabileceğini aylarca önceden tespit etmişti. Ancak yapılan silahlanma hazırlığı direnişin geniş boyutları karşısında yetersiz kalmıştır. Buna rağmen mücadele süresince silah tedarik edilmiş, halk kenarda köşede sakladığı yüzlerce silahı ortaya çıkarmış ve halk komitesine teslim etmiştir. Av tüfeğinden, tabancaya, mavzerden, molotof kokteyline kadar her türlü araçtan ya-

rarlanılmıştır. Ancak faşist şetelerin ağır silahları karşısında eldeki silahlar yetersiz kalmıştır. Partimiz bu konuda üzerine dűřen gűrevi hızla yerine getirmek iřin olanca şabasını harcıyor. Öte yandan halkta artan bir silahlanma talebi vardır. Gerek halk komiteleri, gerekse parti rgűtű bu talebi cevaplandırmak iřin elinden geleni yapmalıdır. Ayrıca faşistlerin son Temmuz saldırısı, partimizin her halk komitesine bağlı silahlı birimleri oluşturulması yolundaki tesbitinin ne kadar hayati bir önem taşıdığını gűstermiřtir. Partimiz tűm emekşileri silahlı direnişe aktif olarak katılmasını savunuyor. Ayrıca bunun yanısıra kalıcı silahlı gruplarında oluşturulması gerektiğine inanıyoruz.

DİĞER SİYASETLERİN TAVRI ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

Çorum Direnişi üzerine birçok sol grup birçok şeyi söyledi. Çeşitli siyasi hareketlerin direniş içindeki tavırlarına bakmadan önce onların Çorum'daki durumlarını değerlendirmek gerekir: Likidatörlerle aramızdaki ayrılıktan doğan TSİP'in Çorum'da resmi tabela örgütünden başka hiçbir gücü kalmamıştır. TİP, sağ oportünistler arasında en fazla taraftara sahip olan örgüttü. Ancak sağ oportünist siyasi yönelimin sonucu olarak militan bir örgüt yapısına sahip değildir. "İlerleme" ciler, öğrenci gençler arasında dar bir grup olarak kaldılar. Gençlik arasında belli bir güç kazanan DEV-YOL ise, kitle bağları zayıf bir grup hareketi idi. Halkın Kurtuluşu'na gelince, bu grup başından beri kendi hareketini güçlendirmenin yolunun TKP(B)'ye ve onun militanlarına sal-

dırmakta gördü. Ancak her seferinde komünist militanlardan misliyle cevap aldılar. Komünistlere karşı düşmanlık politikası geri tepti ve H.K son yıllarda Çorum ve havalisinde hızla zayıflamaya, daralmaya başladı.

Partimiz, bütün siyasi hareketler arasında emekçi kitlelerle bağları en geniş ve güçlü hareket olarak yıldan yıla gelişti. Ne var ki, parti propagandasının eksikliği yüzünden, bu yığınsallık daha çok gençlik örgütünün ismi etrafında şekillenmişti. Yerel parti örgütü, son aylarda yürüttüğü ajitasyon-propaganda çalışmalarıyla bu kitlesel gücü partinin ismi etrafında toplamayı belli ölçülerde başardı.

Direnişin başlangıcında partimiz, "Halk Komitesi"ni oluşturmak için H.K. dışında ki her hareketten birer temsilci alınması önerisinde bulundu. H.K'nın düşmanca ve saldırgan politikası nedeniyle komitede yer alması mümkün değildi. Ancak partimiz kadroları H.K'cıları eylemden tecrit etme politikası izlemediler. Böylesine geniş boyutları olan bir kitle eylemine örgütlü bir önderlik yapabilmek için tüm anti-faşist siyasi güçlerin ilk anda halk komitesinde birleştirilmesi doğru bir tutumdu. Ancak, eylem içerisinde siyasetlerin tavri netleştikçe doğal olarak komitenin bileşeni de değişikliğe uğradı. Sağ oportünistler barikat savaşlarına katılmadılar. Direnişin en şiddetli günlerinde bir kısmı Çorum'u terkederek Ankara'ya

çekildi. Direniş hiçbir faydaları dokunmadığı gibi, halk komitesi'nin toplantılarına bile gelmediler. bunun üzerine komiteden çıkartıldılar. TİP- TSİP ve "İlerleme"cilerin yerine komiteye daha fazla sayıda halktan direnişçiler alındı. Komitede DEV-YOL taraftarları bizle birlikte yer aldılar. Ancak daha sonraki günlerde, HK'dan gelen "orta yolculuk", "revisyonizm kuyrukçuluğu" gibi suçlamaların da etkisiyle, DEV-YOL, merkezi komiteden çekildi. Bu durum anti-faşist güçlerin birliği açısından olumsuz bir tutum olsa bile, halk komitesinin önderliğini zayıflatmadı. Tam tersine komite de emekçi halktan öne çıkmış unsurların ve Partimizin etkisi daha çok arttı. DEV-YOL, komiteden çekilmekle beraber, eylem içerisinde ayrı baş çekme hatasına düşmedi. Halk komitelerinin otoritesini tanımaya devam etti. Kitlelerin mücadele içerisinde benimsedikleri ve geliştirdikleri bu organların dışında başka otorite merkezleri yaratmaya çalışmak zaten pratikte başarısızlığa mahkum bir suni zorlama olurdu.

H.K'cılar ise kendilerine karşı gösterilen bütün esnek davranışlara rağmen, Özgürlük adlı gazetede komünistlere küfür yağdırmaktan vazgeçemediler. Palavra ve küfürle devrimci kamuoyunun gözünü boyamaya çalıştılar. Çorum olaylarını yakından bilmeyen insanları belki inandırmış olabilirler, ama Çorum'da yaşayan herkes HK'nın direniş içindeki konumunu çok iyi biliyor.

H.K. direniş boyunca hemen hiçbir barikat savaşında gözükmedi. Komünistler, devrimci demokratlar ve halk günler boyunca uykusuzluğa ve yorgunluğa rağmen barikatlarda nöbet tutarken, onlar cephe gerisinde battaniyelerine sarınıp uyudular. Çorum'un emekçi halkı bütün bunları çok iyi biliyor. Çorumlu emekçiler "battaniye devrimcisi" dedikleri bu kişilerden özgürlük adına yaptıklarının hesabını soruyor. Komünistler bu gazeteyi halka okutarak, H.K'cıların yüzünü açığa çıkartıyorlar. Çorum'da emekçiler yakaladığı yerde bunlara lanet okuyor. Çorum'da yaşayanlar bu söylediklerimizi yakından gördüler. Ama Özgürlük gazetesi hala çamur atmaya devam ediyor. Palavra sıkarak direnişten kendi grup çıkarları için pay çıkartmaya çalışıyor. Oysa gazetede yazılanlar bile kendilerini ele vermektedir. Olayları dışardan izleyen bir gazeteci gözüyle yazılmış haberlerden başka bir şey yazamıyorlar. Direnişin en önemli olaylarından, "5. Gün Çatışmaları"ndan, halk komitelerinden tek bir söz yok. Çünkü bunların tamamen dışındalar. Onlar sadece HK önündeki barikatlarda, cephe gerisinde görebildiklerini yazıyorlar. Biz HK'cılarla kan davası gütmüyoruz. Ama onların tüm üç kağıtçılıklarını ve oportünistliklerini teşhir etmek boynumuzun borcu.

Kısacası, Çorum Halk direnişi her türlü oportünizmin maskesini düşürdü. Çorum direnişi, ör-

gütlü bir halk eylemiyle karşılaşınca oportünizmin nasıl kısa sürede iflas edip açığa çıktığının bir örneğidir.

Bu arada Çorum olaylarının sol basına yansıışı üzerine de değinmek gerekiyor. Çorum'da üzerine düşeni yapmayan TİP ve TSİP, gazetelerinde direnişi övüp göklere çıkartmakla kendi günahlarından kurtulacaklarını sandılar. Günlük "Demokrat" ise bir türlü Çorum Direnişinin önemini kavrayamadı. Kendilerine gidilip söylemesine rağmen Çorum olaylarına yeterli ölçüde yer ayrılmadı. Temmuz başındaki çatışmalara kadar Çorum Direnişinin kapandığını ve "haber değerini yitirdiği"ni sanıyorlardı. Ancak cami bombalaması olayından sonra uyandılar. Sözün kısası, "Demokrat"da Çorum halkına karşı demokratlık görevi yerine getiremedi.

PARTİMİZE DÜŞEN GÖREV

Çorum direnişinin gelişiminde belirleyici olduğunu bilen partimiz, bunun zorunluluğuyla üzerine düşen görevleri yerine getirmek zorundadır. Yerel parti örgütü en kısa zamanda örgütsel zaafı gidermeli, silahlanma konusunda eksikliğini kapatmalıdır.

Direnış, Çorum'daki parti örgütünün darlığını kırmıştır. Yıllardır parti çevresinde bekletilen sempatizanlar silahlı mücadele içinde her bakımdan denenmiş, sınanmışlardır. Önümüzdeki dönemde partinin üye sayısı arttırılmalı, mücadele içinde sivrilene ve önderleşen emekçiler partimizin komünist önderliğinde örgütlenmeli, par-

tiye kazanılmalıdır.

Çorum'da bundan sonraki dönemde gücümüzün en büyük bölümünü halk komitelerini güçlendirmek ve kalıcı birer halk organı haline getirmek için harcamalıyız. Parti propagandası özellikle Sünni halk kesimleri arasında yaygınlaştırılmalı, ayrıca Sünniler arasında genel anti-faşist propagandaya hız verilmelidir. Sünni mahallerinde ve köylerinde halk komiteleri oluşturmaya çalışılmalıdır. Faşistlerin Sünni emekçiler arasında barınmasını önleyebildiğiniz taktirde Çorum'daki mücadele büyük oranda kazanılmış sayılabilir. Partimizin öngörülerini doğrulanmış, devlet terörü ve faşist terör yeni bir biçim almaya başlamıştır. Faşistlerin yeni bir saldırısına hazır olmak gerekir. Ancak, kitleleri yıldıramayacaklarını anlayınca faşistler yeni bir taktik izleyebilir; silahlı çeteler halinde tek tek komünistler ve devrimcilere yönelik terör eylemlerine girişebilirler. Asker ve polis de buna destek olacaktır. Daha şimdiden operasyonlar köylere doğru yaygınlaşmaya başlamıştır. Sıkıyönetim ilan edildiği taktirde devlet terörü bir kat daha artacaktır.

Parti örgütü ve komünist militanlar yeni baskılar karşısında hazır olmalı, sıkı bir konspirasyonla bir arada kitle bağlarını kuvvetlendirmeli, kitlelerle kaynaşmalıdır. Bu arada, faşist katillere, işkenceci polislere, muhbirilere ve faşistleri bes-

leyen, zenginlere karşı mücadele ihmal edilmemelidir. Böylesi unsurların cezalandırılacağı ilan edilmeli ve cezalandırılmalıdır.

CHP Nevşehir İl Başkanının cenazesinde çıkan çatışmanın hemen arkasından Çorum olayları başladı. Çorum anti-faşist halk direnişi, CHP'nin emekçi tabanının taşıdığı anti-faşist potansiyelin büyüklüğünü gözler önüne serdi ve bu geniş emekçi halk potansiyelinin devrimci bir önderlik altında mücadeleye seferber olduğu zaman faşizmin en güçlü saldırılarını bile nasıl boşa çıkarttığını gösterdi.

Nevşehir İl Başkanı'nın cenazesinde Ecevit, "ne yaparlarsa yapsınlar silahı elimize almayacağız" diye nutuk atıyordu. Bu sözlerin ardından bir kaç dakika geçmemişti ki, faşistler damlardan kurşun sıkmaya başladılar ve CHP Milletvekillerinin bile "silah elde" faşistlerle çatışmak zorunda kaldıkları gözlemlendi. Yine Çorum'da Halk Partisi'ne oy veren geniş yığınlar faşist saldırıya karşı canlarını korumak için silahlı mücadele verdiler. Emekçi halk güçleri kitlesel olarak anti-faşist mücadeleye yönelirken, CHP merkezi onları bu mücadeleden vazgeçirmeye çalışıyor. Biz CHP'nin barındırdığı potansiyeli anti-faşist mücadeleye kazanmak için mücadele ediyoruz. Çorum'da da bunu yaptık. Bizim politikamız CHP'yi AP ile koalisyon ortağı yaparak

faşizmi önlemek değil, CHP'nin emekçi ve anti-faşist potansiyelini, anti-faşist mücadeleye kazanarak faşizmi yenmektir. Faşizmin yenecek güç, “nisbi demokratik” hükümetler değil, en geniş güçlerin anti-faşist mücadele birliğidir. Yiğit Çorum halkının anti-faşist direnişi, halk güçlerinin birliği doğrultusunda atılmış en ileri adımdır.

Yaşasın Çorum Halkının Anti-Faşist Direnişi!

III. BÖLÜM

ÇORUM DİRENİŞİ ve YENİ GÖREVLER

Faşistlerin Temmuz başında giriştikleri saldırı ile birlikte Çorum yeniden kitlesel çatışmalara sahne oldu. Faşistler, Haziran ayındaki direnişte yedikleri tokatın etkisiyle bir süre sinmişlerdi. Ancak 1. direnişten sonraki günler boyunca kendilerini toparlamaya fırsat buldular. Bu arada Haziran ayı içerisinde Çorum'da polis ve askeri güçler de yeniden düzenlendi. Burjuvazi, Çorum'daki ilerici komutanları görevinden aldı, yeni askeri kuvvetlerle takviye etti, polis gücünü arttırdı. Askeri birliklerin başına faşist komutanlar atandı. Devrimciler ve halk güçleri ise, faşistlerin Alaattin Camii'nin bombalandığı iddiasıyla başlattıkları saldırı karşısında hazırlıksız yakalandılar. Ağır bir yenilgiye uğrayan faşist canilerin, yeni bir

kitlesel katliam tertibine girecekleri beklenmiyordu. Haziran'da sünni halk kesimlerini peşlerinden srkleyemeyen faşistlerin alevilere karşı bir cephe saldırısı başlatma cesaretini gösterebilecekleri pek umulmuyordu. Partimiz, faşistlerin daha ziyade devrimci kadrolara karşı tek tek terör eylemlerine girebilecekleri tespiti yapmalla birlikte, yeni bir kitlesel saldırı ihtimaline de dikkat çekmiş ve bu konuda uyarıcı ajitasyon propaganda çalışmalarını sürdürmüştü. Ne var ki halk güçleri buna rağmen, Haziran direnişinin "sarhoşluğ" içinde bir rehavet ortasında ikinci saldırıya yakalandılar.

Temmuz saldırısı, Haziran ayındakinden farklı olarak, faşist çetelerin sünni kitleleri de yanlarına çekerek alevi halkın üzerine saldırttıkları kanlı bir kitle katliamı oldu. 30'a yakın alevi emekçi katledildi. Yine 1. direnişten farklı olarak bu defa faşistler askeri kuvvetlerle ağıktan ağığa işbirliği yaptılar ve halkın üzerine birlikte saldırdılar. nce polis ve askerin saldırdığı mahalleler aranıp silahtan arındırıldıktan sonra, faşistler asker ve polislerin koruması altında savunmasız kitlelerin üzerine saldırdılar, kadın çocuk demeden insanları katlettiler, evleri yaktılar. Faşistlerin kontrolü altında bulunan Sigorta hastahanesine getirilen yaralılar, burada faşistler tarafından işkenceden geçirildiler, sonra da diri diri yakıldılar. Günlerce yol kenarlarından, tarlalardan işkenceyle öldürülmüş emekçilerin cesetleri toplandı. Haziran

direnişinin kahramanı Çorum'un yiğit halkı, şimdi faşistlere olan hıncını dışlerinin arasında öğütüyor ve bütün bunların hesabını sormak için hazırlanıyor. Çorum'da şimdilik sessizlik var. Ama bu yeni bir fırtına öncesinin sessizliği... Anti-faşist güçlerin ikinci direnişi yeterli ölçüde başarılı olmadı. Halk güçleri bu muharebeden yenik çıktılar. Fakat Çorum'da savaş henüz bitmedi.

Partimiz, birinci direnişin zaaflarına ve aksiliklerine daha önce dikkati çekmiş ve bunların giderilmesi için tüm anti-faşistleri uyarmıştı. Bunlardan birincisi ve en önemlisi, sünni kitleler arasında faşizmin demogojik propagandasını teşhir edici ajitasyon-propaganda çalışmalarının eksikliği idi. Halk komitelerinin sünni emekçilerin bulunduğu yerlerde de örgütlenmesi; anti-faşist mücadelenin sadece alevi halk tarafından değil, sünni emekçilerine de aktif ve örgütlü katılımıyla tüm halkı bir avuç faşist katile karşı birleştirici bir tarzda yürütülmesi hayati bir önem taşımaktaydı. Çorum'daki anti-faşist siyasi güçlerin sünni halk kesimleri arasındaki çalışmada yetersizliklerinin bedeli ağır oldu. Gün Sazak'ın leşini bayrak yaparak harekete geçen MHP'lilerin Haziran başındaki saldırısı politik bakımdan geri olan sünni kitleler tarafından desteklendi. Alaattin Camii'nin bombalanması provokasyonu, işin iç yüzü anlaşılincaya kadar, sünnilerin bir kesiminin faşistler tarafından alevi halka ve anti-faşist güçlere karşı saldırı aracı ola-

rak kullanılmasına yol açtı. "Komünistler Alaattin Camii'yi bombaladı" yargarasıyla diğer camilerde namaz kılmakta olan halkı kışkırtan faşistler, inanan halkın bir kesimini de ilericilerin üzerine saldırtmayı başardılar.

Kısa zamanda bombalama diye bir şeyin olmadığını öğrenen kitle MHP'lilerin ardından gitmekten vazgeçti. Ama provokasyon anlaşılincaya kadar, bir gün içinde, sokağa döktükleri sünni kitlenin arkasına sığınan faşist cellatlar onlarca evi ateşe verdiler, birçok insanı da canavarca katlettiler. Bu son olay, Çorum'un sünni kesiminde anti-faşist ajitasyon ve örgütlenme zorunluluğunun ne kadar hayati bir görev olduğunu çok somut olarak gösterdi. Gerçi Temmuz saldırısı da faşistlerin arzuladığı gibi tam bir mezhep çatışmasına dönüştürülmemiştir, ancak bu son olaylarda faşistler Çorum'da mezhep ayrılıklarını derinleştirmeyi bir ölçüde başardılar; ileriki günlerde büyük çaplı bir mezhep çatışmasına yol açacak elverişli bir psikolojik ortam yarattılar. Sünni emekçileri faşistlerin peşinde gitmekten alıkoyacak anti-faşist çalışmaların ihmal edilmesi ve sünni halktan da bir kısım unsurların katliama destekçi olarak katılması sonucunda, bugün Çorum'da, politik bakımdan geri, anti-faşist bilinci kavrayamamış alevi halk yığınları arasında sünni düşmanlığı tehlikeli bir şekilde gelişme göstermektedir. Cinayetlerin açık sorumluluğunun bir avuç faşist ve

devlet güçleri olduğunu görmeyen alevi köylülerin birçoğu, cami yakma provokasyonuna kanan bir kısım Sünninin de saldırıya katılmış olmasına bakarak, sünni halka karşı kin ve intikam duyguları beslemeye başlamaktadır. Evi kundaklanan, karısı, çocuğu öldürülen; aç ve susuz sokakta kalan bilir. İnsanların yeni bir olayda sünni halka karşı aynı şekilde mukabele etmek için kin beslemeleri mutlaka önüne geçilmesi gereken bir eğilimdir. Alevi halkın arasındaki güçlenen bu eğilim şimdiye kadar faşistlerin yanında yer almayan sünni kesimleri de telaşa düşürmekte ve sonuçta bu işten karlı çıkan yalnızca faşistler olmaktadır. Alevilerin kendilerine saldıracağını düşünen sünniler korku içine düşmekte, koruma içgüdüleriyle MHP'ye ve onun silahlı canilerine güvenmenin çıkar yol olduğunu sanmaktadır. Bu ise, MHP'nin asıl isteğidir.

Faşistlerin oynamak istediği oyun, baştan beri bellidir. Alevileri ve sünnileri birbirine düşürüp sünni halk arasında kitle tabanı kazanmak. Bu oyun ne pahasına olursa olsun bozulmalıdır. Bugün için faşistler, mezhep ayrılıkları temelinde halkı bölüp düşmanlıklar yaratma doğrultusunda belli bir mesafe katetmiş sayılırlar. Artık Çorum'da Alevi Sünni halk arasında giderek büyüyen bir uçurum oluşmaktadır. Her iki mezhepten halk arasında giderek hemen hiçbir sosyal ilişki kalmıyor. Şehir ortadan ikiye bölünmüş durumda. Alevi bölgesinde kalan sünni aileler ve sünni böl-

gesinde bulunan Alevi aileler, evlerini terk edip mahallerini değiştiriyorlar. Esnafın çoğunluğunu teşkil eden Aleviler dükkanlarını boşaltıyorlar, sonuçta çarşının yeri bile değişiyor. Bundan en fazla zarara uğrayan ise sünni esnaflar oluyor. Belediye binası faşist terörün yoğun olduğu bölgede kaldığı için, 150'ye yakın alevi belediye işçisi işine gidemiyor. şehri terk edip kaçan CHP'li belediye başkanının yerine belediye işlerini MHP'liler ve diğer gericiler yürütüyorlar. İşine gidemeyen ilerici ve Alevi işçiler ise kendi aralarında komiteler kurup, temsilciler seçerek haklarını aramaya alıyorlar ve örgütleniyorlar. Genel-İş şube başkanı gericilerle işbirliği içinde olduğu için sendika kanalıyla mücadelelerini sürdürmeleri giderek güçleşiyor. Belediyenin Alevi işçileri işlerine gidemezken, CHP'li Sünni kökenli işçiler, faşistlerin kontrolünde gidip gelebiliyorlar. Faşistlerin kontrolündeki bölgede kalan diğer devlet dairelerinde çalışanların durumu da aynı. Köylere gelince, aynı kutuplaşma köylerde de gözleniyor. Bölgedeki partili yoldaşlarımızın çabalarıyla Alevi ve Sünni köyler arasında dostluk ilişkileri geliştirilmeye alıyor. Ancak karşılıklı can korkusu ve güvensizlik yüzünden köy heyetlerinin birbirlerinin köyünü ziyaret etmeleri bile güçleşiyor. Karşılıklı korku ve ürkeklik yüzünden, Alevi ve Sünni köylülerin tarlalarının bitişik olduğu kimi bölgelerde, halk sabahdan ekinini biçmeye toplu halde ve silahla gidiyor, akşam yine silahlı olarak toplu halde dönüyor. Faşistler, Sünni köy-

leri denetim altında tutmak ve dūřmanlıđı kışkırtmak için, geceleri kendi köylerini kurşunlayıp, komünistlerin ve Alevilerin işi imiş gibi göstermeye çalışıyorlar.

Sonuç olarak, Alevi kitleler arasında Sünni dūřmanlıđını kırmak en önemli görev olarak dururken, sünni kesimde hemen hiçbir anti-faşist ajitasyon-propaganda yürütölemiyor. MHP, Alevi korkusunu kullanarak CHP'li Sünniler arasında bile taban kazanabiliyor. Bu durumda parti örgütü ve tüm anti-faşist siyasi güçler açısından günün en hayati görevi bir taraftan Alevi halk güçleri arasındaki intikamcı mezhep eğilimlere karşı mücadele etmek, diğer taraftan da Sünni mahallelerinde ve köylerinde ne yapıp edip MHP'yi tecrit etmek için kitlesel bir anti-faşist propaganda sürdürmektedir. Bu ikili görevin yerine getirilmesinde bugün için en fazla güçlük çekeceğiniz konu, Sünni mahalle ve köylerindeki anti-faşist mücadele ve örgütlenme sorunudur. Sünni emekçilere hitap eden parti bildirileri yayınlanıp mutlaka sünni bölgelerine ulaştırılmalıdır. Aynı şekilde halk komiteleri de Sünni emekçilere MHP'nin oynadığı oyunun içyüzünü açıklayan, faşizmin Sünnilere yönelik propagandasını deşifre eden ve onları faşizme karşı komiteleşmeye ve Alevi halkla birlikte faşizme karşı omuz omuza mücadeleye çağırان bildirilerle Sünni kesimlere sesini ulaştırmalıdır. Her iki mezhepten halkın faşizme karşı birliği mutlaka sağlanmalıdır.

Çorum'da faşizmi yenecek asıl güç işte bu birlik olacaktır. Faşistlerin kontrol altına aldığı sünni bölgelere girip çıkmak bile bugün için büyük bir sorundur. Mevcut durumda bu kesimde mücadeleleyi sürdürmek ve buralara ulaşabilmek için her yol denenmelidir. Dışarıdan kadroların gi-remediği Sünni köylere ve mahallerlere ulaşabilmek için, yine Sünni kökenli olan Çorum dışındaki bütün Çorum'lu devrimciler ve anti-faşistler, öğrenci olsun veya işçi olsun, köyüne, ailesinin yanına bir süre için gitmelidirler. Bu onlar için zor olmayacağı gibi faşizme karşı halkın örgütlenmesinde ve anti-faşist direnişin Sünni kesimlerinde de yürütülmesinde önemli katkıları olacaktır.

Çorum Direnişi'nin 28 Mayıs-2 Haziran arası günlerini değerlendiren broşürde, silahlanmanın Çorum'daki anti-faşist güçler, ilericiler ve bütün bir halk açısından hayati bir sorun olduğunu vurgulamıştık. Partimiz, halkın silahlandırılması ve kit-lerin silahlanma talebinin karşılanması için olan imkanlarını değerlendirdi. Bu doğrultudaki çalışmalar halen daha olabildiğince süratle sürdürülmektedir. Temmuz saldırısına değin Çorum'daki anti-faşist savaşçıların ve parti militanlarının bu konudaki eksiklikleri önemli ölçüde giderilmiş bulunuyordu. Bu sayede, polis panzerlerinin desteğinde, askerlerin, polislerin ve sivil faşist çetelerin giriştikleri saldırılar, anti-faşist savaşçıların bulunduğu ve halkın silahlı olduğu yer-

lerde yine geri püskürtüldü. Panzerlerin barikat çatışmalarında faşistler ve devlet güçleri tarafından ne kadar etkili bir araç olarak kullanılabildiği bir kez daha görüldü. Halkın kurduğu barikatlar, yer yer panzerler tarafından yarıldı. Panzer saldırıları karşısında çaresiz kaldılar. Panzerlere karşı özel askeri teknikler geliştirilmesi gereği somut bir ihtiyaç olarak ortaya çıktı. Öte yandan, faşistlerin ağır makinalı tüfeklerle giriştikleri saldırılar, otomatik silahlarla savuşturuldu. Örgütlü bir şekilde silahlı savunmanın gerçekleştirildiği yerlerde hemen tek bir kayıp bile verilmedi.

Pekiyi, buna rağmen onlarca ilerici ve Alevi emekçi nasıl katledilebildi? İşte bu sorunun cevabı, başlıbaşına, Çorum direnişinin öğrettiği en önemli işlerden birini oluşturmaktadır. Halktan ödürülenlerin hemen hemen tümü silahsız ve savunmasız insanlardı. Gerek Haziran direnişinin başarısından sonra faşistlerin tekrardan bir katliam girişimine cesaret edemeyeceklerini sanarak rehavete kapılan, gerekse bu olayları sağcı ve solcu gençler arasındaki bir çatışma olarak görüp "nasıl olsa benim gibi sıradan bir vatandaşa dokunmazlar" diye düşünen insanlar, bu son faşist saldırı karşısında örgütsüz ve savunmasız yakalandılar. Kendini olayların dışındaymış gibi gören ve bu yüzden anti-faşist örgütlülüğe dahil olmaktan kaçınan kesimlerin bu yanılgısının bedeli çok ağır oldu. Faşizm, sadece

komünistleri ve devrimcileri değil; bütün bir halkı yok etmeye yönelik vahşi ve canavarca bir saldırı demek olduğu, mücadelenin dışında kalmak isteyen geri emekçiler tarafından bile görüldü. Komite örgütlenmesinin dışında kalan ve faşist saldırıya karşı silahlı mücadelenin her emekçi için bir ölüm kalım meselesi olduğunu farkedemeyen bu insanlar, ya evlerinde otururken aileleriyle birlikte katledildiler; ya da olayların en sıcak zamanının da hiç bir şey olmamış gibi tarlalarına giderken kıştırılarak öldürüldüler. Çorum halkının çoğunluğu faşizme karşı silahlı direnişi sürdürürken, bu direnişe katılmayan, silahlanmaktan kaçınan ve halkın çoğunluğuyla birlikte davranmaktan çekinen emekçiler, faşist çeteler karşısında kendilerini savunamazlardı. Bedeli pahalı ödenen Temmuz direnişinin öğrettiği başlıca derslerden biri budur.

Faşistlerin Temmuz ayı başındaki ikinci saldırısı, aynı zamanda halk arasında devlet güçlerine duyulan güvenin son kırıntılarını da silip süpürdü. Haziran'daki olayların daha başında polisler faşistlerle işbirliği yaparak halk kitlelerinin üzerine açıktan saldırmıştı. Bu yüzden Çorum halkının polise ve vali, emniyet müdürü gibi devlet görevlilerine en ufak bir güveni yoktu. Haziran direnişi üzerine gönderilen askeri birlik ise hep çoğunluğu anti-faşist erlerden oluştuğu, hemde tarafsız davranmaya çalışan bir subayın komutası altında olduğundan, Çorum halkı ta-

rafından sempatiyle karşılanmıştı. Bunun, burjuva devlet güçlerine karşı bir güven duygusuna yol açmasının ne derece zararlı sonuçlar doğuracağı daha o günlerde görülebiliyordu. Yerel parti örgütü ve komünist militanlar bu gerçeği açıklamak için çok çaba harcadılar. Nitekim askerinin ve polislin yeniden organize ve takviye edilmesinden sonra, faşistler, devlet güçleriyle koordineli bir şekilde saldırdılar ve onlardan destek aldılar. Sonuçta, şehrin Sünni bölgesinde kalan Çaylar, Çiftlik Pınarı ve Ulu Kavak mahallelerindeki evler yakıldı, ve talan edildi, bu mahalleler faşistlerin kontrolüne geçti. Ama artık Çorumluları devletin tarafsızlığıyla ve adaletiyle aldatmanın da imkanı kalmadı.

Neticede Çorum'un birkaç mahallesi faşistlerin denetimine girmiş olsa da, son Temmuz olayları Çorum emekçilerinin birbirine bağlılığını ve birlik ruhunu bir kat daha pekiştirmiştir. Özellikle Alevi halk kesimleri arasında dayanışma ve birlik bilinci yükselmiştir. Şimdi görev, Sünni kitleleri de anti-faşist mücadeleye örgütlü bir biçimde kazanmak, Alevi ve Sünni tüm halk güçleri arasındaki birlik ve dayanışmayı yükseltmektir. Anti-faşist güçlerin bazı yerlerde faşistler karşısında önemli yenilgilere uğramış olmalarına rağmen halkın, moral gücünde hiçbir zayıflama belirtisi olmamış, tam tersine son çarpışmalar Çorum halkının faşizme olan kinini daha da bilemiştir. En önemlisi de geniş halk yığınları

direniften dersler çıkartarak faşizme karşı silahlı mücadelelenin pratik sorunlarına daha fazla kafa yormakta ve bu sorunların acilen çözümü için pratik çaba göstermektedir. Kitlelerin silahlı mücadelelenin günlük pratik meselelerine yönelik bu somut çabaları orum anti-faşist halk direnişinin başlıca kazançlarından biridir.

Silahlı kitle mücadelesinin örgütlenmesi bugün orum'da en ivedi sorunlardan birisidir. Şimdiye kadar bu konuda belli bir mesafe de katedilmiş bulunmaktadır. orum'da edinilen deneyle Türkiye'nin daha birçok yerinde faşizme karşı verilmekte olan silahlı mücadelesinin deneyleri ile birleştirildiğinde faşizme karşı genel bir halk direnişinin askeri bakımdan örgütsel biçimlerinin ortaya çıkartılmasına yardımcı olacaktır.

Partimiz, silahlı mücadelesinin örgütsel biçimlerinin kitle hareketlerinin dışında ve ondan bağımsız olarak yaratılamayacağını, tersine silahlı mücadele yönteminin ve askeri örgütlenme biçimlerinin kitle eylemlerinin gelişim seyrine uygun olarak şekilleneceğini ilk olarak kabul etmektedir. Partimiz orum'da da bu anlayışla hareket etmiş, ve anti-faşist halk direnişinin gelişimine uygun olarak Silahlı Halk Direnişileri (SHD) gruplarının oluşturulması için uğraşmıştır. Bugün için SHD örgütlenmesi tam olarak oturmamış olmakla birlikte, kitlelerin silahlı mü-

cadelesinin mevcut düzeyine en uygun ve gelişme perspektifi olan bir askeri örgütlenme tarzıdır. Daha şimdiden SHD birimlerinin halk yığınları tarafından benimsenmeye başlandığını ve yaygınlaşacağını gösteren belirtiler vardır. Şimdilik sınırlı sayıda mahalle ve köyde oluşturulan bu tip örgütlerin daha da geliştirilmesi için çaba harcamamız gerekiyor. Bu örgütlenmeler için şimdiden katı ve değişmez kullarda sınırlamalar koymamak gerekir. Bu örgütlenmeleri asıl geliştirecek olan mücadelenin canlı pratiği olacaktır. Bu bakışdan, Silahlı Halk Direnişçilerinin askeri örgütlenmeleriyle ilgili şu anda yapılabilecek belirlemelerle şimdilik yetinmememiz ve süratle bunları oluşturmaya girişmemiz gerekiyor. Savaşçı gruplar bir kere oluşturulup mücadeleye atıldıktan sonra, kendi örgütsel yapılarını büyük bir inisiyatifle yine kendileri geliştirip güçlendireceklerdir.

Bu Örgütlenme Biçimi Hakkında Daha Bugünden Yapılması Gereken Bazı Tespitler Vardır. Bunlar Nelerdir?

Birincisi;, SHD örgütleri halkın askeri güçleri ve savaş örgütleri olarak ele alınmalıdır. Bu bakımdan, halk komitelerinden farklı ve ondan ayrı bir örgütlenmesi olmalıdır. Çorum'da halk kitlelerinin yürüttüğü mücadele bir anti-faşist direniş hareketidir. Halk komiteleri, bu direnişin içinde, büyük ölçüde halkın yaratıcı inisiyatifinin ürünü

olarak doğan politik organlardır. Bu kadar komitelerin örgütlenmesinde bu perspektifi gözden kaçırmadık, bundan sonra da gözden kaçırmamalıyız. Halk komiteleri, hem anti-faşist siyasi güçleri hem de en geniş halk yığınlarını örgütleyen, onların mücadelesini birleştiren kendine özgü esnek bir yapısı olan politik karar organları olmalıdır. Halk komiteleri, halkın mahalli otoriteleri haline gelmeye namzettir. Biz bu eğilimi daha da ileriye götürmeye çalışmalıyız. Bu bakımdan bu örgütler, kitlelerin silahlı mücadelesini örgütleyip yürütecek birer askeri örgüt olamazlar. Zaten sonuç olarak hayatın içinde bu organlar, köylerde ve mahallelerde neredeyse muhtarlıkların ve belediyenin evlerin tahliyesi, halkın boş evlere yerleştirilmesinden kira ve borç meselelerine kadar her türlü günlük sorunlarla uğraşmak durumunda kalmaktadır. Silahlı mücadelenin örgütlenmesi ve yönetilmesi ise bütün bunlardan farklı ve ağır görevler getirmektedir. Komiteler, silahlı mücadelenin pratik sorunlarıyla uğraştığı yerlerde, kitleleri örgütleyen birer politik örgüt olma niteliğini ister istemez yitirmeye; halka silah temin eden, askeri teçhizatların dağıtım ve örgütlenmesiyle uğraşan ve kitlelerle bağı bundan ibaret organlar haline dönüşmeye başlanmıştır. Bunu önlemek için, halk komitelerini bütün halkı örgütleyen politik organlar olarak korurken, askeri işlerin yönetilmesi ve yürütülmesi için sadece halkın silahlı direnişçilerini örgütleyen ayrı bir askeri örgütlenme

oluşturmak gerekmiştir. SHD örgütlenmesi, bütün silahlı direnişçileri örgütleyen, kitlelerin anti-faşist savaş örgütü olmalıdır.

İkincisi; bu silahlı halk organlarının gerçekten kitlelerin askeri örgütü olabilmesi için, komünist olsun olmasın, anti-faşist mücadele de kararlılığına ve güvenilir olduğuna inandığımız ne kadar halktan silahlı militan varsa, tümünü bu askeri yapı içinde örgütlemeliyiz. Unutmayalım ki, bugün Çorum'daki mücadelenin baş sorunu faşist saldırıya karşı direniştir. Bu direnişte silahlı olarak yer alabilen ve ölümü bile göze alarak sonuna kadar mücadeleye kararlı olan bütün unsurları faşist düşmana karşı tek bir askeri örgüt içinde birleştirebilmeliyiz. Bu nitelikleriyle SHD'ler daha çok, halk milisi karakteri göstermektedir. Bugünkü durumda mevcut silahlı gruplar tümüyle yasa-dışı bir mekanizma içinde merkezi bir askeri komutanlığa bağlı kılınmalıdır. Silahlı mücadelenin merkezi bir yönlendiricilik altında yürütölmesi ve silahlı mücadelenin yönetiminde partimizin siyasi ağırlılığının kurulması bugünkü mücadelenin başarısı için şarttır. Alevi halkın elinde çok fazla sayıda silah biriktiği ve bu silahların herhangi bir durumda hiçbir suçu olmayan Sünni halka yönebileceği bugünkü koşullarda, silahlı mücadele üzerinde Parti denetiminin kurulması son derece ciddi bir sorundur. Parti örgütü, bugüne değin, Çorum'da halkın silahlanması için yoğun bir ajitasyon çalışması

sürdürmüş ve halkın silahlandırılması için elinden geleni yapmıştır. Halkın silahlanmasını yine teşvik etmeye devam etmeliyiz. Ama bununla birlikte mevcut silahların tümünü örgütlemeye ve denetim altında tutmaya çalışmalıyız. "Silahların örgütlenmesi" ve silahlı halk güçlerinin merkezi bir yönetim altında birleştirilmesi sağlandığı taktirde, herhangi bir Alevi-Sünni çatışmasının çıkması önlenmiş olacak, başıbozuk ve kontrolsüz silah kalmayacak, silahların kime karşı ne zaman kullanılması gerektiğini herkes bilecektir. Bu örgütlenme, halk komitelerinin dışında, ayrı ve tümüyle gizli bir hiyerarşiye sahip olmalıdır.

SHD grupları içinde, bu yapının, askeri disiplinine uyacağından emin olduğumuz, başka anti-faşist siyasetlerden de silahlı militanlar yer alabilirler. Daha şimdiden çeşitli anti-faşist siyasetlerden militanlar bu örgütlerde görev almışlardır. SHD örgütlenmesi, Partinin askeri bir aparatı değil, halk kitlelerinin anti-faşist askeri gücü olarak düşünülmelidir.

Üçüncüsü; askeri örgütlenmenin görevleri neler olmalıdır? Bu konuda da şimdiden, ayrıntılı, değişmez görev tarifeleri hazırlamaya çalışmak boş bir spekülasyon olur. Ancak yine de önceden yapılabilecek belirlemeler vardır. Silahlı halk direnişçileri, en başta, faşistlerin ve devlet güçlerinin saldırılarına karşı evleri, mahalleleri ve köyleri savunmak durumundadırlar. Bunun ge-

rektirdiği barikat kurma, stratejik mevzileri tutma, korunmuş evler bulma ve benzeri birçok görevleri de yapacaklardır. Kitlesele çatışmalarda halk yağınlarına önderlik edecek ve onları yönetecek olan da yine silahlı halk direnişçileridir. Faşist katilleri, muhbirleri, işkenceci polisleri, faşist askerleri ve ajanları cezalandırmak, silah kullanarak silah temin etmek, bunlar için askeri operasyonlar planlamak ve gerçekleştirmek elde, yapılabilecek bomba ve patlayıcılar imal etmek, yeni katılan militanları eğitmek gibi sayısız askeri görevler, her SHD biriminin doğrudan yapacağı işler arasındadır. Beş-on kişilik birimlerden oluşan örgütlenmenin bu görevlerinin en sıkı gizlilik ve en sağlam disiplin gerektirdiği açıktır. Tutuklamaların, işkencelerin ve polis operasyonlarını başladığı şu dönemde özellikle askeri işlerle uğraşan militanlar arasında gizlilik ve disiplin konusunda en ufak ihmale göz yumulmamalıdır. Askeri birimlerdekiler arasında fedakarlık, yoldaşlık ruhu ve moral daima yüksek tutulmalıdır. Tabii bu arada, kendini halkın kurtarıcısı kahraman sanıp başkalarından üstün görme hastalığına tutulanlara da prim vermeyeceğimiz bilinmelidir. Silahın "tehlikeli" yanlarından birisi de budur. Silahlı mücadeleyi yürüten birimler en bilinçli devrimcilerden ve halkın on fedakar en alçakgönüllü unsurlarından seçilmeli, yoldaşlık ruhuyla dolu ve devrimci alçakgönüllüğe sahip militanlar olarak eğitilmelidirler.

Çorum'da silahlı direnişin örgütlenmesine ilişkin şu aşamada daha fazla şey söylemek gereksizdir. Silahlı halk direnişçilerinin bundan sonraki mücadelesi yeni ihtiyaçları, yeni görevleri ve yeni örgütsel şekillenmeleri ortaya çıkartacaktır. Mücadelenin pratik meseleleriyle ilgili olarak burada söylediklerimiz daha çok belli konulara dikkati çekmek, hatırlatmada bulunmak ve perspektif koymak içindir. Çorum'da mücadeleyi canla başla sürdüren Parti örgütümüz ve yoldaşlarımız ortaya çıkan somut sorunları çözmesini bileceklerdir.

Son olarak Çorum'daki çeşitli anti-faşist siyasetler arasındaki ilişkiler üzerine birkaç noktayı belirtmek gerekiyor. Zaman zaman bu ilişkiler, değişik hareketlerin kadroları arasında silahlı çatışmalara kadar uzanmaktadır. Biz, özellikle anti-faşist mücadelelerin kitlelerin en hayati sorunu olduğu bu dönemde, devrimci ve anti-faşist siyasi hareketler arasında zorbalığa ve şiddete dayalı ilişkilere bütünüyle karşıyız. Böylesi tavırlar, kitleler üzerinde moral bozucu etki yaratmakla kalmamakta, devrimci ve anti-faşist güçlere olan güveni de sarsmaktadır. Son olarak, Çorum'a dışarıdan gelen bir kısım Kurtuluşçu'ya karşı DEV-YOL'cuların "bizim mahallelerimizde size siyasi çalışma yaptırmayız"diyerek giriştikleri saldırı böylesi örneklerden biridir. Başka nedenlerden bizle HK. arasında da bu tip olaylar

zaman zaman çıkmaktadır. Çoğunlukla onların tavırlarından kaynaklanan bu tip olumsuzluklar karşısında yoldaşlarımız olabildiğince soğukkanlı ve sorumlu davranmalıdırlar. Bizim dışımızda ki diğer sol siyasetler arasında baş gösterebilecek sürtüşmeleri önleme görevi de yine büyük oranda bize düşmektedir.

Bunu gerçekleştirebilmemizin asıl garantisi, elbette ki, bütün anti-faşist siyasi gruplar arasında şiddete dayalı ilişkileri engelleyecek otoriterler olarak halk Komitelerini güçlendirip siyasi ağırlıklarını arttırmaktır. Biz, bir yandan anti-faşist siyasi güçler arasında mücadele birliğini korumaya çalışırken öte yandan sağ ve "sol" oportünizmin işlediği hataları ve mücadeleye verdiği zararları da kitlelerin gözünde açığa çıkartacağız. Örneğin, polise, komünist ve devrimci kadroların isimlerini veren H.K'cılar ve halktan topladığı paralarla dükkan açan ve araba satın alan DEV-YOL'cuları teşhir etmeliyiz.

Çorum anti-faşist halk direnişi güçlenerek sürüyor. Sonunda kazanan Çorum halkı olacaktır.

ÇORUM ŞEHİTLERİ

Bu bölümde hem Çorum Anti-faşist Halk Direnişi şehit olmuş hem de daha sonra değişik alanlarda şehitlik mertebesine ulaşan Çorum'lu yoldaşları okuyabileceksiniz...

RAİF ERDEN (1944-1980)

Raif Erden Çorum'un merkeze bağlı Çobandivan köyünde ve 1944 yılında doğdu. Fakir bir köylü çocuğudur. Ailenin dördüncü erkek çocuğudur. Bir kızkardeşe birlikte 5 çocuklu bir aile

Baba Ali Erden kırk dekarlık arazide rençberlik yaparak yedi nüfusu besleyemeyeceğini anladığında 1955 Çorum il merkezine göç etmiştir.

Büyük oğlu doğuştan hastalıklıdır. Onu üç yıl önce bir terziye çırak vermiştir. Onun küçüğü Hüseyin tam inşaat işcisine yakışır. Ortanca çocuğu Muharremi de öğretmen okuluna yatılı vermişlerdi. Dördüncü oğlu Raif, hele ilkokulu bir bitirsin de, elbette onu da bir baltaya sap ederdi. En küçük olan kızda 14-15'ine gelince gelin eder geçinip giderlerdi.

Raif Ulukavak mahallesindeki Cumhuriyet İlkokulu 5. sınıfa naklini yaptırdı. Sınıfta yaşı da cüssesinde en büyük çocuktur. Bir de saf köylü çocuğu oluşu onu şehir veletlerinin eğlence kaynağı haline getirmişti. Bu yüzden okulunda problem çocuk durumuna geldi. Haftanın bazı günleri okuldan kaçardı. Tabi her kaçış babadan bir ton dayak yemeyi gerektiriyordu.

O dönemler Çobandivan köyü gençlerin büyük çoğunluğu yaz dönemi mevsimlik işçi olarak İzmir'e çalışmaya gidiyorlardı. Raif o yıl okulların tatil olmasını beklemeden anlaştığı köylüsü gençlerle birlikte İzmir'e kaçtı. Baba evini terk etti. Askere gidinceye kadar da dönüp bakmadı Çorum şehrine.

Askerliğini Türk-İran sınırında jandarma olarak yaptı. Askerlik günlerinin çoğu kaçakçı takibi ve kaçakçılarla müsademe- silahlı çatışma içinde geçiyor. Kaçakçı bölgesinde askerlik yapan er,erbaş ve subaylar görev süresi boyunca zengin olup geliyorlar. Bizim Raif ise kendi deyimine göre "vatani görevi üç beş kuruş için kötüye kullanamazdı" O zamanlar ne bilsin Türkiye'de vatan millet mide cep ilişkisini yani bizim Raif'de nesli tükenenler arasındaydı.

Askerlik dönüşü "adam olma"nın getirdiği haklardan yararlanıp, babasıninda yardımı ile

evlendi. Babası Raif'e "dini bütün namazında niyazında bir aile kızı almakla öğünürdü. Babaya göre kural tanımaz adama böyle bir kız daha uygundu. Daha 12-13 yaşında yerleşik kuralları çiğneyen Raif bu gelin belki hizaya getirebilirdi. Bir taraftan da Raif'in "kopuk" nitelikli bir delikanlı oluşu babanın hoşuna da gidiyordu. Bir anlamda baba Raif'te kendi gençliğini buluyordu. O yoklukta Raife yakışır diye tabancalarının şahı uzun namlulu-körüklü bir barballi (Parabellum) tabanca almayı ihmal etmemişti. Raif de tabancasına çocuğu gibi değer verirdi.

Kendisi inşaat işlerinin her türünden anlardı. Özel olarak fayans ve mozayik yapma işinde üstüne az bulunurdu. Bu işi altı yıl yanında çalıştığı bir Rum ustadan öğrenmişti. Sosyal yaşamında çevresi tarafından sevilen-sayılan bir kişiliğe sahipti. Çevresinde olagelen toplumsal konulara çapı ve gücü ölçüsünde katılırdı Başkaları gibi her zaman sirkeyi-sarmısağı hesap etmezdi. İçinden nasıl geliyorsa davranışı ona uygun olurdu. Siyasi çabaları da uzun yıllar CHP içinde oldu. Hele "Karaoğlan" döneminde çok aktıftı. Çok özveride bulunmuştu. Aylarca işini güçünü bırakıp "Karaoğlan" için koşuşturmuştu. Karaoğlan zaten Raif gibi çulsuz-kolsuz kahramanların sayesinde bir dönem siyasi kahraman, kurtarıcı vs. olmuştu.

24 aralık 1978 Maraş katliamı "karaoğlan"ın sahte halkçılığının açığa çıkmasında dönüm noktası olmuştur. O günlerin CHP'si içerisinde tartışmaların ağırlık noktası CHP'nin tutarsızlığı idi. Birçok Alevi gencinde CHP dışındaki sola sempati geliyordu. Bizim Raif de kendisini sol yelpaze içinde görüyordu. Tartışmalara katılıyordu. Okumadan hoşlanmadığı için sol yayınları pek almazdı. Ama her türlü solcuların başını çektiği siyasi eylemlere katılırdı. Yine de bütün varlığı ile şu veya bu sol siyasi gruba katılmadı. Solcuların kendi aralarında kavgaları ve kavgaların niteliği bir çok insan gibi Raif'i de olumsuz etkiliyordu. Denebilir ki Çorum olayları başlayıncaya kadar devrimci demokrat nitelikli bir çok insan devrimci çalışmalara sırt dönmüştü. Çorum olayları onbinlerce insanın demokratik mücadeleye katılımını beraberinde getirdi.

Raif'de Çorum olaylarına en aktif ve ön saf-
larda katılmıştı. MHP ve devlet işbirliğindeki faşist saldırılarının duracağı yoktu. Öncelikle kenar mahalleler saldırıya en açık yerlerdi. Her mahalle devrimci gençlerle birlikte öncelikle kendi çevresinin güvenliğini sağlamakla sorumluydu. Acilen mahalle komiteleri oluşturuldu. Her tarafta genel ve merkezi nitelikli halk komitesinin kararları geçerli idi.

Her mahallenin stratejik durumuna göre savunma geliştiriliyordu.

Raif Çorum'un Köpeklik Bağları denilen gece ondu semtinde oturuyordu. Köpeklik Bağları şehrin en dış mahallesinden biriydi. Gerçi mahalle sakinleri kendilerine yakın mesafede olan Palabıyık, Kavacık, Alçalı, Pancarlık köyleri ile dayanışması ve içiçeliği sayesinde mahallelerin kolay kolay faşist saldırıya uğrayacağına fazla ihtimal vermiyorlardı. Yine de Raif'in başını çektiği mahalle komitesi olası bir faşist saldırıya karşı yarı illegal biçimde tedbir almışlardı.

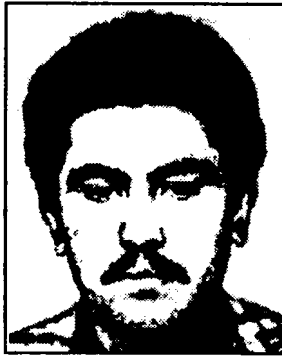
O günün başbakanı Süleyman Demirel TV konuşmasında perşembe günü akşam haberlerinde "Çorum'da herşey normale dönmüştür. Devlet gereken tedbirleri almıştır. Kışkırtmalara kapılmadan halk işine gücüne gitsin. Çorum'u bırakın Fatsa'ya bakın" diyordu. Gece geç vakitlere kadar da belediye hoparlörleriyle "Bütün işçiler memurlar işine gitsin. İşine gitmiyenler direkt işten atılacak" çağrısı anons ediliyor.

Milönü bölgesi Çorum şehrinin büyük bir bölümünü kapsar. Son katliam günü yani Süleyman Demirel'in TV konuşmasının sabahı yani cuma gecesi Milönü askeri ablukaya alınıyor. Mübarek Cuma sabahı ile birlikte katliam başlıyor, şehrin diğer kesimlerinde ev yağması devrimci demokrat öldürme işkence vs. serbest. Milönü'de kıpırdayan kurşunu yiyordu.

Katliam günü tan yeri ağarmadan Köpeklik Bağları gecekondü mahallesine de etkili bir faşist saldırı oluyor. Bu saldırıya karşı Raif ve 20 kadar silahlı nöbetçi gün ışıırken saldırıyı geri püs-kürtüyorlar. Uzun süre bir çatışmadan sonra faşist saldırganları şehir dışına kadar kovalıyorlar. Hal-kın can güvenliğini sağlama iddiası ile Milönü abluka altına almış asker, mahallelere saldıran faşist cetelere ses çıkarmazken, kendini ve mahallesini savunmak zorunda kalanları avlamaya çıkıyorlar. Askeri zırhlı araçlarla polis panzerleri ile sokaklardaki insanlara etkili ateş emri veriliyor. Milönü'nde kurşun yarası almayan ev kalmamıştı. Raif Erden de faşistlere karşı mahallesini savunurken "Kahraman Mehmetçik" tarafından şehit edilen bir yurtsever-bir devrimci- bir yoldaş. Son faşist çatışmada omuz omuza olan arkadaşlarının anlattığına göre son sözü şu oluyor "Yavrum barabilinin ağzında 5 mermi kaldı, şu tümseği dönüp de faşistlerin önünü kesebilirsem en az ikisi-üçünü deviririm.

Köpekler dayanışma içinde. Planlı örgütlü dolayısıyla güçlü Devlet-faşist işbirliğinin açık kanıtı.

Büyük çoğunluk örgütsüz-plansız apolitik, dayanışma ruhundan yoksun Raif'in cenazesi bu ablukaya rağmen binlerce insanın coşkulu katılımı ile Palabıyık köyüne defnediliyor.

ZAFER YAPMIŞ (Üzeyir) (1963 Çorum - 1982 İstanbul)

Bir eğitim emekçisinin oğlu olarak 1963 yılında dünyaya geldi. Çocukluğu sıkıntı ve zorluklar içinde geçti. Üzeyir yoldaş daha çocukluğunu aşmasıyla birlikte ailesinden gelen demokratik yapının da etkisiyle ortaokul sıralarında SGB eğitim ekiplerinde çalışmaya başladı. Devrimci siyasi çalışmalarını yaşamının sonuna kadar sürdürdü. Üzeyir yoldaş gençliğinin verdiği dinamizmi ve ataklığı kendisinde somutlayan bir yoldaştı. Üzeyir yoldaş kısa zamanda kendisini geliştirdi ve sanat okuluna başlamasıyla birlikte bulunduğu alanda gençliğin önderi durumuna geçti. Çorum anti-faşist direnişindeki fedakârlığı ve yiğitliği onun bölgedeki gençlik kitleleri nezdinde saygınlığını artırdı. Daha sonra SGB Çorum şube başkanı olarak mücadelesine devam etti.

Cunta geldikten sonra Çorum olayları sanığı olarak ağır işkencelerden geçirildi. Yoldaş, işkencede komünist onur ve partizanlık şerefini daima yükseklerde tuttu ve işkencecileri hüsranla uğrattı. Cezaevindeki onurlu direnişini TKP (B) üyesi olma onuruyla tamamladı. Üzeyir yoldaş cezaevindeki davranışlarıyla Parti tavrının tutuklular arasında saygınlık kazanmasında önemli pay sahibi oldu. Üzeyir yoldaş cezaevi çıkışında sanat okulunu bitirdi. Fakat sıkıyönetim peşini bırakmadı. Böylece 1982'de tekrar yasadışına düştü ve İstanbul'a geldi. Partinin basın-yayın biriminde çalıştı.

Yoldaş, inşaat işçisi olarak çalıştığı işyerinde bir iş kazası sonucu aramızdan ayrıldı.

Üzeyir yoldaş, dinamizminin ve ataklığının yanısıra imkansızlıklar karşısında boyun eğmeyen, şikayet etmeyen, tam tersine siyasi çalışmada imkanları kendisi yaratan bir yoldaşımızdı. Defalarca işten atılıp yoksulluk çekmesine rağmen bunu parti görevlerinin önüne engel olarak dikmemiş, her defasında kendi çabasıyla iş bulup siyasi çalışması için ortam yaratmasını bilmiştir.

Üzeyir yoldaş, fedakârlığı, disiplin ve yaratıcılığı ile Türkiye Devriminin genç militanları için daima esin kaynağı olacaktır.

SATILMIŞ ÇELİK

Çorum direniş öncülerinden, merkezi HALK KOMİTESİ üyesi SATILMIŞ ÇELİK'i Mart 1990'da yitirdik, anısı mücadelemizde yaşıyor.

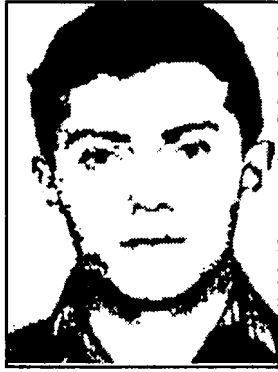

VELİ SOLMAZ

Alevi dedesi, faşistler tarafından işkence yapılanak katledildi. Alevi halkımız tarafından anısı daima yaşayacaktır.

SELAHATTİN ARDIÇ

SGB üyesi, faşist çeteler tarafından Cemilbey yoluna kurulan barikatta arabasıyla birlikte yakılarak öldürüldü. Savaşı savaşıımızdır.

SÜLEYMAN ATLAS

Hacettepe Tıp Fakültesi son sınıf öğrencisi. Çorum direnişinde en ön saflarda, barikat başında yitirdik. Direnişi direnişimizdir. Anısı halkımız tarafından daima yaşatılacaktır.

ve onların şahsında, Çorum faşist çeteler tarafından katledilen bütün direniş şehitlerini anıyoruz. Onlar mücadelemizde yaşıyorlar.

RIZA SATILMIŞ

(1965 Çorum-25 Mayıs 1994 Kurtalan)

Çorum halkının yetiştirdiği yiğit devrimci, Türkiye Devrim Partisi Merkez Komitesi üyesi Rıza Satılmış, Kurtalan'da Sömürgeci faşist güçlerle girdiği çatışmada şehit düştü.

Rıza Satılmış yoldaş, 1965 yılında Çorum Alaca ilçesinin Keslik köyünde doğdu. İlerici bir Alevi ailenin çocuğuydu. Tekelci devletin kır yoksulları üzerindeki sömürsü, Orta Anadolu köylülüğündeki hızlı yoksullaşma ve 1970'li yılların taşrasında süratle yayılan anti-faşist mücadelelerin onun siyasal kişiliğinin erken yaşlarda oluşmasını sağladı.

Çorum yöresinde gelişen Parti çalışmaları il merkezinde, ilçe ve köylerde belirli bir yoğunluk kazanmıştı. Rıza'nın yakınları ve köylüleri de TKP (B)'nin bölgede genişleyen bu çalışmalarından uzak değillerdi. Devrimci hareketimiz, köylü-şehirli, işçi-çiftçi, öğrenci-esnaf, değişik emekçi kesimlerde genişçe bir toplumsal zeminde kökleşmekteydi.

Hüseyin Gökdemir gibi partili ağabeyleriyle birlikte, Rıza ve yaşıtları da Orta Anadolu toprağında filiz veren yepyeni bir devrimci kuşağın o günlerde henüz çocuk yaşlardaki ilk temsilcileriydiler. Onlar, bin yılların ezilmişliğine karşı yeni yeni uyanışa geçen Alevi-Sünni Anadolu Türkmen köylülüğünün ve çok eskiden bölgeye sürülmüş yoksul Kürt aşiretlerinin vicdanının sesi oldular.

İl, ilçe ve köylerde nerede faşist, nerede işçi, nerede öğrenci, nerede mezhep baskısı, kısacası nerede kavga varsa onlar oradaydılar. Halk, daha bıyığı terlememiş bu yiğit "gobel"leri bir sevgi halesiyle kuşattı, onları önder bildi.

Rıza, çocuk bedeninde yaşlı insanları hayrete düşüren bir ciddiyetle her göreve koşturuyor, ağırbaşlı, vakur edasıyla dikkatleri çekiyordu. Kışın okula gidip yazın çalışarak devrimci ağabeyleriyle birlikte çalışan onbeş yaşında bir SGB'liyken 1980 yazında faşistlerin Çorum'daki

katliam saldırısı başladı. Alaca ilçesi, faşistlerin en yoğun saldırdıkları yerlerden birisi oldu. İlk saldırılarda kayıplar veren halk, ilçeyi terkederek ilerici köylere çekildi. Daha sonra köylerde silahlanarak topluca ilçeye girdi ve faşistleri püskürttü. İl merkezinde de barikat çatışmaları ve cezalandırma eylemleriyle yenilgiye uğratılan bu saldırılar esnasında Rıza o yaşta oradan oraya silah taşıyor, naklediyor, kullanıyordu.

İlerici Çorum halkı kararlı bir kitlesel direnişle faşistlere karşı zafer kazanmıştı. Çatışmalarda Rıza'nın yakınları arasından da ölenler oldu.

Rıza'yı her hatırlayışımızda; 1980 Çorum Direnişinin şehitlerini de saygı ve sevgiyle anıyoruz. Çatışmada asker kurşunuyla şehit düşen SGB'li Raif Erdem'i, Cemilbey yolunda faşistlerce yakılarak öldürülen SGB'li Selahattin Ardiç'i, barikat çatışmasında ölen Süleyman Atlas'ı, İsmail Sönmez, Musa Acar ve Alevi Dedesi Veli Solmaz'ı unutmadık, unutturmayacağız! Çorum Halkı onlarla birlikte, 80'li yıllarda bir kaza sonucu kaybettiğimiz SGB Başkanı Partimiz üyesi Zafer Yapmış'ı, Çorum direnişinin Merkezi Halk Komitesi üyelerinden Satılmış Çelik'i de hiçbir zaman unutmayacaktır.

Çorum'da yakılan evlerin dumanları daha tüterken 12 Eylül faşist darbesi sonrasında Rıza, Parti ve SGB (Sosyalist Gençlik Birliği) ne karşı yapılan

polis operasyonlarında yetmiş kadar insanla birlikte gözaltına alındı, işkence gördü. Serbest bırakıldıktan sonra bölgede kalarak gençlik çalışmalarını sürdürdü. SGB çalışmaları yürütürken genç yaşta aynı zamanda TKP(B) üyesi oldu.

O, çocuk yaşlardan beri hep profesyonelce yaklaştığı, herşeyini ona göre biçimlendirdiği devrimci mücadelede artık profesyonel bir kadro olarak yer almaya hazırды.

1987 yılında SHB (Silahlı Halk Birlikleri) nin hazırlık çalışmalarına katıldı. 1988 yılında da SHB'nin ilk eğitim devresinde parti üyesi olarak yer aldı. Askeri ve siyasi eğitim devresinin sonunda patlayıcılar üzerine özel bir kurs gördü.

Ülkeye döndükten kısa bir süre sonra 1989 Kasımında, "Recep Ergun suikastı" olarak basına çıkan polis operasyonunda düşmana esir düştü. 1991 yılındaki şartlı tahliye yasasına kadar Ankara ve Amasya cezaevlerinde kaldı. Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde bir özgürlük eyleminin hazırlığı sırasında, kazılan tünelin açığa çıkması sonucunda ek ceza aldı.

Cezaevinden çıkar çıkmaz örgütüyle tekrar bağ kurdu. Kısa bir süre için Çorum'da açık kitle çalışması yapmakla görevlendirildi. Bu kısa sürede bölgede gençlik planında yeni güçlerin örgütlendirilerek mücadeleye seferber edil-

mesinde önemli rolü oldu. Daha sonra bölge değiştirdi ve yeniden askeri görevlere döndü. Çeşitli eylemlerde görev aldı. Aynı süreçte TDP (Türkiye Devrim Partisi)'nin kuruluşuyla sonuçlanacak olan parti içi tartışmalara aktif olarak katıldı.

TKP(B)'nin son, TDP'nin ilk kongresine SHB delegesi olarak katıldı. Bu kongrede TDP MK yedek üyeliğine seçildi.

Sonraki dönem boyunca sorumlu olduğu bölgede kırsal alan hazırlık çalışmalarını yürüttü. Son olarak bu çalışmalarla ilgili olarak bir grup yol-daşısıyla birlikte Kuzey Kürdistan'da bulunuyordu.

25 Mayıs günü, yanındaki iki ARGK gerillası ile birlikte Kurtalan'da düzlük bir mıntıkada sömürgeci faşist güçlerle karşılaştılar ve çatışmaya girdiler. Yöredeki bir sığınağa çekilerek çatışmayı burada sürdürdüler ve kurtalan toprağı Rıza'nın ve Kürdistan halkının yiğit devrimci evlatları Serdar ve Bengi'nin kanlarıyla bir kez daha sulandı.

Onların şehitliği, Kürdistan ve Türkiye halklarının kardeşleşmesi için verilen şerefli mücadelenin bir nişanesi oldu. Onlar, Türkiye ve Kürdistan emekçilerinin ve giderek tüm insanlığın topyekun kurtuluş kavgasında gerçek enternasyonalizmin yüce bir örneğini birlikte yarattılar.

Örgüt içinde ve çevresinde Ekrem, Sadık, Zeynel ve Kazım isimleriyle tanınan Rıza Satılmış yol-daşın en belirgin özelliklerinden birisi, çocuk yaş-lardan beri içinde yer aldığı partili mücadelenin onun kişiliğinde şekillendirdiği örgüt adamı olma özelliğidir. Gerçek bir örgüt adamı olmak, her-şeyden önce bireyliğin ancak kollektif bir kur-tuluş kavgasının içinde yaratılabileceğini bi-lenlerin harcıdır.

O hiçbir zaman tekil bir birey olarak ya-şamadı, tek başına kaldığı dönemlerde bile hep örgütün, partisinin, halkının, daha daha büyük kolektivitelerin bir parçası olarak davrandı. De-vimci kişi ve örgüt onun için birbirinden kopmaz, birbirinden ayrı düşünölemeyen, birbirinin kar-şısına konulamayacak kavramlardı. Bu yüzden, devrimci bir insan olarak da çok yönlü, gelişkin ve güçlü bir kişiliğe ulaştı.

İnandığı görüşlerden vazgeçmeyen, sonuna kadar tartışan bir yapıya sahipti. Rıza, herşeyini, her anını, bir bütün olarak kendisini devrimize göre, devrimimiz için organize etmişti. Birlikte ol-duğu insanlardan da aynısını beklemekte ken-disini hak sahibi gördü hep.

Yaptığı bir hatanın bilincine vardığında onu aşmak için sınırsız bir özveriyle samimi bir çaba içine girerdi. Yanlış sözle kabullenmekten daha da önemli olan onu pratikte aşmaktı. Gerçek bir

özeleştirtinin ahlaki gereği onu aşan bir pratik sergilemekti. Bunun en somut örneğini, 1988'da Parti tarafından cezalandırılan Ankara'daki za-yıflıklarını aşan sonraki pratiğiyle vermiştir.

Rıza yoldaşın fedakarlık bilinciyle birleşen emekçi karakteri, onu hep çalışkan, görev peşinde koşan, görev yaratan ve tüm bunları en ufak gösterişçilikten uzak bir doğallıkla yapan bir militan haline getirdi. Onu kimi zaman bir ey-lemcin en önünde, kimi zaman örgütün yıpratıcı bir hammaliye işinde, kimi zaman inşaat işçiliği yaparken, kimi zaman da birileriyle saatler süren teorik tartışmalar içinde görmek mümkündü. Sadık yoldaş, bir bakıma siyasi hareketimizin ço-cuğudur.

Devrimci hareketimizin TDP öncesine uzanan geçmişinde çocukluktan delikanlılığa geçmiş, kendi kişiliğini örgütlü mücadelede bulmuş, ken-dini kopmaz bir biçimde partimizle tanımlamış bir savaşçı, bir komutan, bir önder olara ye-tiştirilmiştir.

Cesur, atak, tereddütsüz, en iddialı devrimci düşüncüleri en ileri devrimci pratikle ustaca bir-leştiren kişiliği onu doğal olarak hareketimizin yö-netici, öncü görevlerine ulaştırmış, MK üyesi yap-mıştır.

Rıza Satılmış yoldaşla birlikte partimiz bir ço-

cuğunu ve yöneticisini, Çorum halkı yiğit bir evladını, Türkiye emekçileri önder bir komünisti, Kürdistan halkı gerçek savaş dostlarından birisini kaybetti.

Onu Mücadelemizde Yaşatacağız!

Rıza Satılmış Yoldaş Ölümsüzdür!

ERTAN YELDİREN

(1970 Çorum-19 Temmuz 1994 Sivas)

Ertan yoldaş (Haydar) 1970'de Çorum'da Alevi bir ailenin çocuğu olarak dünya'ya geldi. Dar gelirli bir öğretmen ailesinin çocuğuydu. Çocukluğu ve okul hayatı babasının öğretmenlik yaptığı köy ve kasabalarda yoksulluk içinde geçti. Orta ikinci sınıftan lise son sınıfa kadar çeşitli işlerde çalıştı. Lise yıllarında çalıştığı işler de yaşadığı sömürü, onda ilkel bir sınıf kininin doğmasına yol açtı. Bir dönem sonra bu kin ve öfkenin mevcut durumu değiştirme isteği ve bilinçli bir sosyalizm mücadelesine dönüşmesi geçikmedi.

1989 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Matematik Mühendisliği bölümünü kazandı. Okula

başladığının ikinci ayında öğrenci derneği çevresindeki devrimcilerle tanışarak, bütün eylemlerin içinde yer almaya başladı. Bu süreçte dernekteki teorik tartışmaları dikkatle izliyor ve eksiklerini hızla saptayıp gidermeye çalışıyordu. Kısa bir süre sonra Dev-Genç çevresinde örgütlü bir faaliyete katıldı . Bu dönem içinde bazı fakültelerde genç devrimcilerin teorik eğitiminde görev aldı. Öğrenci yurdundaki bir eylem esnasında gözaltına alındı ve 8 gün şubede kaldı. Bu andan sonra artık Ertan'ın yaşamını mücadelenin görevleri belirleyecekti. Son sınıf öğrencisi iken memleketi Çorum'da TDP ile tanıştı ve daha zorlu görevleri omuzlaması gerektiğinin bilincinde olarak okulunu terketti ve gerilla saf-larına katıldı.

Devrimci mücadeledeki güçlü kavrayışı kamp eğitimini başarılı biçimde bitirmesini sağlamıştır. Eğitim esnasında gösterdiği başarıma azmi, onun devrimci mücadelede ısrarlı olduğunu da göstermiştir. Bir yandan fiziksel sağ-lamlığını pekiştirmiş diğer yandan ruhsal gelişim sürecini en üst seviyeye çıkarmıştır. Devrimci uyanıklığı ve kişisel becerileri ile mücadelenin daha özel alanlarında görev alabileceğini kanıtlamıştır.

Ertan yoldaş, eğitim devresini başarıyla tamamlaması sonucu ülkeye dönüş yapan ilk grupta görev almıştır. Büyük bir sınıf kını ve sa-

vaşma isteği ile dönüş heyecanını yaşamış, sıcak savaşa katılmanın onurunu duymuştur. Zorlu bir dönüş hazırlığının ardından ÷lkeye girmiş ve mücadelelenin dayattığı ağır sorumluluğun bilincinde daha üst boyutlu görevlere hazır olduğunu bildirmiştir.

Eğitim dönemi esnasında .Kürdistan devrimcileriyle çok sıcak bağlar geliştirmiştir. Halkların kardeşliğinin gerçek anlamda mücadele içinde atılacağıının bilincinde olarak bu anlamlı beraberliğin gururunu taşımıştır. Enternasyonalist dayanışmanın ve sağlam kardeşlik bağlarının mücadele içinde güçleneceğini savaşarak göstermiştir.

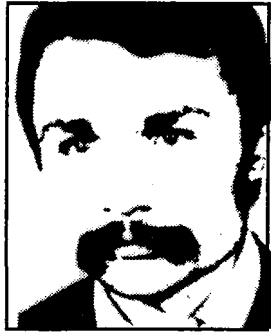
Ertan yoldaş devrimci mücadelenin dışında bir yaşam tasavvur etmemiştir. Ve hedefini net biçimde koymuştur: "Örgütlü bir yapılanmada sağlam bir fiziksel ve ruhsal iradeyle, düzenin yıkılması yönünde net vuruşlar yapabilmek. Partinin gittikçe kitleleri kucaklayıp iktidara yürüyüşünü görebilmek. Bu yürüyüşte düzene teslim olmadan, taviz vermeden, yalpalamadan sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirebilmek. Devrimci olarak ölmesini becerebilmek..."

Ertan yoldaş 19 Temmuz 1994'de Sivas kırsal alanında devlet güçleriyle girdiği çatışmada komutanı Mehmet Tekin yoldaş ile birlikte şehit düş-

müştür. Yoldaşın büyük bir cesaretle taşıdığı mücadele bayrağını yere düşürmeyeceğiz. Öfkemiz daha bilenmiş olarak, büyük bir coşkuyla O nun bıraktığı yerden mücadeleyi yükselteceğimize söz veriyoruz.

Zulmün zaferi yoktur.

Son sözü Anadolu halkı söyleyecektir.

HÜSEYİN GÖKDEMİR

(1957 Çorum-27 Mayıs 1981 Lübnan)

Her dönemin kendine özgü somut koşullarında ihtiyacını hissettiğimiz kadro özellikleri, sık sık bizi, sahip oldukları örnek niteliklerle şehitlerimizi hatırlamaya yöneltir. "Şimdi o olsaydı bu işi tam da şu şekilde hallederdi", veya "bu göreve onun gibi bir insan gerekir" deriz. Öyle durumlarla karşılaşırız ki, bir şehidin saflarda bıraktığı boşluk yakıcı bir şekilde kendini hissettirir, "o şimdi olsaydı böyle olmazdı" diye düşünüyoruz. Yine öyle anlar olur ki, bir görevin başarılmasının, onlardan birisinin bir özelliğinin, bir ustalığının iyi özüm-senerek uygulanması sayesinde gerçekleştiğini çok somut görebiliriz. Herbirinin birbirinden farklı özellikleri bütünleştğinde şehitler, hareket için kollektif bir manevi önderlik oluştururlar.

İhtiyaç duyduğumuz kadro nitelikleriyle her zaman kendini gündemde tutan şehitlerimizden birisi de Hüseyin Gökdemir'dir.

H.Gökdemir yoldaş 1957 yılında Çorum'un bir merkez köyünde orta halli bir çiftiçi çocuğu olarak doğdu. Çok genç yaşta politikleşti. 70'li yıllarda öteki İç Anadolu illerinde olduğu gibi Çorum'da, güçlü geleneksel düşünceler zemininde MHP ve MSP gibi partiler hızla güç toplarken, Hüseyin'in de içinde yer aldığı 12 Mart sonrasının ilk yerel devrimci gençleri, faşizm ve yerel gericilikle kıran kırana bir kavga içinde Çorum'da devrimci düşünce ve eylemin ilk tohumlarını atmaya başladılar. En kabadayısının yaşı 18-19'u geçmiyordu. Sanat okulu öğrencisi, işçi, işsiz, köy kökenli bu gençlerin elinde İstanbul, Ankara'da çıkan devrimci gazeteler, dergiler halka sosyalizmi, devrimi taşımanın güçlü birer aracıydı. Faşistlerle dövüşerek, polisle boğuşarak devrim ve sosyalizm fikirlerini tuğla ocaklarından kahvelere, mahallelerden köylere kadar büyük bir coşkuyla taşıdılar. Metropol şehirlerdeki devrimci faaliyetle sıkı bir ilişki içinde, Çorum ve havalisinde oldukça geniş bir birikim yarattılar. Devrimci içerikli "gece"ler, mitingler, pankartlar, duvar yazıları, okul boykotlarıyla tanıştı Çorum şehri.

Geniş bir kitle çalışması temelinde yürütülen militan devrimcilik, her yörede olduğu gibi

Çorum'da da kendi önderlerini içinden çıkardı. Yerel emekçi gençlik içinde önderleşen kadrolar giderek yaşlı köylülerin, esnafın, işçinin, öğretmeninin, kısacası yediden yetmişe tüm emekçi, ilerici Çorum halkının güven duyduğu, sözüne kulak verdiği, etrafında örgütlendiği bir siyasal odak haline geldiler.

Hüseyin yoldaş genç yaşına rağmen sadece Çorum gençliğinin değil, her yaştan, her mezhepten Çorum'lu emekçilerin sevdiği, güvenle bağlandığı bir kitle önderi olarak yetişti. Bildiri dağıtımı, yazılama, faşistlerle çatışma, yürüyüş, gösteri gibi eylemleri örgütlemekle uğraştığı gibi, sanayi sitelerinde çıraklar arasında çalışmaktan; fırın işçilerinin örgütlenmesi, köylerde gruplar oluşturmak, ilerici öğretmenleri TÖB-DER çalışmalarına yöneltmeye kadar bölgedeki devrimci çalışmanın her göreviyle enerjik biçimde uğraştı. Yerel gençlik ve SGB ile başlayan çalışmaları onu TKP(B) Bölge Komitesi üyeliğine kadar getirdi. Bu görevi üstlendikten sonra il dışı alanlara daha yoğun olarak yöneldi. Amasya, Samsun, Tokat, Merzifon, Turhal'da parti çalışmasını ileri noktalara taşıdı. 1978'de Amasya-Suluova'da ilk 1 Mayıs mitinginin düzenlenmesinde onun çok emeği geçti.

1979'da Merzifon'da fırın işçilerinin grevine önderlik etti. Bu olaylar, asırlardır güneşin altında hiçbir şeyin değişmediği ve değişmeyeceğini

düşündürten dingin Orta Anadolu bozkırında büyük bir değişimdi.

Hüseyin Gökdemir'i hatırladığımızda ilk akla gelen özelliği, girdiği her ilişkide karşısındakinin gözünde kısa sürede güven verici bir otorite haline gelişidir. Her sorunu lafı dolandırmadan özlü ve net biçimde ortaya koyan, yapılması gerekeni açığa çıkaran ve herkesten önce yapan enerjik tavrıyla girdiği her alanda güven toplar, otoritesini kurardı. Örgütçü niteliği, görev adamı olma özelliği, cesareti ve gözüpekliği, onu örgüt içinde ve dışında insanları birleştiren ve disiplin içinde mücadeleye sevkeden, liderleştiren unsurlardı. Bu yeteneğiyle başka siyasal çevrelerden yerel devrimci unsurlar üzerinde de, onları eylem birliğine çeken bir etkisi vardı. Her an yeni görevler bulur çıkartır, yapar, yaptırır, denetler, takip eder, hesap sorar ve mutlaka bir sonuca ulaştırırdı.

Onun sözlüğünde başarısızlığa, gerekçeciliğe yer yoktu. Onun bir yönetici olarak otoriter ve katı tutumu, örgüt içinde bir korku kaynağı olmamış, tersine hiçbir zaman liberalizme açık kapı bırakmayan açık bir güven ortamının yaşamasına yardımcı olmuştur. Devrimci bir görevi yapmamanın hiçbir haklı gerekçesi olamazdı, görev kaçkınlığının ise mutlaka bir yaptırımı olurdu. Sorumlusu olduğu yoldaşlarının bu tür bağışlanmaz yanlışları karşısında onun uyguladığı

"cezarlar" her zaman hem bireyi, hem de örgütün eylemini güçlendirici kararlar olurdu.

Örneğin bir görev ihmaline karşı uyguladığı yaptırım, pankart astırmak, faşistlerin güçlü olduğu bir bölgede yazılama yaptırmak veya kor-san gösteri düzenlettirmek gibi ek görev cezaları vermek olurdu.

Abartmacılığa pirim vermeyen, az konuşup çok iş yapan, alçakgönüllü, paylaşımcı ve mücadelede kararlı tavrı, onu Çorum'da tüm ilerici çevrelerin sevgi duyup güvendiği önder bir kişilik yaptı.

1980'de Çorum halkına karşı girişilen faşist saldırıda, halkın silahlandırılmasından barikat direnişlerinin örgütlenmesine ve halk komitelerinin örgütlenmesine kadar çatışmaların ortasında hem çatışmayı, hem de halkın örgütlenmesi faaliyetini yönetenlerdendi. Milönü mıntıkasının savunulmasında en önde görev yaptı.

Faşist saldırı, onlarca kişinin ölümü pahasına püskürtüldü, polise ve faşistlere önemli kayıplar verdirildi. 12 Eylül cuntası her yerde olduğu gibi Çorum'da da halk üzerinde ağır bir baskı kurdu. Alevi halk, can güvenliğini generallerin sağlayacağı yanılsamasıyla sivil faşist harekete ve polise karşı yaz boyu gösterdiği direnişi, Cuntaya karşı bir direnişe dönüştüremedi. Polis bölgede

devrimci avına girişti.

Çorum direnişinin ve çeşitli yörelerdeki benzeri halk direnişlerinin sonuçlarını değerlendiren Parti, Ağustos 1980'de I. Konferansında, yaklaşan askeri faşist darbe karşısında halk direnişinin silahlı temelde örgütlenmesinin bir biçimi olarak, halkın silahlı birlikleri tarzında bir örgütlenme fikrine yönelmişti. Bu çerçevede, Çorum gibi çatışmalı alanlar başta olmak üzere çeşitli yörelerden, askeri yetenekleri gelişkin kadroların askeri eğitim alanlarına gönderilmesi kararlaştırılmıştı. Bir ay geçmeden bastıran 12 Eylül darbesi sonrasında H. Gökdemir yoldaş da Lübnan'daydı. Orada Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe içinde bulundu. 1981 yılının Mayıs sonunda Lübnan topraklarında şehit düştü.

O, kurallı bir profesyonel devrimci yaşamın, cesaret, kavgı ruhu ve sıkı bir devrimci disiplinin sembolüydü. Sert askeri çalışmanın, kurallı devrimci yaşamın gereklerine uygun gerçek bir komutan, aynı zamanda bir kitle önderi vasıflarına sahipti. Bu niteliklere her zamankinden fazla ihtiyaç duyduğumuz bugün, H. Gökdemir yoldaşı anmak, onun atılğanlığı ve devrimci disipliniyle görevlere sarılmakla mümkündür.

nam YAYINCILIK

ÖRGÜTSEL GÜVENLİK SORUNU ÜZERİNE..(80 sf.)

TÜRKİYE DEVRİMİ(2. Bas.-152 sf.)

ONLARIN ANISINA ..K. Gökdemir.....(160 sf.)

**-İşkencehanelerde ve cezaevlerinde-
DİRENMEK YAŞAMAKTIR**

**DİN VE ALEVİLİK ÜZERİNE
Hamit Baldemir.(2. bas.-224 sf.)**

METROPOLDE KÜRT KADINI-Hamit Baldemir

ÖLÜME YOLCULUK --Hamit Baldemir..(184 sf.)

**ŞEYH BEDREDDİN'İN TOP. DÜZENİ
Hamit Baldemir..(184 sf)**

**TÜRKİYE DEVRİMİ VE GENÇLİK-
Şamil Kazbek (160 sf)**

**Militarizmin Tarihsel Sürekliliği
ORDU VE SİYASET.-(Devrim Pusat.172 sf.)**

1980 Çorum Direniş, bugünün
koşullarında derslerinden
yararlanacağımız ve faşizmin
benzeri saldırıları karşısında daha
üst düzeyde yenilerini
yaratacağımız halkın kahramanlık
örneklerinden birisidir.

lyi örgütlendiğinde ve doğru
önderlik yapıldığında kahramanlaşan
halk yığınlarının önünde ne
1970'lerde ne de bugün hiçbir güç
duramamıştır, durmayacaktır.

ISBN 975-7099-01-5

9 789757 099017

